T.C.

MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KAMU YÖNETİMİ PROGRAMI

TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI VE BORNOVA BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Ayşe Nur BALCILAR

Danışman

Doç. Dr. Serkan ÇINARLI

MANİSA–2017

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 23/01/2018 ve 3/14 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 9. Maddesi gereğince Enstitümüz Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ayşe Nur BALCILAR'in ***"Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Bornova Belediyesi Örneği"*** Konulu tezi incelenmiş ve aday 09/02/2018 tarihinde saat 14.00'de jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.
Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 50... dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	☒	OY BİRLİĞİ	☒
DÜZELTME yapılmasına	* ☐	OY ÇOKLUĞU	☐
RED edilmesine	** ☐	ile karar verilmiştir.	

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.
** Bu halde adayın Enstitü ile ilişiği kesilir.

BAŞKAN
Doç.Dr. Serkan Günaydı

ÜYE
Doç.Dr. Rasim AKPINAR

ÜYE
Doç. Dr. Koray Özçalıcı

	Evet	**Hayır**
Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tübа, Fullbright vb.) aday olabilir.	☐	☐
Tez, mutlaka basılmalıdır.	☐	☐
Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.	☐	☐
Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.	☒	☐
Tez, basımı gereksizdir.	☐	☐

TEZ VERİ FORMU

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak sunduğum "TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI VE BORNOVA BELEDİYESİ ÖRNEĞİ" adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../20..

Adı Soyadı

İmza

ÖZET

TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI: BORNOVA BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Küreselleşmenin beraberinde getirdiği yerelleşme ile birlikte sosyal devlet kavramının zayıflaması beraberinde sosyal belediyecilik kavramını getirmiştir. Yerel düzeyde belediyeler; artık sadece yol, alt yapı, çevre temizliği, imar gibi hizmetler yapmamakta bunların yanında sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetleri yaparak merkezi idarenin yükünü azaltmaktadır. Sosyal belediyecilik küreselleşmenin getirdiği sosyal sorunlar, hızlı kentleşme, bilgi çağının getirdiği problemler gibi birçok soruna çözüm arayışlarına yerelde katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmada Türkiye'de yerel yönetim birimleri, sosyal devlet ve sosyal politika kavramları, Türkiye'de ve dünyada sosyal belediyecilik faaliyetleri ve faaliyet raporları çerçevesinde Bornova Belediyesi'nin yaptığı sosyal belediyecilik faaliyetleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Belediyecilik, Sosyal Yardım, Sosyal Hizmet, Sosyal Devlet.

ABSTRACT

SOCİAL MUNİCİPALİSM APPLİCATİONS İN TURKEY AND A CASE STUDY OF BORNOVA

Localisation driven by globalisation has caused the social state concept to lose its power, and thus has given birth to the social municipalism concept. At local level, municipalities not only provide services such as road building, infrastructure, environmental cleaning and reconstruction but also social aid and social service facilities which relieves the burden of the control administration. Social municipilism contributes at local level to seeking solutions to a large number of problems such as social problems derived by globalisation, rapid urbanization and the problems release to the information age.

İn this work; local government units, the cocepts of social state and social policy, social municipality activities in performed by Bornova Municipality in the contextof activity report will be addressed.

Keywords: Sosyal Municipalty, Social Aid, Social Servise, Social Government.

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan, bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren danışman hocam Sayın Doç. Dr. Serkan Çınarlı, öğrenim hayatım boyunca beni maddi ve manevi olarak destekleyen ve hep yanımda olan aileme yürekten teşekkür ederim.

Ayşenur BALCILAR

İÇİNDEKİLER

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANĞI iii
TEZ VERİ FORMU iv
YEMİN METNİ v
ÖZET vi
ABSTRACT vii
TEŞEKKÜR viii
İÇİNDEKİLER ix
TABLOLAR LİSTESİ xiii

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
KAVRAMSAL VE KURAMSAL TEMELLER

1.1. YEREL YÖNETİM KAVRAMI VE ÖNEMİ 4
1.2. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE YAPISI 7
1.2.1. YEREL YÖNETİMLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ 7
1.2.1.1. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yerel Yönetimler 8
1.2.1.2. Cumhuriyetten Günümüze Yerel Yönetimler 9
1.2.1.3. Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler 10
1.2.2. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMİN YAPISI 11
1.2.2.1. İl Özel İdareleri 11
1.2.2.2. Köy Yönetimi 13
1.3. BİR YEREL YÖNETİM BİRİMİ OLARAK BELEDİYELER 14
1.3.1. Belediyelerin Genel Özellikleri 14
1.3.2. Türkiye'de Belediyecilik 16
1.3.3. Belediyenin Kuruluşu ve Sınırları 18
1.3.4. Belediyenin Görev ve Sorumlulukları 19

1.3.5. Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım 20
1.3.6. Belediyenin Yetki ve İmtiyazları 21
1.3.7. Belediyenin Organları 24
1.3.7.1. Belediye Meclisi 24
1.3.7.2. Belediye Encümeni 25
1.3.7.3. Belediye Başkanı 26

İKİNCİ BÖLÜM
SOSYAL POLİTİKA VE SOSYAL BELEDİYECİLİK

2.1. Sosyal Politika ve Tarihsel Gelişimi 28
2.2. Sosyal Politikanın Uygulamaları: Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardım 29
2.3. Sosyal Devlet Ve Tarihsel Gelişimi 30
2.4. Yerel Yönetimler ve Sosyal Politika 32
2.5. Neo-Liberal Politikaların Yerel Yönetimlere Yansıması: Toplumcu Belediyecilik 34
2.5.1. Yerelleşmiş Sosyal Devlet: Sosyal Belediyecilik 36
2.5.1. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Temel Fonksiyonları 40
2.5.1.1. Sosyalleştirme 40
2.5.1.2. Sosyal Çözülmeyi Önleme 41
2.5.1.3. Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon 41
2.5.1.4. Sosyal Patlamayı Önleme 41
2.5.1.5. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma 41
2.5.1.6. Mobilize Etme ve Yönlendirme 42
2.5.1.7. Tampon Mekanizması 42
2.5.1.8. Yardım Etme ve Gözetme 42
2.5.1.9. Yatırım 42
2.5.1.10. Halkla Yerel Yönetim Arasında Güven 42
2.5.1.11. Yerel Yönetim-Halk Kaynaşması 43
2.5.1.12. Disfonksiyonel Boyut 43
2.5.2. Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyeciliğin Rolü 43
2.5.4. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları 46
2.5.4.1. Çocuklara ve Ailelere Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları 48
2.5.4.2. Gençlere Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları 49

2.5.4.3. Engellilere Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları 50
2.5.4.4. Yaşlılara Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları 51
2.5.4.5. Kültür Hizmetleri 51
2.5.4.6. Vatandaşların Kendilerini Geliştirmelerini Sağlamak ve Konut Üretimi 52
2.5.5. Dünyada Sosyal Belediyecilik Uygulamaları 52
2.5.6. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Hukuki Dayanakları 56
2.5.7. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Temel Sorunları 58
2.5.7.1. Yöneticilerin Olumsuz/Tutarsız Tutumu 58
2.5.7.2. Veri Yetersizliği 59
2.5.7.3. Planlama ve Projeksiyon Eksikliği 59
2.5.7.4. Koordinasyonsuzluk ve Çok Başlılık 60
2.5.7.5. Kaynak Yetersizliği 60
2.5.7.6. Katılım ve Paylaşım Yetersizliği 60
2.5.7.7. Uzman Personel Yetersizliği 61
2.5.7.8. Standart Belirsizliği 61
2.5.7.9. Sosyal belediyeciliğin İstismarı 61
2.5.7.10. Kurumsallaşma ve Sürdürülebilirlik 62
2.5.7.11. Sosyal Belediyeciliği Algılama Sorunu 62

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BORNOVA BELEDİYESİNİN SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI

3.1. BORNOVA 64
3.2. SOSYAL HİZMET VE SOSYAL YARDIM FAALİYETLERİNDE BULUNAN BİRİMLER 68
3.2.1. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 68
3.2.2. Sağlık İşleri Müdürlüğü 74
3.2.3. Kültür İşleri Müdürlüğü 78
3.2.4. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü 80
3.2.5. Spor İşleri Müdürlüğü 81
3.2.6. Belediye Tiyatro Müdürlüğü 81

3.3. BORNOVA BELEDİYESİ'NİN YAPTIĞI SOSYAL BELEDİYECİLİK FAALİYETLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA 82
3.3.1. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 83
3.3.2. Sağlık İşleri Müdürlüğü 88
3.3.3. Kültür İşleri Müdürlüğü 94
3.3.4. Kadın Ve Aile Müdürlüğü 98
3.3.5. Tiyatro işleri Müdürlüğü 100
3.3.6. Spor işleri Müdürlüğü 102
3.3.7. Bulgular ve Analiz 104

SONUÇ 109
KAYNAKÇA 112

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Dünyada Yerel Hükümet İşlevleri ve Toplumsal Sonuçları 5

Tablo 2. Belediyenin Evrensel Özellikleri ve Türk Belediyesinin Özellikleri.....15

Tablo 3. Türkiye'deki Büyükşehir, İl ve İlçe Belediye Sayısı ve Oranları 16

Tablo 4. Türkiye, Köy, Belediye Nüfusu ve Oranları 17

Tablo 5. Türkiye'deki Büyükşehir Belediyeleri ve Diğer Belediyelerin Nüfusu Ve Oranları 17

Tablo 6. Sayım Yıllarına Göre Genel Nüfus, Belediye Nüfusu, Köy Nüfusu ve Belediye Nüfusunun Genel Nüfusa Oranı 17

Tablo 7. 2010 Sonrası Türkiye'de Yoksulluk Oranları (%).....44

Tablo 8. Bazı Avrupa Ülkelerinde Sosyal Politika Uygulamalarında Merkez Yerel Dağlımı.....55

Tablo 9. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğünün Yaptığı Faaliyetler Ve Yıllara Göre Yararlanan Kişi Sayısı.....70

Tablo 10. Sağlık İşleri Müdürlüğünün Yaptığı Faaliyetler Ve Yıllara Göre Yararlanan Kişi Sayısı.....73

Tablo 11. Sağlık İşleri Müdürlüğünün Yaptığı Faaliyetler Ve Yıllara Göre Yararlanan Kişi Sayısı.....74

Tablo 12. Kültür İşleri Müdürlüğünün Yaptığı Etkinlikler ve Yıllara Göre Katılım Sayısı.....76

Tablo 13. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünün Yaptığı Faaliyetler ve Yıllara Göre Katılım Sayısı.....77

Tablo 14. Spor İşleri Müdürlüğü'nün Yaptığı Faaliyetler ve Yıllara Göre Katılım Sayısı.....78

Tablo 15. Tiyatro İşleri Müdürlüğü'nün Yaptığı Faaliyetler ve Yıllara Göre Katılım Sayısı.....79

GİRİŞ

Geçmişten günümüze sosyal devlet anlayışı çerçevesinde yapılan sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin nasıl ve ne ölçüde yapılacağı konusu her zaman tartışma konusu olmuştur. Son yıllarda ekonomik ve toplumsal nedenlerden dolayı devlet eliyle yapılan bu hizmetlerde büyük oranda bir azalma olmuştur. Küreselleşme ile birlikte müdahaleci devlet anlayışının değişmesi bu alanda oluşan boşluğun yerel idareler tarafından üstlenilmesiyle sonuçlanmıştır.

Küreselleşme ve yerelleşme kavramları birbirine zıt kavramlar olarak görülse de geçtiğimiz çeyrek asır bu iki kavramı tüm dünyaya birlikte getirmiştir. Yerel idarelerin görev ve sorumluluklarının artması onları sosyal alanlarda da önemli bir aktör haline getirmiş ve görev ve sorumluluklarında bir genişleme söz konusu olmuştur. Artık belediyelerden yol, imar, ulaşım, çevre, temizlik gibi hizmetlerin yanında çeşitli sosyal yardım ve sosyal hizmetler de beklenmektedir.

Bir yerel yönetim birimi olarak belediyelerin, halka daha yakın olması nedeniyle yerel sorunların yerelin inisiyatifine bırakılması, ihtiyaçları daha doğru tespit etmesi ve hızlı bir biçimde yanıt verebilmesi yerelleşmiş sosyal devlet olarak ifade edebileceğimiz sosyal belediyecilik kavramını ortaya çıkarmıştır.

Sosyal belediyecilik dar anlamda insan onuruna yakışır bir hayata sahip olamayan, günlük, asgari ihtiyaçlarını karşılayamayan yoksul ve muhtaç kimselere yerel idarelerce yapılan yardımlardır. Geniş anlamda sosyal belediyecilik ise yerel idarelerin yaptığı sosyal yardımlara ek olarak yapılan her türlü eğitim, kültür ve sosyal etkinlikleri içine alan sosyal hizmet faaliyetleridir.

Osmanlı'dan günümüze çeşitli sosyal hizmetler her zaman var olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nda vakıflar tarafından yürütülen bu hizmetler ülkemizde köklü bir geçmişe sahiptir ve ülkemiz için sahip olduğumuz bu toplumsal faaliyet her zaman önemli olmuştur.

Ülkemizde 1990'ların başında başlayan yerelleşme eğilimi 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile yasal bir dayanağa sahip olmuştur. Bu değişikliklerle beraber güçlenen belediyeler sosyal anlamda yaptığı faaliyetler için yasal bir dayanağa sahip olmuş ve yaptığı bu faaliyetlere hız kazandırmıştır. Bu yasalar çerçevesinde yerel yönetimlerin geçmişe oranla daha

çağdaş bir duruma gelmesi, hesap verebilir, şeffaf, katılımcı ve etkin hale gelmesi yerel yönetimlerin önemini arttırmıştır.

Asgari yaşam standartlarının altında olan, gündelik ihtiyaçlarını karşılayamayan, muhtaç ve dezavantajlı kesimler için hayati bir gereklilik olan sosyal yardımların sunulması, adaletsiz gelir dağılımı ve eşitsizlik gibi sorunların azaltılmasına yardımcı olmak için belediyeler sosyal belediyecilik kapsamında birçok faaliyet yapmaktadır. Bu faaliyetler maddi açıdan kendi kendine zor yeten belediyelerin bu görevleri yerine getirmek için yeterli bütçeye sahip olup olmadıkları sorusunu akla getirmektedir. Yürürlüğe giren Belediye Kanunu'yla birlikte belediyelere destek sağlanmış olsa da toplumda bu konuda yardıma muhtaç büyük bir kesim olduğu için belediyeler maddi anlamda yetersiz kalmaktadır.

Belediyelerin bu konuya siyasi rant elde etmek için fırsat olarak bakmaları uzun vadeli çözüm üretmelerine engel olmaktadır. Kısa vadeli yapılan yardımlar kaynak israfına neden olmakta ve bireyleri yapılan bu yardımlara bağımlı hale getirmektedir. Bu konuda yapılan faaliyetler uzun vadeli ve planlı olmalıdır. Belde halkı iyi tahlil edilmeli ve gerekli doku çalışması yapılmalıdır.

Bu çalışmanın amacı giderek önem kazanan yerel yönetimlerin tarihi arka planını, önemini ve özelliklerini inceleyerek günümüzde yeni üstlendikleri görev ve sorumlulukları çerçevesinde, sosyal devlet ve sosyal politika kavramları temelinde sosyal belediyecilik kavramlarını incelemektir.

Üç bölümden oluşan çalışmamızın birinci bölümünde yerel yönetimlerin Osmanlı Devleti'nden günümüze tarihsel arka planı, önemi, yerel yönetimlerin birimleri olan il özel idaresi, belediyeler ve köy idaresi hakkında bilgi verilmiş ve belediyelerin 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında görev, yetki ve sorumlulukları ve organları detaylı şekilde incelenmiştir.

İkinci bölümde; sosyal belediyecilik kavramının tarihi arka planının daha iyi anlaşılması için sosyal devlet ve sosyal politika kavramları, sosyal yardım ve sosyal hizmet kavramları açıklanmış ve sosyal belediyecilik kavramının tanımı, fonksiyonları, ülkemizde ve dünyada yapılan sosyal belediyecilik faaliyetleri ve sorunları incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise Bornova ilçesi hakkında bilgi verilmiştir ve 2012-2016 yılları arasındaki faaliyet raporları incelenerek Bornova Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında yaptığı faaliyetler detaylı olarak incelenmiştir. Çalışmamızda Bornova Belediye'sinin seçilme nedeni köklü bir tarihe sahip olan gelişmiş bir ilçe olması, çeşitli gelir gruplarına ev sahipliği yapması ve sosyal belediyecilik anlamında önemli hizmetler sunmasıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL TEMELLER

1.1. YEREL YÖNETİM KAVRAMI VE ÖNEMİ

Demokrasi ve yerel hizmetlerde etkinlik ve verimlilik açısından ilk zamandan bu yana önemli bir kavram olan yerel yönetimler; yaşadığımız yüzyılda küreselleşme, bilişim devrimi ve Avrupa Birliği'nin yerel yönetime verdiği değerden ötürü eskiye oranla çok daha önemli bir kavram haline gelmiştir. Artık yerel yönetimlerin görev, yetki ve vatandaşa karşı sorumlulukları bakımından yeniden tanımlanması ihtiyacı doğmuştur. 1864 yılından bu yana yerel yönetimler çeşitli reformlarla 21. yüzyılın Çağdaş Belediyecilik anlayışına evrilmiştir.

"Yerel Yönetim" farklı anlamları olan bir kavram olduğu için tek bir tanım yapmak zordur. "Yönetim" terimi yönüyle ülkelerin sahip olduğu genel yönetim biçimi ve anayasal yapıyı ifade eder. "Yerel" kavramı ise, yönetimin sınırları belirli bir alanda olması anlamını taşır. Bu kavramlar ışığında yerel yönetimleri "Ülkenin belirli bir parçası üzerinde görev ve sorumlulukları olan idari birimlerdir." şeklinde tanımlayabiliriz. Yerel yönetimler, yerellik özelliklerinin yanında aynı zamanda genel idarede de bir yer teşkil etmektedirler. (Jennings, 1948'den aktaran Bilgiç, 1998:25)

Kavram anlam yönüyle politik ve hukuki bir anlam taşıyan ve sosyal – idari bir kurum olan yerel yönetimler, geç ortaçağlar Avrupa'sının ortaya çıkardığı, verdiği kararlar doğrultusunda kendi mali kaynaklarını kullanan, bağımsız bir mali idari yapıdır. Bu yapının tüzel kişilik kazanması yoluyla şehirlerin yerelleşmesi ve bağımsızlaşması 12. yüzyıl Avrupa'sında başlayan ve gelişerek günümüze kadar gelen tarihsel ve toplumsal bir olgudur. Yerel yönetimler geleneği ise siyasal hayata katılımın ve demokrasinin benimsendiği toplumsal bir süreçtir.(Ortaylı, 2000'den aktaran Sönmez, 2010:17)

Tarihi süreçte yerel yönetimler bazı ihtiyaçlardan doğmuş, belli yerel hizmetleri yerine getirmek için devletle birlikte ortaya çıkan ve devletin bir parçası olan kurumdur. Yerel yönetimler bütün ülkelerde çok önemli olduğu gibi günümüzde de yerinde yönetim ilkesinin uygulamaları genişlemekte ve giderek önem kazanmaktadır. Bu bağlamda merkez ve yerel ilişkileri tüm dünyada olduğu gibi

ülkemizde de yeniden yapılandırılmakta ve yaptıkları hizmetlerin çeşitlendiği ve etkinlik kazandığı görülmektedir.(Ökmen ve Parlak, 2015:405-406)

Yerel yönetimlerin başlangıç tarihi yoktur fakat demokrasinin yerel yöntemler ile başladığı söylenilebilir. Batı ülkelerinde önce yerel yönetimler, daha sonra merkezi yönetimler ortaya çıkmıştır. Yerel yönetimler, hem demokrasi hem de kamu hizmetlerinin halka götürülmesindeki etkinliği sebebiyle vatandaşın yönetime katılımının ilk aşamasıdır.(Toprak, 2010:15)

Eryılmaz yerel yönetimleri ortaya çıkaran sebepleri "fonksiyonel etkinlik" ve "demokrasi" düşüncesi olmak üzere iki ana noktada toplamıştır. Fonksiyonel etkinlik hizmetlere ayrılan kaynak ve amaç arasındaki uygunluk olarak tanımlanabilir. Kamu yönetiminde "verimlilik" kavramından çok "etkinlik" terimi kullanılır. Örneğin bir itfaiye aracının yangın ihbarını aldıktan kısa süre sonra olay yerine gelip can ya da mal kaybı olmadan yangını söndürmesi etkinlikle ilgilidir. Çok fazla kaynak kullanması ise verimlilikle ilgilidir. Diğer yandan, demokrasi kavramına baktığımızda, kamu hizmetlerinin faaliyet alanı ne kadar küçülürse halkın siyasi olarak temsil edilmesi ve yönetime katılması o kadar kolaylaşır.(Eryılmaz, 2016:171-172)

Endüstri devriminden günümüze doğru yaşanan süreçte devletle ilgili gelişmeler, yapılanmalar, değişiklikler yönetim yapısını oluşturan birimleri önemli ve köktenci bir biçimde etkilemektedir. Bu etkilerin görüldüğü önemli alanlardan biri de demokratikleşme temelinde ve kamu yönetimi işleyişi bağlamında, yerel yönetimlerdir. Ortaya çıkan yeni anlayışlar yerel yönetimlerin yapısını etkilemekte, yönetim anlayışında ve hizmet sunma şeklinde önemli değişiklikler yapmaktadır.(Ökmen ve Parlak, 2015:10)

Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA) belgelerinde yer alan yerel yönetimler, Türkiye tarafından da onaylanmıştır ve aşağıdaki evrensel niteliklere sahiptir: (Öztürk 1997'den akt. Aydın, 2008:33)

1. Yerel yönetimler ulusal yönetim sistemi bütünlüğü içinde yer alırlar.
2. Yerel yönetimlerin kuruluş ilkeleri, görev ve yetkileri, gelir sistemleri yasama organı tarafından belirlenir.

3. Merkezi yönetim, ülke yönetiminde birlik ve bütünlüğü sağlamak amacıyla yerel yönetimlerin de uymaları gereken ulusal amaçları, hedefleri, ilkeleri ve standartları belirler.
4. Yerel yönetimler, merkezi idarenin ülkenin tümü için geçerli olan kural ve kararlarına aykırı hareket edemezler.
5. Yerel yönetimlerin türlerini, biçimlerini yetkilerini ve yönetim usullerini merkezi yönetim tek taraflı olarak istediği gibi belirleyebilir.
6. Bu kurumlar; merkezi yönetimce çizilen çerçeve içinde yerel ihtiyaç ve taleplere cevap vermeye yetkili kılınmışlardır.

Yerel yönetimler vatandaşa en yakın olan yönetim birimleridir ve 21. yüzyılda demokrasinin hayata geçirilebileceği en uygun kuruluşlardır. Yerel yönetimlerin daha etkin ve verimli birer yönetim birimi olabilmesi için demokratik değerlere dayalı yapılandırma çok önemlidir. Böyle bir yerel yönetim sistemi hem hizmetleri etkin ve verimli sağlama hem de ulusal düzeyde demokrasiye katkı sağlama açısından önemli görülmektedir. Bu yüzden son dönemlerde dünyada ve ülkemizde bu konu da önemli çalışmalar yapılmaktadır.(Pustu, 2005:131)

Yerel yönetimler, geliştirilmeli ve korunmalıdır. Çünkü hem dünya hem de ülkemiz için çok önemli kurumlardır. Yerel yönetimlerin önemi şu şekilde özetlenebilir: (Eryılmaz, 2016:175)

1. Yerel yönetimler yerel hizmetlerin yürütülmesinde etin bir kurumdur. Çünkü yerel yönetim organlarının üyeleri ve başkanı yöre halkının içinden seçilir ve bu insanlar o yörede bulunan mevcut sorunları daha bilmektedir ve bu sorunlara uygun çözümler bulabilecek imkana sahiptirler. Demokratik sorumluluğu güçlenmesine yardım eder ve yereldeki sorunlara daha duyarlıdır.
2. Yerel yönetimler merkezi yönetimin yerel nitelikteki görevlerini yaparak onun yükünü hafifletmektedir.
3. Yerel yönetimler girişimciliği yüksek birimlerdir. Özerk yapıları ve halka yakın olmaları sayesinde yeni hizmet yöntemleri geliştirebilirler. Bütün Anglo-saksonların ve hatta Germanların gelişmesini sağlayan en önemli özellik bu girişim gücüdür.

4. Yerel yönetimler hemşehrilik duygularının ve demokratik anlayışın gelişmesine sebep olan kuruluşlardır. Siyasi eğitim yerel yönetimler sayesinde önce yerelde başlamaktadır. Birçok siyasetçi önce yerelde görev alarak siyasi hayata adım attığı için yerel yönetimler politikanın mektebi olarak görülmektedir.
5. Yerel yönetimler merkezi hükümete karşı bir fren ve denge unsuru olabilmektedir. Aşırı merkezileşmiş bir devletin ortaya çıkmasını engellerler. Asıl olan siyasi güç ve olanakların tek bir merkezde toplanması değil, her kesime hitap eden çeşitli gruplar ve yönetim birimleri arasında paylaşımıdır.

Tablo 1: Dünyada Yerel Hükümet İşlevleri ve Toplumsal Sonuçları

Yerel Yönetimlerin İşlevleri	Hükümet Aktiviteleri	Toplumsal Sonuçlar
• Planlama • Finans • Sivil Hizmetler • Ekonomik Gelişme • İmar • Barınma • Kamu Güvenliği • Ulaşım • Eğitim • Kütüphane • Park ve Rekreasyon • Refah • Çevre	• Ulusal Yönetim • Politik Karar Verme: Halkın Katılımı, Demokrasi	• Canlı Yerel Ekonomi • Kamu Güvenliği • Daha İyi Alt Yapı • Erişilebilir Eğitim • Daha İyi Yaşam Kalitesi • Sürdürülebilir Toplum

Kaynak: (Youngmin, 2013:12)

1.2. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE YAPISI

1.2.1. YEREL YÖNETİMLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Küreselleşme ile yaşanan birçok değişiklik yönetim alanına da farklı bir perspektiften bakmayı zorunlu kılmıştır. Bu gelişmelerle birlikte yönetim sistemi

gözden geçirilmiş ve ihtiyaçlara cevap verebilecek bir duruma getirilmeye çalışılmıştır. Yönetsel anlamda yaşanan bu süreci daha iyi anlayabilmek için geçmişten günümüze geniş bir çerçevede bu değişim ve gelişim süreçlerini inceleyerek, yerel yönetim kavramının tarihsel gelişimi hakkında bilgi sahibi olunması değişim sürecinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

1.2.1.1. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yerel Yönetimler

Türkiye'de yerel yönetimler diğer birçok ülke gibi köklü bir geçmişe sahip değildir. Tanzimat ve Islahat fermanlarının bir sonucu olarak ancak 19 yüzyılın ortalarına doğru ülkemizde kendine yer bulabilmiştir.

Batı ile ilişkilerin gelişmesinin bir sonucu olarak Osmanlı'da ilk belediye kurma çalışmaları 1854- 1856 yıllarında başlamıştır. Bu yıllara kadar mahalleleri yönetenler kadılardı. Kadı'ya, bu görevlerinde Subaşı, Böcekbaşı, Çöplük Subaşısı, Mimarbaşı gibi yeniçeri ocağına bağlı zabit ve görevliler yardım ediyordu. İstanbul'un ilk kadısı, Hızırbey Çelebi idi. Osmanlı döneminde İstanbul'da 422 kadı görev yaptı.(Doğanyiğit, 2016:68)

1855 yılında batı ülkelerinde şehirlerin yaptıklarına benzer görevleri yapmak için İstanbul'da bir belediye kuruldu. Bu belediyenin başında hükümet tarafından atanan bir şehremini bulunacak ve yine atamayla gelecek 12 kişilik bir Şehir Meclisi olacaktı. 1858 yılında İstanbul'un Beyoğlu ve Galata bölgelerini içine alan "Altıncı Belediye Dairesi" kuruldu. Bu daire hükümetçe atanan bir başkan ve yedi üyeli bir meclisten oluşacaktı. Osmanlıcanın yanı sıra Fransızca da resmi dil kabul edildi ve meclise danışmanlık göreviyle yabancı uyruklu kişiler katıldı. 1869 yılında Dersaadet Belediye İdaresi Nizamnamesi ile ise belediyelerin bütün İstanbul'a yaygınlaştırılması kabul edilmiş ve şehir 14 belediye dairesine ayrılmıştır. Bundan bir yıl sonra çıkarılan Dersaadet Belediye Kanunu eski belediyeleri aynen korumuş ve sayıları 14 olan belediye dairesini 20'ye çıkarmıştır. 1912 yılında Dersaadet Belediyesi Hakkındaki Geçici kanun ile İstanbul'daki belediyeler daireleri kaldırılmış yerine belediye şubeleri kurulmuştur. (Tortop, 1988:1-2-3)

Cumhuriyet kurulduktan sonra uzun süre belediye hizmetleri valilik tarafından yürütüldü.(Doğanyiğit, 2016:68)

1.2.1.2. Cumhuriyetten Günümüze Yerel Yönetimler

1923 yılında cumhuriyet ile tanışan Türkiye'nin altı asır Osmanlı devleti ile yönetilen yapısını değiştirmesi ve Cumhuriyet yönetimine alışması kolay olmamıştır. Hem toplumsal yapının hem de cumhuriyetçilerin ilk başlarda yaşamış oldukları sıkıntılar alışma sürecinde bazı sorunlar yaşanmasına neden olmuştur. Eski yönetim yapısının halkın üstünde etkiye sahip olması ve Osmanlı'nın bazı kurumlarının tam bir modernleşme yaşayamaması çağdaşlaşma konusunda bazı problemler getirmiştir. Bu yüzden bugünkü Türkiye'nin sosyal-siyasi kurumlarındaki artı ve eksilerin bilinmesi, Osmanlı'nın son dönemindeki modernleşme tarihini iyi anlamakla mümkün olacaktır. (Sönmez, 2010:32)

Cumhuriyetin ilanından sonra belediyelerle ilgili ilk yasal düzenleme 1930 yılında 1580 sayılı belediye kanunudur ve yasa 2004 yılına kadar yetmiş dört yıl yürürlükte kalmıştır. 1923-1930 yıllarında belediyecilik ile ilgili bazı kanunlar çıkarılsa da bunlar çok yüzeysel kalmıştır.

1924 yılında 417 sayılı Ankara Şehremaneti Kanunu, Ankara'ya özel bir yönetim şekli getirmiştir. Buna göre; İçişleri Bakanlığınca atanan bir şehremini, bir belediye dairesi ve 24 üyeli Belediye Umumi Cemiyeti bulunacaktır. Bütçeyi bu cemiyet tarafından yapılacak ve İçişleri Bakanlığı tarafından onaylanacaktır. Belediye zabıta hizmetleri polis teşkilatınca yürütülecek, devletin atadığı memurların maaşı İçişleri bakanlığı tarafından, diğerlerininki Ankara Şehremaneti tarafından ödenecektir. Bu kanundan kısa süre sonra 442 sayılı köy kanunu 18 Mart 1924'de kabul edildi. Köy, kasaba, şehir ve büyükşehir ayrımı yapıldı. 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanun ile Köy Kanunu dışında kalan yani nüfusu 2000'i geçen yerlerde belediye kurulabilmesi kabul edildi. (Tortop, 1988:4)

2005 yılında Yeni Kamu Yönetimi düşüncesi doğrultusunda ve etkinlik, verimlilik, katılım, çoğulculuk, saydamlık, öngörülebilirlik, hesap verilebilirlik ve sonuç odaklılık gibi çalışma hayatına yeni giren kavramlar ve yeni yönetim anlayışı ışığında Kamu Yönetiminin Yeni ilkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun hazırlanmıştır. Bu kanun kapsamında yapılan düzenlemelerden birisi 03.07.2005 tarihinde kabul edilen, 13.05.2005 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'dur. Bu kanunla birlikte yerel yönetimlerde belediyelerle ilgili her düzenleme bu kanunla yapılmakta olup 1580 sayılı kanun yürürlükten kaldırılmıştır.(Keleş, 2008:12-13)

1930'dan günümüze kadar olan gelişmeleri daha iyi izleyebilmek için süreçteki ana dönüşümlere göre bu dönemi altıya ayırarak tarihsel gelişim sürecini daha iyi anlayabiliriz.

Bu süreçler:

1. 1930-1946: Cumhuriyet Belediyeciliğinin Kuruluşu
2. 1946-1961: Demokrasiye Geçiş Dönemi
3. 1961-1973: Kentlerin Siyasette Önem Kazanması
4. 1973-1980: Yerel-Merkezi İktidar Çatışması
5. 1980-2000: Büyükşehirlerin Ortaya Çıkışı ve İmar Düzensizliği
6. 2000 sonrası: Kamu Yönetimi Reformu Atılımı şeklinde sıralanabilir.(Toksöz, 2008'den aktaran Sönmez, 2010:33)

1.2.1.3. Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler

Avrupa zengin bir kent ve yerel yönetim mirasına sahiptir. Yüzyıllardır bu mirasa ev sahipliği yapan Avrupa, çağdaş yerel yönetim uygulamalarının da yine aynı coğrafyada devam etmesini sağlamıştır. Batı ülkelerinin hangisi ele alınırsa alınsın yerel yönetimlerin tarihten gelen çok iyi bir alt yapıya ve zengin uygulamalara sahip olduğu görülebilir. Merkezi otorite yerelin çevresinde şekillenmekte ve yönetime katılma, demokratikleşme uygulamaları ilk olarak yerelde ortaya çıkmaktadır. (Ökmen ve Parlak, 2015:66)

Avrupa Birliği üyesi ülkelerin geçmişten bugüne devam ettirdikleri ve geliştirdikleri yerel yönetim geleneği merkezi yönetim – yerel yönetim ilişkilerinde yerel yönetimleri görev, yetki ve mali yönden güçlü kılacak ve yönetimler arası ilişkilerde dengeyi koruyacak politika ve uygulamalara yer vermektedir. Bu amaçla kendi ülkelerinde ve birlik genelinde yerel toplulukların yönetime katılma haklarını koruyan, özerkliği benimsetecek çalışmalar yapan ve bu alanda standartlar oluşturmaya çalışan, bunları yaparken de kamusal hizmetlerin etkin bir şekilde yapılmasını hedefleyen pratiklerin desteklendiği görülmektedir.(Parlak, 2014:38)

Avrupa Birliği politikaları Avrupa Birliği'nin içinde yer alan veya üyelik için aday olan ülkelerin yerel yönetim sistemleri açısından önemlidir. Maastricht Antlaşması'na göre Avrupa Birliği kararlarını olabildiğince vatandaşa yakın almaktadır. Vatandaşlarına yakın olduğu için yerel ve bölgesel yönetimler, AB kurumları ve Avrupa vatandaşları arasında daha yakın bağlar kurulmasında ve uyum sürecinin başarılı olmasında önemli kurumlar ve temel bağlar olarak görülmektedir.

Yerel ve bölgesel yönetimlerin halka yakın olmaları, AB'nin demokratikleşme sürecini hızlandırmaktadır. Yirmi beş ülkeye ulaşan AB'nin sosyal ve ekonomik yönünün yanında dünya siyasetinde söz sahibi olan bir "siyasi birlik" olma sürecinde yerel yönetimler önemli rol oynamaktadır.(Ökmen ve Canan, 2009:147)

Türkiye son yıllarda başta AB müktesebatına uyum sağlama çabaları olmak üzere birçok sebepten ötürü yerel yönetim sisteminde önemli yasal düzenlemelerle değişikliklere gitmiştir. "Sosyal Devlet" kavramının önem kazanması ile merkez ve yerel idareler arasındaki görev paylaşımı yeniden düzenlenmiş; yerel yönetimler tarafından yapılan bazı hizmetler merkezi idareye devredilmiş, merkezi idare tarafından yapılan bazı hizmetlerde belediyelere devredilmiştir. Yapılan değişikliklerle Türkiye'de yerel yönetimlerin kendi sorumluluklarında etkin, verimli ve özerk kuruluşlar olması hedeflenmiştir. Bu düzenlemelerden 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'ndan mali kaynakların arttırılması gibi beklentiler vardır. 1961 Anayasa'sında ve 1982 Anayasa'sında "Yerel Yönetimlere görevleriyle orantılı gelir kaynağı sağlanır" hükmü yer almasına rağmen uygulamalar beklentileri karşılayamamaktadır.(Urhan, 2008:85-99)

1.2.2. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMİN YAPISI

Türkiye'de yerel yönetimler, il özel idareleri, belediyeler ve köylerden oluşmaktadır. Bu birimlerin genel özellikleri şu şekildedir:

1.2.2.1. İl Özel İdareleri

İl özel yönetimi, Osmanlı İmparatorluğundan miras kalmıştır. İlk çalışmalar 1860'larda başlamış ve 1913 yılında geçici bir yasa ile "İl Özel İdaresi" kurulmuştur. Yasa Cumhuriyet Döneminde de yürürlükte kalmış ve varlığını aynen sürdürmüştür. 1913 yılında kimi maddeleri çeşitli değişikliklere uğramış, son kez 1987 yılında genişçe bir değişiklik yapılmış, fakat kurumun temel özellikleri aynı kalmıştır.(Yalçındağ, 1992:73)

İl özel idarelerinin faaliyet alanı belediye ve köyler gibi sınırlı değildir. Hem yerleşim alanı içinde hem de yerleşim alanı dışında faaliyet gösterirler. Yerel yönetim birimleri ve merkezi yönetim arasında ve diğer yerel yönetim birimlerinin aralarında yerel ortak hizmetler yürüten bir yerel yönetim birimidir.(Eryılmaz,

2016:180) İl özel yönetimi, tüzel kişiliğe sahiptir ve mevcut ilin sınırları il özel yönetiminin faaliyet alanını oluşturur.

İl özel İdaresinin görev ve sorumlulukları, il sınırları içinde ve il sınırları dışında olmak üzere ikiye ayrılır. Bu görev ve sorumluluklar 5302 sayılı kanunun 6. Maddesinde sıralanmıştır.

İl sınırı içindeki görevleri: gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret, ilin çevre düzeni planı, bayındırlık ve iskan, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım, onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetlerdir.

İl sınırı dışındaki görevleri: imar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetlerdir.

İl özel idaresinin vali, il genel meclisi ve il encümeni olmak üzere üç organı vardır. Bunların genel özellikleri kısaca şöyledir:

Vali; il özel idaresinin başı, tüzel kişiliğin temsilcisi, Bakanlar Kurulu Kararı ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanmış, merkezi idarenin ildeki en büyük temsilcisidir. Bu sıfatla aynı zamanda bir mahalli idare birimi olan il özel idaresinin de başı ve yürütme organıdır. İl özel idare teşkilatının karar organlarının ve yürütme organının başıdır.(Tortop, 1988:86)

İl genel meclisi; il özel idaresinin karar organıdır. Üyeleri ilçeler adına seçilir ve seçimler tek dereceli, serbest, eşit, gizli oy açık sayım ve döküm esasına göre beş yılda bir yapılır. İl genel meclisinin görev ve yetkileri güçlendirilmiş ve il özel idaresinin en yetkili organı haline gelmiştir. Meclis, kendisine kanunla verilen görevleri süresi içinde yapmazsa ve kendisine verilen görevlerle alakası olmayan siyasi konularda karar alırsa İçişleri Bakanlığı'nın bildirisi üzerine Danıştay kararı ile feshedilebilir. (Eryılmaz, 2016:183-184-185)

İl encümeni; il genel meclisinde ele alınacak konuların ön incelemesini yapan ve daha çok yürütme ile ilişkili olan bir birimdir. Valinin başkanlığında genel

sekreter ve genel meclisin her yıl kendi üyeleri arasından seçtiği üç üye ve valinin birim amirleri arasında seçtiği iki üyeden oluşur. İl encümeninin başlıca görevleri şunlardır:

1. Stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip il genel meclisine görüş bildirmek,
2. Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak,
3. Kanunlarda öngörülen cezaları vermek,
4. Belediye sınırları dışındaki umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek,
5. Vali tarafından havale edilen konular hakkında görüş bildirmek,
6. Öngörülmeyen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek.

Yeni kanun düzenlemesi ile birlikte il encümeninin görev ve yetkileri eskiye oranla büyük ölçüde daraltılmıştır.(Eryılmaz, 2016:185-186)

1.2.2.2. Köy Yönetimi

Osmanlı İmparatorluğu döneminden günümüze geleneksel toplumsal bir yapı olarak var olan köy yönetimi, 1924 yılında "Köy Yasası" ile tüzel kişilik kazanmıştır. Bu yasa ile köye önemli görevler verilmiş ve köy yönetimi aracılığı ile kırsalda yaşayan vatandaşların müşterek ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amaçlanmıştır. 1920'lerin basit hizmet teknolojisi bağlamında ileri bir adım olan köy yasası yaklaşımı, hizmet teknolojisindeki gelişmeler ve yerel toplulukların artan hizmet beklentileri karşısında yetersiz durumda kalmıştır. 1950'den sonraki dönemde siyasi partiler köy yönetiminin yetersizliği karşısında, çok partili bir ortamda, köye merkez yönetimi aracılığı ile hizmet götürme yarışına girmişler ve köy muhtarının maaşının bile merkez yönetimince ödendiği bugünkü duruma gelinmiştir.(Yalçındağ, 1992:73)

Köy kanunumuzun ikinci maddesinde köy; "Cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi ortak malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte bir köy teşkil ederler." şeklinde tanımlanmıştır. Bazı özellikleriyle köyü anlatmış olsa da bu tanım yeterli değildir. Köy kanunun 7. Maddesinde; "Köy taşınabilir ve taşınamaz mallara sahip olan ve Köy Kanunu ile kendisine verilen görevleri yapan başlı başına bir varlıktır." denilerek köyün tüzel

kişiliğine değinilmektedir. Köy Kanunun 1. maddesine göre ise nüfusu iki binden aşağı olan yurtlara köy denmiştir. Bu madde de ise nüfus esas alınarak köyün tanımı yapılmıştır(Tortop, 1988:65)

Köy yönetimi; muhtar, köy derneği ve köy ihtiyar meclisinden oluşmaktadır. Muhtar yönetimin başıdır ve devletin köydeki temsilcisidir. Köy derneği; köy tüzel kişisinin karar organıdır. Seçmenler bu dernek aracılığı ile sınırlı da olsa yönetime doğrudan katılabilirler. Köy ihtiyar meclisi ise; köy yönetiminin yürütme denetleme ve karar organıdır.

2012 yılında kabul edilen 6360 sayılı kanunla büyükşehir belediyesi olan yerlerdeki köy muhtarlıklarının kaldırılması ile birlikte bu yerler ilçe belediyelerine mahalle statüsünde bağlanmıştır. Bununla birlikte kentleşmenin hız kazanması köylerde nüfusun azalmasına sebep olmuştur.(Eryılmaz, 2016:218)

1.3. BİR YEREL YÖNETİM BİRİMİ OLARAK BELEDİYELER

1.3.1. Belediyelerin Genel Özellikleri

Belediyelerin ortak amacı yöre halkının yerel nitelikteki ortak ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bu sebepten belediyecilik kavramı her ne kadar evrensel bir kavram olsa da her ülkenin sosyo-politik durumuna göre kendine has uygulamaları bulunmaktadır. Gelişmiş ülkelerde modern anlamda yerel yönetimler örgütlenmesi endüstri devrimi ile beraber 18. ve 19. yüzyıllarda başlamıştır.(Berk 2003'ten aktaran Urhan, 2008:86)

Evrensel belediyecilik sistemi ile Türk belediyecilik sistemi özelliklerinin karşılaştırılması tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Belediyenin Evrensel Özellikleri ve Türk Belediyesinin Özellikleri

Belediyenin Evrensel Özellikleri	**Türk Belediyesinin Özellikleri**
Ulusal ana yapının bütünlüklü bir parçasıdır.	Ulusal ana yapının bütünlüklü bir parçasıdır.
Köklü, binlerce yıllık bir yapının sonucudur.	Tanzimat döneminin bir sonucudur.
Temelinde "özgürlük", "katılım" ve "etkinlik" düşüncesi vardır.	Temelinde etkinlik düşüncesi vardır.
Siyasi yönü ağır basan bir yönetim birimidir.	İdari yönü ağır basan bir yönetim birimidir.
Kaynağını halktan alan ve öncelikle halka karşı sorumlu olan bir hizmet birimidir.	Kaynağını mevzuattan alan ve öncelikle merkezi idareye karşı sorumlu olan bir hizmet birimidir.
Varlık sebebi yerel halktır.	Varlık sebebi yasal düzenlemeler ve merkezi siyasal iradedir.
İdari ve mali açıdan büyük ölçüde özerk bir yönetim/kamu yönetimi birimidir.	İdari ve mali açıdan kısmen özerk bir kamu yönetimi birimidir.
Tüzel kişiliktir./Kamu tüzel kişisidir.	Kamu tüzel kişisidir.
Karar organları (kimi durumlarda yürütme organları) seçimle iş başına gelir.	Karar organları ve yürütme organları (encümenler kısmen) seçimle iş başına gelir.
Yerel hizmetleri yürütecek yeterli örgütsel yapılanmaya sahiptir.	Yerel hizmetleri yürütecek yeterli örgütsel yapılanmaya kısmen sahiptir.
Kar amaçlı değildir.	Kar amaçlı değildir.
Üst yönetim birimlerinin (merkezi idare, eyalet, bölge veya il yönetimi) hukuka uygunluk açısından denetim ve gözetimi altındadır.	Merkezi idarenin kısmi vesayet denetimi altındadır.
Komün, kent veya kırsal alanlarda kuruludur.	Belde ve kentlerde kuruludur.

Kaynak: Bozdoğan 2003'ten aktaran Sönmez, 2010:37)

1980 sonrası dönemle birlikte Türkiye'nin yerel yönetim anlayışında özellikle de belediyelerde önemli değişiklikler olmuştur. Teknolojik araçlardan hizmet verme yöntemlerine kadar birçok değişiklik yapılmıştır. Küreselleşme ile hızlanan bu değişim ve dönüşüm sürecinde, halkın değişen beklentilerini karşılamada, nüfusu hızla artan kentlerde belediyeler ulaşım, alt yapı, imar, temizlik, kültürel ve sosyal hizmetlerin sunulmasında önemli bir aktör durumuna gelmişlerdir.(Başaran ve Çiftçi, 2011:268)

1.3.2. Türkiye'de Belediyecilik

Türkiye'de yerel yönetimlerin temel kuruluşu, belediyedir. Belediyeler il özel idareleri gibi Osmanlıdan miras kalmıştır. Arapça kökenli belde, memleket anlamına gelen "beled" kelimesinden türeyen belediye kelimesi Türk Dil Kurumu tarafından; "İl, ilçe, kasaba, belde vb. yerleşim merkezlerinde temizlik, aydınlatma, su, toplu taşıma ve esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerine bakan, başkanı ve üyeleri halk tarafından seçilen, tüzel kişiliği olan örgüt, şehremaneti" olarak tanımlanmıştır. 5393 sayılı kanunun 3. Maddesi ise belediyeyi; "Belediye belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini ifade eder." şeklinde tanımlamıştır.

Daha önce de bahsettiğimiz gibi Cumhuriyet döneminde ki belediyelerle ilgili ilk yasal düzenleme 1930 tarihli 1580 sayılı yasa olmuştur. Bu kanundan sonra 5393 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Tablo 3: Türkiye'deki Büyükşehir, İl ve İlçe Belediye Sayısı ve Oranları

Türü	Sayısı	Oran
Büyükşehir Belediyesi	30	% 0.2
İl Belediyesi	51	% 4
Büyükşehir İlçe Belediyesi	519	% 37
İlçe Belediyesi	400	% 29
Belde (Kasaba) Belediyesi	397	% 28
Toplam	1397	% 100,0

Kaynak: Türkiye Belediyeler Birliği, 2014

Tablo 4: Türkiye, Köy, Belediye Nüfusu ve Oranları

	Nüfus	Oran
Türkiye	77.695.904	% 100
Köy	5.190.797	% 7
Belediye	72.505.107	% 93

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2015

Tablo 5: Türkiye'deki Büyükşehir Belediyeleri ve Diğer Belediyelerin Nüfusu Ve Oranları

	Nüfus	Belediye Nüfusuna Oranı
Büyükşehir Belediyeleri	59.968.496	%83
Diğer Belediyeler	12.536.611	%17

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2015

Tablo 6: Sayım Yıllarına Göre Genel Nüfus, Belediye Nüfusu, Köy Nüfusu ve Belediye Nüfusunun Genel Nüfusa Oranı

Sayım Yılları	Genel Nüfus	Belediye Nüfusu	Köy Nüfusu	Belediye Nüfusunun Genel Nüfusa Oranı
1927	13.648.270	3.282.940	10.365.330	% 24,1
1935	16.158.018	4.174.542	11.983.476	% 25,8
1940	17.820.950	4.753.304	13.067.646	% 26,7
1945	18.790.188	5.145.020	13.645.168	% 27,4
1950	20.947.188	5.768.665	15.178.523	% 27,5
1955	24.064.763	7.804.354	16.260.409	% 32,4
1960	27.754.820	9.994.644	17.760.176	% 36,0
1965	31.391.421	12.787.663	18.603.758	% 40,7
1970	35.605.176	16.753.979	18.851.197	% 47,1

1975	40.347.719	20.500.442	19.847.277	% 50,8
1980	44.736.957	25.523.604	19.213.353	% 57,1
1985	50.664.458	31.223.447	19.441.011	% 61,6
1990	56.473.035	37.884.455	18.588.580	% 67,1
2000	67.803.927	53.403.386	14.425.490	% 78,8
2008	71.517.100	59.146.941	12.433.951	% 82,7
2009	72.561.312	60.282.199	12.279.113	% 83,1
2010	73.722.988	61.567.758	12.155.230	% 83,5
2011	74.724.269	62.678.751	12.045.518	% 83,9
2014	77.695.904	72.505.107	5.190.797	% 93,3

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2015

1.3.3. Belediyenin Kuruluşu ve Sınırları

5393 sayılı kanunun 4. Maddesine göre; nüfusu 5000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur. İçme ve kullanma suyu havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarında ve meskun sahası kurulu bir belediyenin sınırlarına 5000 metreden daha yakın olan yerleşim yerlerinde belediye kurulamaz. Köylerin ve muhtelif köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için meskun sahalarını, merkez kabul edilecek yerleşim yerinin meskun sahasına azami 5000 metre mesafede bulunması ve nüfusları toplamının 5000 ve üzerinde olması gerekir. Bir veya birden fazla köyün köy ihtiyar meclisinin kararı veya seçmenlerinin en az yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülki idare amirine yazılı başvurusu ya da valinin kendiliğinden buna gerek görmesi durumunda, valinin bildirimi üzerine, mahalli seçim kurulları, on beş gün içinde köyde veya köy kısımlarında kayıtlı seçmenlerin oylarını alır ve sonucu bir tutanakla valiliğe bildirir. İşlem dosyası valinin görüşüyle birlikte İçişleri Bakanlığına gönderilir Danıştayın görüşü alınarak müşterek kararname ile o yerde belediye kurulur. Yeni iskan nedeniyle oluşturulan ve nüfusu 5000 ve üzerinde olan herhangi bir yerleşim yerinde, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname ile belediye kurulabilir.

1580 sayılı yasada belediye kurulması için gerekli olan 2000 nüfus şartının 5000 e çekilmesiyle kamu kaynaklarının daha etkin ve daha verimli kullanılması beklenmektedir. Yeni kurulacak bir belediyenin başka bir belediyeye 5000 metreden yakın olmaması durumuyla ise iç içe geçmiş belediye yönetimleri kurulması önlenmiştir. Aynı zamanda vatandaşların aksayan hizmetlerden sorumlu tutacağı yetkilileri tanımasına ve belediyenin çalışmalarını daha etkili, verimli ve ekonomik biçimde yürütmesine katkı sağlayacaktır. (Doğanyiğit, 2016:74)

1.3.4. Belediyenin Görev ve Sorumlulukları

Belediyenin görev ve yetki alanı belediye sınırları dahilindedir. Belediyelerin görev ve yetkilerinin belirlemesi ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Her belediye hizmetlerini vatandaşlarına uygun ve yakın yerlerde sunar. Hizmet sunumunda özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler kullanılır.(Toprak, 2010:178)

5393 sayılı kanunun 14. Maddesinde belediyenin görev ve sorumlulukları;

a. İmar su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; kent içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikah, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükkent belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.
b. Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekanların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerektiğinde, öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları

düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

Aynı kanunun 67. Maddesine göre;

Belediyede belediye meclisinin, belediyeye bağlı kuruluşlarda yetkili organın kararı ile park, bahçe, sera, refüj, kaldırım ve havuz bakımı ve tamiri; araç kiralama, kontrollük, temizlik, güvenlik ve yemek hizmetleri; makine-teçhizat bakım ve onarım işleri; bilgisayar sistem ve santralleri ile elektronik bilgi erişim hizmetleri; sağlıkla ilgili destek hizmetleri; fuar, panayır ve sergi hizmetleri; baraj arıtma ve katı atık tesislerine ilişkin hizmetler; kanal bakım ve temizleme, alt yapı ve asfalt yapım ve onarımı, trafik sinyalizasyon ve aydınlatma bakımı, sayaç okuma ve sayaç sökme-takma işleri ile ilgili hizmetler; toplu ulaşım ve taşıma hizmetleri; sosyal tesislerin işletilmesi ile ilgili işler, süresi ilk mahalli idareler genel seçimlerini izleyen altıncı ayın sonunu geçmemek üzere ihale yoluyla üçüncü şahıslara gördürülebilmektedir.

1.3.5. Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım

Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, çocuklara, engellilere ve yoksullara yönelik yaptığı çalışmalarda dayanışmayı sağlamak ve çalışmaların daha etkin ve verimli yapılabilmesi için gönüllü kişilerin bu projelere katılmasına yönelik programlar uygular. Sağlık, eğitim, spor, çevre, park, trafik itfaiye, kütüphane, kültür, turizm ve sosyal hizmetlerle; yaşlılara, kadınlara, çocuklara, gençlere, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlere gönüllü katılıma ilişkin, İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği (09.10.2005 tarihli RG) yürürlüğe girmiştir.(Toprak, 2010:180)

İl Özel İdaresi veya Belediye görev ve sorumluluklarına bağlı olarak yetki alanlarında (Yönetmelik, md.5);

a. Özürlülere, çocuklara, kadınlara, gençlere, yaşlılara, yoksullara, kimsesizlere ve düşkünlere yönelik eğitim, kültür, sağlık ve sosyal hizmetleri,
b. Kütüphane, tiyatro, sinema gibi kültür hizmetleri,
c. Bilişim, meslek edindirme kursları, kreş gibi eğitim hizmetleri,

d. Park, bahçe, kent estetiği, çevre düzenlemeleri ile katı atık gibi çevre kirlenmesinin önlenmesine yönelik hizmetleri,
e. Başıboş ve sahipsiz hayvanlara yönelik hizmetleri,
f. Trafik, itfaiye, arama-kurtarma gibi denetim ve acil yardım hizmetleri,
g. Tüm yaş gruplarını içine alan her türlü spor hizmetleri,
h. Tarihi, kültürel mirasın ve tabiat varlıklarının yaşatılarak korunması hizmetleri yapmak üzere gönüllü çalışabilmektedir.

Gönüllülerde aranacak özellikler aşağıdaki gibidir (Yönetmelik, md.7);

a. Reşit olması veya reşit olmayanlardan en az on iki yaşını bitiren küçükler yasal temsilcisinin iznini almış olması,
b. Tüzel kişiler için yetkili organlarından karar alınmış olması,
c. Sivil toplum kuruluşları için ilgili konuda faaliyette bulunuyor olması,
d. Çalışma alanlarına bağlı olarak, gerektiğinde yetkili sağlık kuruluşlarından alınmış sağlık raporunun bulunması,
e. Yabancı uyruklu gönüllüler için ayrıca, 27/02/2003 tarihli ve 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmelikler ile bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla yerelin en büyük mülki amirine bildirilmiş olması gerekmektedir.

Gönüllülerin katılımı ile yapılan hizmetlerden doğan sorumluluk, ilgili il özel idaresi ve belediyeye aittir. Bu sorumluluğun kapsamı ile ilgili detaylar il özel idaresi ve belediye ve gönüllüler arasında yapılacak protokol çerçevesinde düzenlenir. Protokol kapsamındaki çalışma alanları ile ilgili gerekli tedbirler, ilgili il özel idaresi ve belediye tarafından alınmaktadır (Yönetmelik, md. 10). Gönüllüler gerekli görülen alanlarda detayları il özel idaresince veya belediyece belirlenecek uyum veya yeterlilik eğitimine tabi tutulmaktadır (Yönetmelik, md. 11). Ayrıca gönüllüler tarafından yapılacak hizmetleri planlayıp sonuçlarını takip etmek, eğitimlerini yürütmek ve gerekli kayıtları tutmak üzere bir birim oluşturulur veya ilgili birimlerden birine görev verilmektedir(Yönetmelik, md. 12).

1.3.6. Belediyenin Yetki ve İmtiyazları

Belediyenin yetki ve imtiyazları aşağıdaki gibi sıralanmıştır(5393, md. 15):

a. Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak,
b. Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek,
c. Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek,
d. Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak,
e. Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek; kaynak sularını işletmek veya işlettirmek,
f. Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dahil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek,
g. Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak,
h. Mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı ayni hak tesis etmek,
i. Borç almak, bağış kabul etmek,
j. Toptancı ve perakendeci halleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek,
k. Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek,
l. Gayrisıhhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek,
m. Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan

seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek,

n. Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek,

o. Gayrisıhhi işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ile moloz döküm alanlarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliği oluşamaması için gereken tedbirleri almak,

p. Kara, deniz, su ve demir yolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

Belediye, (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştay'ın görüşü ve İçişleri Bakanlığının kararıyla süresi kırk dokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredilebilir; toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67. Maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir,

İl sınırları içinde büyükkent belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğalgaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere İçişleri Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla arsa tahsis edebilir.

1.3.7. Belediyenin Organları

5393 sayılı Belediye Kanununda belediyenin organları belediye başkanı, belediye encümeni ve belediye olarak sayılmıştır. Belediye başkanı ve encümen yürütme, meclis ise karar organıdır.

1.3.7.1. Belediye Meclisi

Belediye Meclisi belediyenin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelerden oluşur(5393, md. 17). Beş yılda bir nispi temsil yöntemiyle yapılan seçimlerle göreve başlamaktadır. Meclis üye sayısı mevcut belediyenin bulunduğu il, ilçe veya kasabanın nüfusuna göre değişmektedir.

Belediye Meclisinin görev ve yetkileri şunlardır(md. 18);

a. Stratejik plan ile yatırım ve çalışma programlarını, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek,
b. Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak,
c. Belediyenin imar planlarını görüşmek ve onaylamak, büyükşehir ve il belediyelerinde il çevre düzeni planını kabul etmek,
d. Borçlanmaya karar vermek,
e. Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması halinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresiz otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı ayni hak tesisine karar vermek,
f. Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek,
g. Şartlı bağışları kabul etmek,
h. Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş bin YTL'den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek,

i. Bütçe içi işletme ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununa tabi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek,
j. Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına; belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek,
k. Meclis başkanlık divanını ve encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek,
l. Norm kadro çerçevesinde belediyenin ve bağlı kuruluşlarının kadrolarının ihdas, iptal ve değiştirilmesine karar vermek,
m. Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek,
n. Meydan, cadde, sokak, park, tesis ve benzerlerine ad vermek; mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesine karar vermek; beldeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerini kabul etmek,
o. Diğer mahalli idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek,
p. Yurt içindeki ve İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahalli idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına; kardeş kent ilişkileri kurulmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek,
q. Fahri hemşehrilik payesi ve beratı vermek,
r. Belediye başkanıyla encümen arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak,
s. Mücavir alanlara belediye hizmetlerinin götürülmesine karar vermek,
t. İmar planlarına uygun şekilde hazırlanmış belediye imar programlarını görüşerek kabul etmek.

1.3.7.2. Belediye Encümeni

Eski kanunda karar organı olarak düşünülen belediye encümeni, yeni düzenlemeyle idari bir organ olarak görülmüş ve uzmanlık niteliği güçlendirilmiştir(Parlak ve Sobacı, 2008'den aktaran Sönmez, 2010:39). İl

belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, encümen başkan dahil 6+1=7 üyeden oluşur. Diğerlerinde ise başkan dâhil belediye encümeni 4+1=5 üyeden oluşur(Doğanyiğit, 2016:331)

5393 sayılı kanunun 34. Maddesine göre belediye encümeninin görev ve yetkileri şunlardır;

a. Stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek,

b. Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak,

c. Öngörülmeyen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek,

d. Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak,

e. Kanunlarda öngörülen cezaları vermek,

f. Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek,

g. Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek,

h. Umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek,

i. Diğer kanunlarda belediye encümenine verilen görevleri yerine getirmek.

1.3.7.3. Belediye Başkanı

5393 sayılı belediye kanununda belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanı görev süresi boyunca siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz; profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz(md. 37).

Belediye başkanının görev ve yetkileri 5393 sayılı Belediye Kanunun 38. Maddesinde şu şekilde sıralanmıştır;

a. Belediye teşkilatının en üst amiri olarak belediye teşkilatını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak,

b. Belediyeyi stratejik plana uygun yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi,

belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak,

c. Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı ve davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek,

d. Meclise ve encümene başkanlık etmek,

e. Belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek,

f. Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek,

g. Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak,

h. Meclis ve encümen kararlarını uygulamak,

i. Bütçeyi uygulamak, bütçede meclis ve encümenin yetkisi dışındaki aktarmalara onay vermek,

j. Belediye personelini atamak,

k. Belediye ve bağlı kuruluşları ile işletmelerini denetlemek,

l. Şartsız bağışları kabul etmek,

m. Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak,

n. Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, özürlülere yönelik hizmetleri yürütmek ve özürlüler merkezini oluşturmak,

o. Temsil ve ağırlama giderleri için ayrılan ödeneği kullanmak,

p. Kanunlarla belediyeye verilen ve belediye meclisi veya belediye encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

İKİNCİ BÖLÜM
SOSYAL POLİTİKA VE SOSYAL BELEDİYECİLİK

2.1. SOSYAL POLİTİKA VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Sosyal politika kavramı köklü bir tarihe sahip değildir. 19. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'nın endüstrileşmiş ülkelerinde ve özellikle Almanya'da ortaya çıkan bir kavramdır. İlk defa Alman profesör Riehl tarafından kullanılmıştır ve 1873 Alman Sosyal Siyaset Derneği'nin kurulmasından sonra bilimsel literatürde kullanılmaya başlanmıştır. Ülkemizde sosyal politikanın bilimsel bir kavram olarak kullanılması ise 1916-1917 yıllarında Ziya Gökalp'in çıkarılmasına öncülük ettiği "Yeni Mecmua"ya dayanır.(Tuna-Yalçıntaş, Yalçıntaş, 1999'dan aktaran Aygen, 2014:177)

1870'lere kadar bilimsel bir anlam taşımamış, devletin burjuva toplumu içinde üstlenmesi gereken görevleri ve toplumdaki ilişkileri yansıtmak için ortaya atılmıştır. Tüm toplumlarda ve örgütlerde bir takım çıkar grupları, ekonomik guruplar, ideolojik gruplar veya sosyal gruplar arasında bazı çatışmaların olması kaçınılmazdır. Özellikle endüstri devriminden sonra çeşitli gruplar arasında çıkan çatışmalar sonucu tehlike de olan sosyal dengeyi ve toplumun varlığını korumak için çeşitli önlemler almak zorunda kalınmıştır. Alınan bu önlemler zamanla çok çeşitli ve çok yönlü bir hal almıştır (Sosyal yardımlar, transferler, sübvansiyonlar, hak ve yükümlülüklerin değiştirilmesi vb.). Bu çeşitlilik sosyal politikanın tanımını yapmayı zorlaştırmış ve farklı görüşlere sebep olmuştur: (Koray ve Topçuoğlu, 1987,3-4)

Dar anlamda sosyal politika; sosyal politikanın ortaya çıktığı dönemde ortaya çıkan tehlikelere ve sefalete karşı işçileri korumak için ekonomik ve sosyal hayatta alınan önlemler olarak görüldüğü için, işçi sorunlarının çözümlenmesi, işçi sınıfı ile burjuva sınıfı arasındaki çatışmaların giderilmesi için gerekli önlemlerin tümü olarak tanımlanıyordu.

Geniş anlamda sosyal politika; 2. Dünya savaşından sonra sosyal politikayı oluşturan etkinlikler çok çeşitlilik kazandığı ve işçi sınıfı dışında diğer gruplara da yöneldiği için her devirde ve her ülkede sosyal denge için başvurulması gereken önlemler olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal politika, devletin ekonomik hayata müdahale etmek için kullandığı kamu politikası kapsamında yer alan tüm araçları içerisinde barındırmaktadır.(Özer, 2015:91)

2.2. SOSYAL POLİTİKANIN UYGULAMALARI: SOSYAL HİZMET VE SOSYAL YARDIM

Sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetleri birbirleri ile çok fazla ilişkili ve birbirlerini tamamlayan ifadelerdir. Bu kavramlar sıkça birbirlerinin yerine kullanılmakta ve aynı anlamda oldukları düşünülmektedir. Aslında temelde bu iki ifadenin arasında büyük anlam farklılıkları vardır. Bu yüzden belediyelerin gerçekleştirdikleri sosyal yardım ve sosyal hizmetleri incelemeden önce bu kavramları açıklamak faydalı olacaktır.

Belediyeler imar, alt yapı, su, yol gibi hizmetlerin yanında sosyal, kültürel ve ekonomik nitelikli hizmetler de yürütmektedir. Sosyal belediyecilik anlayışı belediyelere farklı alanlarda politikalar üretme, planlamalar yapma ve çeşitli sorunları çözme gibi yeni görevler getirmiştir. Belediyelerin bu çerçevede yaptıkları hizmetlere sosyal hizmet, yapmaya çalıştıkları çeşitli yardımlara ise sosyal yardım denilmektedir. Sosyal yardım; asgari düzeyde ihtiyaçlarını karşılayamayan kişilere ihtiyaçlarıyla orantılı şekilde ve bu bireylerin normal standartlarda yaşamasına yardım edecek bir takım nakdi ve ayni yardımlardır. Sosyal hizmet ise; birey ve toplumu geliştirmek amacıyla toplumsal eşitsizlikleri ve çelişkileri giderip, sosyal ve ekonomik ilerlemenin uyum içerisinde olmasını sağlamak, toplumun yaşam standardının yükseltilmesi için gerekli faaliyetleri yapmak için uğraşan sosyal bilimci özelliklerine sahip insanlar yetiştiren bir hizmettir.(Ünal ve Caner, 2014:42)

Sosyal yardımlar, sosyal güvenliğin içinde ilk uygulama alanı içinde olan ve eskiden beri toplum içinde var olan bir faaliyet alanıdır. Tüm toplumlarda var olan ve çok eski tarihlere dayanan sosyal yardımın kamu yönetiminin alanı içerisinde, yardımın yapılış şeklinden sosyal yardım görevinden kimlerin sorumlu olduğuna; yapılan yardımların miktarından bu yardımların ne ile ilişkilendirileceğine kadar sosyal yardım uygulamalarının kapsamına girmektedir. Sosyal yardımda temel olan maddi muhtaçlık iken; sosyal hizmetler ise yeterli bir geçim kaynağı olup olmadığına bakılmaksızın, toplumun hepsine ihtiyaç duyduğu hizmeti sunmaktır.(Kesgin, Bedrettin, 2016:451)

Sosyal yardımlar karşılıksız yapılan yardımlardır ve amacı insan onuruna yakışır bir şekilde yaşayamayan, yoksul olarak doğan veya sonradan yoksul olan bireylere yardım ederek toplumsal huzurun tesis edilmesi ve muhtemel sorunların önlenmesidir. Sosyal hizmetlerin amacı ise; sadece muhtaç ve yoksul kesimlere yardım götürmek değil aynı zamanda insan kaynaklarının geliştirilmesi, yaşam standartlarının geliştirilmesi ve yerelde toplumun kalkınmasına yardımcı olmaktır.(Aydın, 2008:28-30)

Sosyal Hizmetlerin iyileştirilmesi konusunda ülkenin mevcut ekonomik, sosyal ve idari durumu göz önüne alınarak; Avrupa Birliğine uyum sürecinde önemli bir adım olarak görülmeli ve uygun düzenlemeler yapılmalıdır.(Yıldırım, 2014:498)

2.3. SOSYAL DEVLET VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Devletin toplumsal sorunlar karşısında önemli rol oynamaya başlaması ve bu amaçla uyguladığı sosyal politika uygulamaları "sosyal devlet" adını alan yeni bir terim ortaya çıkarmıştır. Sosyal devlet; vatandaşlarının sosyal, toplumsal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayan, yaşam standardı, sosyal güvenlik gibi konularda gerekli önlemleri alan devlettir.(Koray ve Topçuoğlu, 1987:34)

Çoğunlukla Avrupa'da kullanılan sosyal devlet kavramı akla sosyalizmi getirmektedir. Sosyalizm sosyal ve siyasal eşitlik sistemine dayanan, sanayileşme döneminde ki aydınlanma ile ortaya çıkan siyasi bir terimdir. Sosyalizm ve sosyalist terimleri ilk kez 1827'de Robert Owen ve onu destekleyenleri adlandırmak için kullanmıştır. Daha sonra kelime hızla yayılmış ve farklı zamanlarda farklı yerlerde kullanılmıştır. Bismarck hızla yayılan bu hareketin önünü kesmek amacıyla Almanya'da alt sınıflara yönelik ilk sosyal güvenlik sistemi, 1908'de İngiltere'de yaşlılık sigortası ile ilgili bir düzenleme ve 1935'de ABD'de işçi hareketinin yükselişi sonucu ilk sosyal sigorta yapılmıştır. Sosyal güvenliğe ilişkin asıl yaygın gelişmeler ikinci dünya savaşından sonra başlamıştır. Yükselen sosyalist akımın önüne geçebilmek için sosyal güvenlik sistemi tüm gelişmiş ülkelerde yaygınlaştırılmıştır. Savaş sonrası dönemde birçok ailenin parçalanmış sosyal ve ekonomik durumlarını düzeltebilmek için de bu ailelere sosyal hak ve güvenceler verilmiştir. Batı'da "Sosyal devlet", "refah devleti gibi kavramlar bu dönemin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.(Beki, 2010:17-18)

Refah devleti krizi ve yoksulluğun tüm dünyanın gündeminde olduğu bu dönemlerde, Osmanlı Devleti'nin etkilenmemiş olması düşünülemez. Bir tür yönetim tekniği ve siyaset tarzı olarak Osmanlı'da refah uygulamaları üçe ayrılır; sosyal refah olgusunun gittikçe artan bir oranda merkezi yönetimin görevleri arasına girmiş olması, nüfusun üretken kapasitesinin geliştirilmesinin devletin gündemine alınmış olması ve refah uygulamalarının modern devlet için önemli bir meşruiyet kaynağı niteliği kazanmaya başlaması durumudur. 1908 devriminden sonra yaşanan askeri ve siyasi olaylar Osmanlı yöneticilerinin ve halkın kaygılarını arttırmış ilgilerini vatanseverlik, milliyetçilik ve savaşla ilgili alanlara kaydırmak durumunda kalmıştır. Bu yüzden bu dönemde sosyal yardım faaliyetlerinin önceliği savaş yetimleri, asker aileleri ve göçmenler olmuştur.(Özbek, 2002:325-333)

Sosyal Devleti üç kavram üzerinden ele almak mümkündür. İlki sosyal devleti dar anlamda tanımlayan "sosyal yardım hizmetleridir." Bu hizmetler çeşitli nedenlerle kendine bakamayan muhtaç bireylere devletin yaptığı yardımı ifade eder. İkinci kategori "sosyal güvenlik hizmetleri" olarak belirtilmiştir. Avrupa'da 19. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkan kaza sigortası, sağlık sigortası, emeklilik sigortası sistemleri gibi uygulamaları ifade eder. Bir kamu hizmeti olarak ortaya çıkan bu hizmetlerde Osmanlı Devleti uygulamaları Avrupa ile birebir ilerlemiştir. Üçüncü kategori ise gelişmiş ülkeler tarafından "sosyal refah devleti" olarak isimlendirilen "sosyal devlet" kavramıdır. Sosyal devlet, ekonomik ve sosyal yaşama kamusal araçlarla doğrudan veya dolaylı müdahale etme yetkisi olan devlettir.(Güler, 2006:2-3)

Sosyal devlet uygulaması birçok alanda olduğu gibi kamu yönetiminde de önemli değişikliklere yol açmıştır. Kamu yönetiminin büyümesi, çeşitli hizmetler üreten ve dağıtan daha büyük örgütlenmelerin ortaya çıkması ve kamu yönetiminin daha büyük kaynakları kullanmaya başlaması bu değişikliklere örnek olarak sayılabilir. Devletin, sosyal güvenlik yasaları, sosyal sigortalar ve başka sosyal yardımlarla sosyal ve ekonomik yaşama müdahale etmesi; toplum yararına sosyal ve süreçlere müdahil olması; ekonomik kalkınması ortalamanın altında kalmış, sosyal adalet dengesini kuramamış toplumlar için çok önemli bir hale gelmiştir.(Özer, 2015:83)

Türkiye'de sosyal devlet anlayışı 1961 anayasası ile yerleşmiştir. 1961 anayasanın ikinci maddesinde; "Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir." ifadesiyle Türkiye'nin bir sosyal devlet olduğu belirtilmiştir. Anayasa'nın 41. maddesi "İktisadi ve sosyal hayat, adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacına göre düzenlenir. İktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı demokratik yollarla gerçekleştirmek, bu maksatla, milli tasarrufu arttırmak, yatırımları toplum yararının gerektirdiği önceliklere yöneltmek ve kalkınma planlarını yapmak devletin ödevidir." der.

1982 anayasası ise 1961 anayasasından farklı olarak devletin temel amaç ve görevlerinden bahsederken; "kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamaya, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak şekilde sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya" devletin temel görevleri arasında yer verilmiştir.

Küreselleşme ve kapitalizmin yaşadığı krizlerle birlikte yeni liberal uygulamalarla hem Batı Ülkelerinde hem de ülkemizde sosyal devlet önemli ölçüde zayıflamıştır. Bu değişimin temelinde, piyasa ve işletmecilik ilkelerine göre çalışan, özel sektörün gelişmesini sağlayan, görev ve yetkilerini yeni aktörlerle paylaşan, düzenleyici küçük ama verimli bir devlet anlayışı ön plana çıkmıştır. Sosyal devletin zayıflamasıyla bazı yetkiler sivil toplum kuruluşlarına ve yerel yönetimlere devredilmiştir. Sosyal nitelikli faaliyetlerin yerel yönetimlere devredilmesiyle sosyal belediyecilik anlayışı ortaya çıkmıştır.(Yaman. 2014:2)

2.4. YEREL YÖNETİMLER VE SOSYAL POLİTİKA

Sosyal politika alanında merkezi idare kadar olmasa da yerel yönetimlerin bu konuda ki etkinliği yapılan birçok çalışmayla ortaya konmuştur. İkinci dünya savaşından sonra özellikle gelişmiş ülkelerde refah devleti uygulamalarının yerine getirilmesindeki payı önemli ölçüde artmıştır. 1945-1975 arası dönemde yerel yönetimler altın çağını yaşamıştır. Bu yıllarda belediyeler sosyal refah uygulamalarının gerçekleştirilmesinde önemli bir araç haline gelmiştir.(Toprak ve Şataf, 2009:14)

Yerel yönetimlerin bir anlamda kuruluş nedeni olan ve yerel yönetimleri merkezi yönetimden ayıran işlevlerinden bir tanesi komşuluk ve hemşerilik anlayışı içinde aynı yerde yaşayan insanların sosyal dayanışma duyarlılıklarını geliştirmeye öncülük etmektir. Yerel yönetimler halka yakın olması sebebiyle halkın desteğini alarak onların gücünden faydalanabilmesi kamu hizmetlerinin etkinliğini arttırır ve kamu kaynaklarında tasarruf edilmesini sağlar. Bu avantajlar sayesinde son yıllarda Avrupa ülkelerinde sosyal politikalar büyük oranda yerel yönetimlere kaymıştır.(Ökmen ve Parlak, 2015:414)

Hem sosyal adaleti inşa etmeyi hem de refah devletinin gereklerini yerine getirmeyi amaçlayan merkezi yönetimin bu hizmetleri etkin ve verimli bir şekilde sunamamaktadır. Halka hizmet götüren en yakın hizmet birimi belediyeler olduğu için yerel örgütlenmelerin merkezi örgütlenmeden daha etkin olduğu savunulmaktadır. Bu yüzden sosyal politika faaliyetlerini tüm ülkeye yayabilmek için yerel yönetimlere ve özellikle de belediyelere büyük bir ihtiyaç duyulmaktadır. (Ünal ve Caner, 2014:36)

Yerel yönetimlerin sosyal politika uygulamalarına bakıldığında bu uygulamaların ülkeden ülkeye ve dönem dönem değiştiği görülmektedir. Yerel yönetimlerin işlevleri arasında olan ekonomik istikrarın sağlanması, gelir dağılımı ve kamu hizmeti dünya genelinde tam olarak yerine getirilememektedir. Yerel yönetim kuruluşları genel olarak sosyal politikanın sağlanmasına kamu hizmeti işlevi ışığında merkezi idarenin temsilcisi veya partneri rolünü üstlenmiştir.(Ökmen ve Parlak, 2015:416)

Türkiye'de sosyal politika hizmetlerinin uygulayıcısı konumunda olan merkezi idaredir. Bunun yanında 150 yıllık bir yerel yönetim geleneğine sahip olan ülkemizde imkanlar dahilinde yerel yönetimlerde çeşitli sosyal politika hizmetleri yapmaktadır. Son yıllarda merkezi yönetim dışında yerel yönetimler kapsamında özellikle belediyeler faaliyet göstermektedir.(Sönmez, 2010:45) Sosyal belediyecilik sosyal devleti daraltan bir uygulama değil, sosyal devletin görevlerini paylaşan, sosyal hak anlayışını destekleyen bir yaklaşımla toplumun bütün kesimlerine eşit hizmet sunmaktadır.(Çelik, 2014:3)

Türkiye'de yerel yönetimler yasal düzenlemelerle zaman zaman değişmekle birlikte sosyal politika anlamında çok çeşitli hizmetler vermektedir. Yerel

yönetimlerin sosyal politika uygulamaları gün geçtikçe artmasına rağmen belediyelerin sosyal politika konusunda fonksiyonlarının ne olacağı net değildir. (Ökmen ve Parlak, 2015:415)

Türkiye'de kamu yönetimi çerçevesinde idari hukuk yapısının ötesinde siyasi olarak anlama ihtiyacı belediyecilikle ilgili birçok tanım ortaya çıkarmıştır. 1970'li yıllardan itibaren aynı yasal kapsamda olmasına rağmen farklı belediyecilik uygulamalarının olması belediyeciliği idari yapının ötesinde bir analizle incelemeyi zorunlu kılmıştır. Bu farklı belediyecilik anlayışlarını sosyal demokrat belediyecilik, yeni-liberal belediyecilik, toplumcu belediyecilik ve sosyal belediyecilik olarak sınıflandırabiliriz.(Aslan ve Kurtuluş, 2016:18) Biz bu çalışmamızda kısaca toplumcu belediyeciliğe değinip, detaylı olarak sosyal belediyecilikten bahsedeceğiz.

2.5. NEO-LİBERAL POLİTİKALARIN YEREL YÖNETİMLERE YANSIMASI: TOPLUMCU BELEDİYECİLİK

1980'li yılların başından itibaren yoğunlaşan küreselleşme süreci ile birlikte sosyal devletin bazı görev ve yetkilerini devretmesi sonucu piyasa süreçleri, özelleştirme, bireysel haklar, bireysel sorumluluk ve sivil toplum anlayışı ortaya çıkmıştır. Neo-liberalizm ışığında yeni kamu işletmeciliği anlayışı olarak isimlendirilen bu yeni anlayış kaynak verimsizliğine sebep olan sosyal ve ekonomik problemler, sosyal devlet uygulamaları ve sosyal hak iddialarının devredilmesi ve devletin küçültülmesi gerektiğini savunmaktadır. 1983 yılında Özal hükümetinin iş başına gelmesi ile birlikte neo-liberal politikalar ışığında devlet sosyal hizmet ve sosyal yardım alanlarından çekilmeye başlamıştır. Hizmetin yerelden sunulması anlayışı temelinde yerele devredilen sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin özel ve sivil kuruluşlarla birlikte sunulması anlayışına geçilmiştir. Bu bağlamda yerel yönetimler üreten ve kaynak yaratan belediyecilikten uzaklaşarak, yeni kamu işletmeciliği temelinde, piyasacı ve rekabetçi yöntemlerle hizmetleri satın alan ya da sivil toplum kuruluşlarına yaptıran bir anlayışı benimsemiştir. (Öztürk ve Gül, :208-209)

Belediyelerin bir şirket işletmecisi gibi hareket ettiği dönemde kent halkına sunulan hizmetlerin sayısı azaltılmış ve yapılan hizmetler birer piyasa malı gibi fiyatlandırılmıştır. Bu dönemde belediyeler aynı zamanda kentsel toprak ve mülk arayışında olan orta ve büyük sermayenin arayışına yanıt vermeye çalışmış, kenti ulusal ve küresel sermaye için cazibe merkezi haline getirmeye çalışmıştır. Bu

belediyecilik anlayışı sadece Türkiye'de değil 1980'lerden bu yana dünyanın pek çok ülkesinde görülmektedir. (Doğan, :81)

Toplumcu belediyecilik anlayışı yeni belediyecilik anlayışı veya demokratik belediyecilik olarak da isimlendirilmektedir. Birçok değişimin yaşandığı 1960'ların ve 70'lerin siyasi ortamı toplumcu belediyecilik anlayışına zemin hazırlamıştır. 1970'li yıllarda yaşanan ekonomik, toplumsal, sosyal ve siyasal gelişmeler ile birlikte; yerel yönetimler üzerinde özgürlük, eşitlik ve adalet fikirlerinin etkilerinin yoğunlaşması da etkili olmuştur.(Öztürk ve Gül, :210)

Toplumcu belediyeciliği benimseyen belediyeler merkezden herhangi bir yardım almadan kendi kaynaklarını bulmaya ve kendi kendilerine yetebilme düşüncesiyle hareket etmişlerdir. Bu çerçevede asfalt fabrikaları kurmak, kendi taşınmazlarının kiralarına zam yaparak, düğün salonu, otopark, halk ekmek, halk plajları gibi yerleri işleterek kar elde etmişlerdir. Üretici belediyecilik çerçevesinde konut ve ulaşım konularına el atılmış ve vatandaşlara ucuz konut yapmak için kent kooperatifleri kurulmuştur. Üretici belediyecilik anlayışı çerçevesinde yapılan bu uygulamalar 1580 sayılı kanunun 59, 65, 66. Maddelerinde yer alan hükümlere dayandırılmıştır.(Öztürk ve Gül, :211)

1980'li yıllardan itibaren tüm dünyada yerel yönetimlerin görev ve yetkilerin de değişiklikler olmuştur. Merkezi yönetimden daha fazla mali kaynak aktarılması yerel yönetimlerin işlevlerinde ve örgütsel yapısında değişikliklere sebep olmuştur. Yerinden yönetim anlayışının yaygınlaşması, yerel özerklik, küreselleşme, yerelleşme, yönetişim ve Avrupa Birliği yerindelik ilkesi, iç göçle birlikte artan kentsel nüfus, işsizlik yoksulluk gibi sorunlara karşı sosyal yardım ve sosyal hizmet konularında merkezi yönetimin yetersizliği yerel yönetimlerin değişimine sebep olmuştur. 2002 yılında AKP iktidarı sonrasında yerel yönetimler reformu çerçevesinde 5393 sayılı Belediye Kanunu belediyelere yeni görev ve sorumluluklar yüklemiş ve merkezden yürütülen bazı sosyal hizmetleri yerele devretmiştir. Bu değişikliklerin hepsi sosyal belediyecilik kavramının ortaya çıkmasına sebep olmuştur.(Öztürk ve Gül, :212-213)

2.5.1. Yerelleşmiş Sosyal Devlet: Sosyal Belediyecilik

Toplumcu belediyecilik ile belediyeler sosyal politika alanında tecrübe kazandı ve küreselleşmenin getirdiği dezavantajları azaltma yolunda sosyal belediyecilik kavramını ortaya koydu. Belediyeler küreselleşmenin yerel yönetimlere sağladığı fırsatları dezavantajlı kesimler için refah çalışmaları yürütmektedir. (Kesgin, 2012:174)

Küreselleşme ile zaman ve mekan kavramları büyük ölçüde değişmektedir. Küreselleşme ile birlikte kentleşme hareketlerini kontrol etme gücünü zayıflatmaktadır. Bizi anladığımız egemenlik kavramı anlamını büyük ölçüde yitirmiştir. Ülkelerin hepsi değişik kurum ve kuruluşlarla aracılığıyla egemenliğini bölgesel ve küresel düzeyde faaliyet gösteren örgütlerle paylaşmaktadır.(Şahin, 2011:15)

Sosyal politikanın ortaya çıkış amacı sadece işçi haklarını korumak iken, zamanla işsizler, gençler, çocuklar, yaşlılar, engelliler, kadınlar gibi bazı dezavantajlı kesimleri de kapsayan bir reform yaşaması zorunluluk haline gelmiştir. Daha önce bu kesimlerin ihtiyaçları sivil toplum örgütleri, dini kuruluşlar ve hayırseverler tarafından karşılanabilirken, küreselleşme, göç, hızlı kentleşme gibi nedenlerden ötürü bu kesimin temel ihtiyaçları bu örgütlerle karşılanamaz hale gelmiştir. Bu şartlarda yerel yönetimler sosyal politika görevini de üstlenmek durumunda kalmıştır. (Güler ve Yılmaztürk, 2017:9) Devletin daha az müdahaleci bir anlayışı benimsemesi ve dezavantajlı kesimlerin artması bu konuda büyük bir boşluk yaratmıştır ve bu boşluğu büyük ölçüde belediyeler doldurmuştur.

Küreselleşme ile birlikte gelen küresel sorunlar son yirmi yılın en çok tartışılan konuları olmuştur. Rusya, Arjantin, Endonezya, Asya, Meksika ve ABD ile başlayan ve tüm dünyaya yayılan küreselleşme ve küreselleşmenin beraberinde getirdiği gelir dağılımında adaletsizlik ve eşitsizlik, bilgi teknolojilerindeki değişim nedeniyle meydana gelen istihdam sorunları ve işsizliğin artışı, finansal krizler, sosyal sorunlar gibi küresel krizlere çözüm arayışları hız kazanmıştır (Zencirkıran, 2016:423). Küreselleşmenin beraberinde getirdiği yerelleşme ile birlikte ortaya çıkan sosyal belediyecilik kavramı yaşanan bu küresel krizlere yerelde sunulan çözümlerden biridir.

"Yoksulluk yasaları" ile birlikte ilk defa 1601 yılında başladığı düşünülen sosyal belediyecilik, 19. yüzyılda İngiltere'de belediye sosyalizmi faaliyetleriyle hayata geçmiştir.(Şataf, 2017:1)

Belediyeler, yerel halkın üç farklı sorunuyla ilgilenmek durumundadır. Bunlardan ilki; toplumun işleyişi ve yapısından kaynaklanan ve acil müdahale gerektiren boyutlarda olan işsizlik, yoksulluk, dilencilik gibi sorunlar, ikincisi; belediyenin sınırları çerçevesinde meydana gelen afetlerden zarar gören halkın ihtiyaçlarını karşılamak, üçüncüsü ise; yine temelden gelen ve çevresel şartlarla kötü etkilenen yaşlı, çocuk ve engellilerin sorunlarını çözmektir. Bugün belediyelerin sosyal belediyecilik olarak isimlendirdiği faaliyetler bu üç kaynaktan gelmektedir. (Dündar, 2011:122)

Daha önce de bahsettiğimiz gibi ülkemizde yerel yönetimler il özel idareleri, belediye ve köy yönetimi olmak üzere üç birimden oluşmaktadır. Toplumdaki dezavantajlı kesimlere yönelik yapılan sosyal politika faaliyetleri tüm yerel yönetim birimlerinin bir görevi olmasına rağmen kavram olarak "sosyal belediyecilik" tercih edilmiştir.(Öz ve Yıldırımalp, 2009:457). Bunun sebebi şöyle açıklanabilir: ülkemizde yerel yönetim dendiğinde akla ilk olarak belediyeler gelmektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ülkemizde belediyeler il özel idarelerinden çok daha önemli bir konuma yükselmiştir. Hızlı nüfus artışı ve göç hareketleri plansız kentlerin ortaya çıkmasına bu da kentsel hizmet talebinin artmasına yol açmıştır. Belediyelerin hizmet götürdüğü alan daha geniştir ve kullandıkları kaynaklar daha fazladır. Yasal düzenlemelerle görevlerini yerine getiren belediyeler sosyal politika uygulamalarının planlanması, uygulanması ve değerlendirmesinde önemli bir rol üstlenmiştir. (Aydın, 2008:17-18)

Yerel yönetimler, il ve ilçelerdeki insanların mahalli ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan ve hukuk düzeni çerçevesinde kurulmuş anayasal kuruluşlardır. Kurulmalarındaki temel amaç yerel nitelikli hizmetleri belirlemek, sorunların çözümünü sağlamak ve halkın memnuniyetini sağlamaktır. Günümüzde faaliyet gösterilmeye başlanan sosyal belediyecilik anlayışı ile yerel yönetimlere sosyal politikalar alanlarında planlama ve düzenleme görevi vermektedir. bu çerçevede kamu harcamalarını; konut, sağlık, eğitim ve çevre gibi alanlarda sosyal amaca yönlendirmektedirler.(Bölükbaşı ve Yıldırtan, 2010:227)

Yerel yönetimlerin genel anlamda yerine getirmeye çalıştığı ilkeler; yoksulluğun bitirilmesi ve bu alanda yeniden yapılanma programlarını yönetme, fakir, hasta ve muhtaç ailelerin özel sektörde çalışmasını sağlama, barınma ihtiyacı olanlara konut temini, yaşlılar için konut temini, eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerin sağlanmasıdır.(Toprak, 2008:244)

Sosyal belediyecilik sosyal devletin yereldeki temsilcisi ya da ortağı olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda sosyal belediyecilik, alt yapı, yol, imar, çevre, ulaşım, temizlik gibi sadece belediyelere salt klasik bölgesel görevleri yüklemek yerine o bölgede yaşayan vatandaşların sosyal sorunlarının çözümünde de belediyeleri sorumlu tutmaktır. Sosyal devletin yetersiz kaldığı hizmetlerde, belediyeler görevi devralarak sosyal belediyecilik kapsamında sosyal sorunların azaltılması ve çözüme kavuşturulmasında önemli bir rol üstlenmektedir.(Sevinç, 2015:205)

Sosyal belediyecilik, belediyelere sosyal politikalar alanında planlama ve düzenleme görevi veren, bu bağlamda kamu harcamalarına konut, sağlık, eğitim ve çevre alanlarını dahil ederek sosyal amaca yönlendiren bir anlayıştır. Sosyal belediyeciliğin amaçları kısaca şu şekilde özetlenebilir(Koçak ve Kavi, :36) :

1. Sosyal dayanışma ve entegrasyonun sağlanması,
2. Sosyal ve kültürel etkinliklerin yapılabilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılmasının sağlanması,
3. Kişiler ve toplum arasında azalan sosyal güvenlik ve adalet unsurlarının artmasına yardımcı olunmasıdır.

Kamu yönetiminin başlıca işlevi, toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamaktır. Yerel yönetimler ve yerel yönetimin en önemli birimi belediyeler de toplumun mahalli nitelikteki müşterek ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlarlar. Belediyeden artık sadece alt yapı, yol, imar, temizlik, çevre, ulaşım gibi beklenmemekte aynı zamanda sosyal sorunlarla ilgilenmesi istenilmektedir.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ile birlikte subsidiarite ilkesi ile kamu hizmetlerinde halka en yakın birimlerin en etkin birimler olduğu kabul edilmiştir. Belediyeler sanayileşme, kentleşme sürecinde artan yoksullukla birlikte

sorunların çözülmesi ve sosyal tehlikelerin önlenmesinde etkin rol oynamak zorunda kalmıştır.(Koç ve Ökmen, 2015:70).

Belediyelerin sosyal politika uygulamalarına yerel düzeyde katılarak dezavantajlı kesimlere yönelik sosyal politikalar uygulaması sosyal belediyecilik olarak ifade edilmektedir. Sosyal belediyecilik sosyal politikaların tümünü belediyelerin uygulaması değil, belediyelerin sosyal faaliyetler bakımından merkezi yönetimin görevlerini yerine getirmesine ve yükünü azaltmasına yardımcı olmasıdır. Türkiye'de sosyal belediyecilik sosyal devletin yerelleşmesinden ziyade, daha çok kentlerde artan insanlık onuruna yaraşır bir hayattan uzak yaşayan bireylerin ihtiyaçları üzerine doğmuştur.(Uğur ve Bostan, 2016:40)

Sosyal Belediyecilik kapsamında sayılabilecek hizmetler şöyle özetlenebilir: (Akdoğan, 2006'dan akt. Sönmez, 2010:67)

- Kimsesizlerin, evsizlerin, sokak çocuklarının ve muhtaç kadınların barınma ihtiyaçlarını karşılamak,
- Öksüzlere çocuk yuvaları ve kreşler yapmak,
- Yaşlılara huzurevi sağlamak,
- Sağlık merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri, ön tanı merkezlerini hizmete sunmak,
- Hasta yakınları için hastane yakınlarına misafirhane sağlamak,
- Kültür, sanat ve spor tesisleri açmak,
- Tiyatro, sinema ve kütüphane gibi kültür merkezleri oluşturmak,
- Fakir, muhtaç ve yaşam mücadelesi veren kesimlere aşevleri ve imarethaneler açmak,
- Özürlüler için ulaşım, eğitim ve sosyo-kültürel ortamlarda kolaylık sağlayıcı tedbirler almak,
- Beceri ve meslek edindirme kursları açmak,
- Park, bahçe ve piknik alanlarını arttırmak,
- Doğal dengeyi koruyan ve çevresel şartları düzenlenmiş, ucuz konut alanları sağlamak,
- İş kuracak kadın ve gençler için rehberlik yapmak, makine ve ekipman sağlamak,
- Tanzim satış mağazaları ve ekmek fabrikaları kurmak,

- Gıda, kömür, kırtasiye, ilaç yardımı yapmak,
- Toplumsal gruplar, sivil toplum kuruluşları ve kitle örgütlerine rehberlik etmek, onlarla yardımlaşma ve dayanışmayı geliştirmek,
- Gençlerin engellilerin ve kadınların sosyalleşmesini sağlayacak merkezler açmak.

Sosyal belediyecilik uygulamaları küreselleşme, ademi merkezileşme, ve soysa-ekonomik dönüşümlerle birlikte günümüzün en önemli belediyecilik faaliyetleri haline gelmiştir. Belediyelerin geleneksel görevlerine ek olarak halkın bireysel ve grup ihtiyaçlarını çözme konusunda katkı yapmayı da görev ve sorumlulukları dahilinde sayılmaktadır. Bu durumun belediyelerin faaliyet alanının gereksiz genişlettiğine ve kaynak israfına neden olduğuna dair düşünceler akla gelse de, gerçekte belediyelerin sosyal hizmetler alanında sorumluluk üstlenmelerinin varlık nedenleri ve anayasal yapılarının bir gereği olduğu unutulmamalıdır.(Çetinkaya, :5)

2.5.1. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Temel Fonksiyonları

Türkiye'de büyük bir kesimin çok ciddi ve temel ihtiyaçları olduğu için birçok sosyal kurum bu ihtiyaçları gidermek için çaba göstermektedir. Belediyelerde bu kurumların bir tanesidir. Sosyal belediyecilik böyle bir ihtiyaçtan doğmuş ve yaptığı hizmetlerle bu kesimin temel ihtiyaçlarını gidermede bazı temel fonksiyonlar gerçekleştirmektedir. (Beki, 2010:56) Bu temel fonksiyonlar şunlardır:

2.5.1.1. Sosyalleştirme

İnsanın doğumundan ölümüne kadar yaşadığı bir süreç olan sosyalleşme, biyolojik bir yapıdan sosyal bir hale gelme durumu olarak tanımlanmaktadır. Kişinin aile, okul, mesleki örgütler gibi toplumsal kurumlara ve yaşadığı kültürel ortama uygun şekilde davranmayı ve diğer bireylere uyum sağlamayı öğrenmesidir. Eğer sosyalleşme durumu gerçekleşmezse kişi yaşadığı toplumdan dışlanacak ve yaşadığı topluma zarar verebilecek problemli bir birey olmaya aday olacaktır.

Türkiye'de belediyeler sosyalleştirmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır. Yerel yönetimler tarafında yapılan bu faaliyetler göçle gelen insanların da kent yaşamına uyum sağlamalarına yardımcı olmaktadır.(Beki, 2010:56)

2.5.1.2. Sosyal Çözülmeyi Önleme

Sosyal Belediyecilik, sosyal bir problem olan sosyal çözülmeyi önlemek için bazı uygulamalar yapmaktadır. Yoksulluk, işsizlik, yabancılaşma, kültürler arası çatışma, nesiller arası farklılaşma gibi sorunlar toplumda çok ciddi problemlere yol açar. Belediyeler tarafından sağlanan istihdam imkanı, sosyal yardımlar, kültürel etkinlikler bu problemlerin önlenmesinde yardımcı olmaktadır. (beki, 2010,57)

2.5.1.3. Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon

Belediyeler bir çeşit sosyal eğitim veren kurumlardır. Hayvan besleyerek, yüksek sesle müzik dinleyerek ya da açık alanda kötü koku ve görüntüye sebebiyet vererek çevreyi rahatsız edenlerle cezai anlamda ilgilenme yetkisi belediyelere aittir. Belediyeler toplumsal düzenin bozulmamasına yönelik bireye toplumsal beklentilere uygun davranış, kural ve değerleri anlatma ve uygulatma açısından bir sosyal kontrol mekanizması olarak çalışmaktadır.(Keleş, 2008, 56)

2.5.1.4. Sosyal Patlamayı Önleme

Asgari yaşam düzeyini sürdüremeyecek kadar muhtaç olan ve bunun sonucunda sosyal yoksulluk yaşayan bireylere ekmek, yemek, erzak yardımı, nakit yardımı, kömür yardımı, eğitim ve sağlıkla ilgili yapılan tüm yardımlar sosyal patlamayı önlemeye yardımcı olan etkenlerdir. Türkiye'de mevcut olan toplumsal yapı, din olgusu ve ahlak yapısı ile beraber hem sosyal devlet anlayışı ile merkezi idare hem de yerelde belediyelerin sağladığı sosyal yardımlar beraberinde çok daha büyük problemleri getirecek olan sosyal patlamayı önlemektedir. Örneğin Arjantin'de yoksulluk yüzünden meydana gelen böyle bir sosyal patlama toplumu olduğu konumdan çok daha geriye götürmüştür.(Beki, 2010:58)

2.5.1.5. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma

Belediyeler maddi imkanı olan insanlarla muhtaç durumda olan insanlar arasında bir köprü vazifesi görmektedir. Yapılacak ayni ve nakdi yardımları organize ederek, insanların yardımlaşma ve dayanışma duygularının pekiştirilmesine katkı sağlamaktadır.

2.5.1.6. Mobilize Etme ve Yönlendirme

Yerel halka sosyal danışmanlık, belirli konularda bilinçlendirme ve yönlendirme, problemlerini ne şekilde ve hangi kurumlarla çözeceğine dair bilgilendirme gibi etkinlikleri vardır. (Sönmez, 2010:66) Örneğin, kültürel anlamda yapılan etkinliklerde günün anlam ve önemi, tarihi şahsiyetler anlatılmakta, dini ve milli bayramlarla ilgili etkinlikler yapılmaktadır.(Beki, 2010:59)

2.5.1.7. Tampon Mekanizması

Ekonomik bunalımlar beraberinde birçok sosyal problemi beraberinde getirir. Devlet ve toplum arasında çıkan herhangi bir çatışma durumunda toplumun kaosa sürüklenmemesi için belediyelerin yaptığı sosyal belediyecilik faaliyetleri büyük önem taşımaktadır. Belediyeler bu anlamda toplumsal değişmenin buhransız olmasını sağlayan tampon kurumlardır.(Akdoğan, 2008'den akt. Beki, 2010:59)

2.5.1.8. Yardım Etme ve Gözetme

Belediyeler mahallelerindeki muhtaç insanların bilgilerine ulaşabilmekte ve onların sosyo-ekonomik durumlarını izleyebilmektedir. Asgari yaşam sınırında olanlara gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi, tekerlekli sandalye gibi yardımlarda bulunabilmektedir.(Akdoğan, 2008'den akt. Keleş, 2008:56)

2.5.1.9. Yatırım

Yerel yönetimler vatandaşlarının sorunlarını çözmek için kalıca çözümler üretememekle beraber bu sorunlara kolaylaştırıcı ve geçici olmak üzere çeşitli hizmetler sunmaktadır. Tanzim satış mağazaları, ekmek fabrikaları, aşevleri, sığınma evleri, sağlık ocakları, mahalle kütüphaneleri bunlardan bazılarıdır. Bu hizmetlerden ötürü belediyelerin yatırımlara başvurmaları bir zorunluluk olarak görülmektedir.(Akdoğan, 2006'dan akt. Sönmez, 2010:66)

2.5.1.10. Halkla Yerel Yönetim Arasında Güven

İhtiyaçları karşılanan kesim ile yerel yönetim temsilcileri arasında bir güven tesis edilir. Vergi veren halk sayesinde hizmetlerini yürüten belediye başkanının bu hizmetleri ekonomik gücü olan ve vergi veren kesimlerde memnuniyet oluşturur.

Kendilerinin verdiği vergilerin sosyal ihtiyaçlar doğrultusunda ve doğru yerde harcandığını görürler.(Beki, 2010:60)

2.5.1.11. Yerel Yönetim-Halk Kaynaşması

Yerel yönetimle halk kaynaşması yerel yönetime talip olanlar için büyük önem taşır. Çünkü oy almak isteyen yöneticiler mutlak surette yerel halk ile iyi geçinmek ve onların beklentilerini karşılamak zorundadır. Bu doğrultuda halk ilişkileri için çok önemli olan Beyaz Masa, bütün kesimlerin ayrıma tabi tutulmadan isteklerinin karşılanması halkın teveccühünün kazanılmasına yardımcı olmaktadır.(Aksoy, 2007'den akt. Beki, 2010:61)

2.5.1.12. Disfonksiyonel Boyut

Toplumsal disfonksiyon olarak sosyal belediyecilik kapsamında belediyeler tarafından yapılan tüm faaliyetler birçok fonksiyonel katkı sağlarken diğer yandan toplumda yardım talep etmeyi alışkanlık edinen, çalışma ve çaba ile ilgili gayretleri yok eden ve tamamen yardımlara bağımlı yaşamayı meslek haline getiren insanların ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir.(Beki, 2010:61)

2.5.2. Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyeciliğin Rolü

Yoksulluk sorunu Türkiye'nin önemli sorunlarından biridir. Ülkemizde yoksulluğun ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel faktörlerden kaynaklanan birçok sebebi vardır. Küreselleşme, işsizlik, eğitimsizlik, göç, gelir dağılımındaki adaletsizlikler, ekonomik ve siyasi istikrarsızlıklar, nüfus artışı, işgücünün sektörel dağılımındaki dengesizlik vb. yoksulluğa sebep olan faktörler arasında sayılabilir. Yoksullukla mücadelede çeşitli adımlar atılmış olmasına rağmen ülkemizde yoksulluk uzun dönemli ekonomik ve sosyal politikaların bir parçası olamamış, muhtaç kimselere sosyal yardımlarla sınırlı kalmıştır. Yoksullukla mücadele eden merkezi ve yerel yönetimler arasında koordinasyon sağlanamamıştır.(Tokol, 2016:461)

Tablo 7: 2010 Sonrası Türkiye'de Yoksulluk Oranları (%)

Yöntemler	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Kişi başı günlük 2.5 dolarlık yoksulluk sınırına göre yoksulluk oranı	0.21	0.14	0.06	0.06	0.03
Kişi başı günlük 4.3 dolarlık yoksulluk sınırına göre yoksulluk oranı	3.66	2.79	2.27	2.06	1.62
Gelire dayalı göreli yoksulluk oranı					
%40	10.3	10.1	10.1	9.1	8.7
%50	16.9	16.1	16.3	15	15
%60	23.8	22.9	22.7	22.4	21.7
%70	30.6	30.0	30.2	29.5	29.4

Kaynak: Yüksel Arabacı, 2015. 199; 2014 yılı için http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBültenleri.do?id=18690, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?altid=1013 erişim tarihi 7.01.2016.

Sosyal devletin görevi toplumun sosyal durumlarıyla ilgilenmek ve onlara asgari bir yaşam düzeyi sağlamak ve sosyal adaleti sağlamaktır. Bu doğrultuda sosyal devlet güçsüzleri, fakirleri ve yardıma muhtaç durumda olanları koruyan, sosyal kurumlar inşa eden, koruyucu önlemler sayesinde toplumsal sorunları mümkün olduğunca önleyen, muhtaç durumda olan kişileri sosyal sorunlardan korumaya çalışan şefkatli ve himayeci devlet olarak tanımlanabilir. Bu anlayışla sosyal adaleti gerçekleştirmek için kişilerde bedensel, ruhsal ve zihinsel eksiklik, fakirlik ve eşitsizliği yok etmek veya azaltmak amacına ek olarak; sosyal sorunları çözümlemek, yaşam standartlarını yükseltmek, fertlerin birbiri ile ve çevresiyle uyum sağlamasını kolaylaştırmak için faaliyetlerde bulunmaktadır.(Negiz, 2011: 325)

1980'li yıllar ekonomik, siyasi ve toplumsal yapıdaki değişiklikler olmak üzere bir çok değişikliğin yaşandığı bir dönemdir. Liberal düşüncenin yeniden yapılandırılması ve sosyal politika uygulamaları, piyasa ilişkileri, devletin işlevi ve emek-sermaye piyasaları büyük değişikliğe uğradı. Yoksulluk ve yoksullar algısı da

bu yeni duruma göre yeniden şekillendi. Teknolojik gelişmeler, ulusal sınırların azalması, küreselleşme, neo-liberal düşüncenin dünya genelinde yayılması gibi sebepler sosyal, ekonomik ve siyasi alanda bir çok değişikliğe neden oldu. Bu dönemden en çok etkilenen kesim ise genel olarak emeği ile geçinen yoksul kesim oldu.(Kesgin, 2012:77)

Yeni sosyal risklerin ortaya çıkması ve sosyal dışlanmanın değişen şekli yoksulluk kavramını yeniden düşünmeye yol açmıştır. Yoksulluk artık finansal bir problem değil; sağlık, eğitim, kültür, siyasi temsil gibi sosyal dışlanmaya sebep olan faktörlerle ilişkilidir. Yoksulluk bireysel bir durum değildir. Bu bağlamda yapılan sosyal yenilikler ve faaliyetler sadece toplumdaki en savunmasız gurupların temel ihtiyaçlarını tatmin etmeyi değil aynı zamanda sosyal öğrenme, bireysel ve toplumsal farkındalığın arttırılması ve sosyo-politik hareketler yoluyla sosyal ilişkileri dönüştürerek topluma hizmet etmeyi sağlar.(Oosterlynck ve diğerleri, 2013:6)

Küreselleşme politikalarıyla beraber batı ülkesinin sermayesinin girdiği ülkeler zenginleşirken, halihazırda fakir olan ülkeler daha da kötüleşmişlerdir.(Yazıcı, 2010:11) Bununla birlikte yoksulluk sadece kriz dönemlerine ait bir sorun değildir. Tüm dünyada ekonominin büyüdüğü dönemlerde bile işsizlik oranında ciddi bir düşüş olmamaktadır. Uluslar arası Çalışma Örgütü'nün 2007 küresel istihdam eğilimleri raporuna göre; dünya ekonomisinin yıllık ortalama 4,1 olduğu dönemde işsizlikte ki azalmanın sadece 0,2 olduğu söylenmiştir. Bunun yanı sıra 20. Yy bir çalışan yoksul kavramını da gündeme getirmiştir.(Buğra, 2010:74) Merkezi yönetimin tek başına üstesinden gelemeyeceği bu sorunlar için yerel yönetimler sosyal belediyecilik faaliyetleriyle bir tampon mekanizması görevi görmektedir.

Yerel yönetimlerin yoksulluğun çözümüne yönelik politikaları belediyelerin 5393 ve 5216 sayılı kanunlalar değişen birçok niteliği gibi değişmiş ve çeşitlenmiştir. Yerel yönetimler 1930 tarihli 1580 sayılı yasanın hükümlerine göre sosyal hizmet ve sosyal yardım uygulamalarını yaparken tedirgindi. Çünkü bu yasada net bir şekilde bu konuda yapılması gerekenler belirtilmemişti. Yeni yasalarda ise sosyal belediyecilik kapsamında belediyelerin yapması gereken görev ve sorumluluklar açıkça belirtilmiştir. Bu durum sosyal belediyecilik uygulamalarının giderek daha geniş bir alana yayılmasına sebep olmaktadır.(Kesgin, 2012:135)

Bu değişikliklerle birlikte sosyal hizmetler ve etkinlikler belediyeler için çok önemli bir faaliyet alanı olmaya başladı. Yoksulluğun artmasıyla birlikte halkın büyük çoğunluğu için ilk olarak gideceği ve kolay ulaşacağı bir birim olarak belediyelerin önemi büyüktür. Şimdiye kadar yapılan sosyal harcamalar ve sosyal yatırımlar tam anlamıyla yeterli görülmese de orta ve uzun vadede belediyelerin çalışmalar yaptığı görülmektedir. Belediyeler bir yandan yoksulların ihtiyaçlarını karşılamaya, bir yandan bu soruna çözüm bulmaya çalışmaktadır.(Kesgin, 2012:132)

Yoksullukla mücadelede yerel yönetimler çok önemli kurumlardır. Sadece halka yakın olmaları nedeniyle halkın ihtiyaç, talep ve şikayetlerini yakından takip etme olanağına sahip olmaları bile yoksullukla mücadele de yerel yönetim birimlerinin önemli birer aktör haline gelmelerini sağlamaktadır.

2.5.4. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Küreselleşme ve neo-liberalizm ile birlikte merkezi ve yerel yönetimlerin sosyal refah sağlamak ve sürdürmek için yaptıkları faaliyetler çeşitlenmiş ve farklı boyutlar kazanmıştır. Yerel yönetimlerin sorumluluk alanının genişlediği ve belediyelerin öneminin arttığı bu dönemde ülkemizde de yerel yönetimlerin sorumlulukları hem nicel hem de nitel açıdan çeşitlilik kazanmıştır. Ülkemizde özellikle İstanbul ve Ankara gibi büyükşehirlerin neredeyse nüfusunun yarısının asgari yaşam standartlarının altında olduğu düşünüldüğünde, sosyal refahı sağlamak için yardımcı olan sosyal belediyecilik kavramının ülkemiz için ne kadar stratejik ve önemli bir konu olduğu açıktır.(Deniz, 2012:24)

Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları hem toplumun sosyal refahının artmasına hem de sosyal adaletin tesisine yönelik çok önemli katkılar yapmaktadır.

Ülkemizde sosyal belediyecilik olarak isimlendirilen faaliyetler 1970'li yıllarda başlamış ve 1990 yıllarda belediyelerin sosyal görevleri daha önemli hale gelmiştir. 2000'li yıllarda ise bu idari ve toplumsal dönüşüm yasal düzenlemelere yansımıştır.

1976 tarihinde 2022 sayılı yasa ile 65 yaşını doldurmuş, kimsesiz ve yardıma muhtaç olan vatandaşlara aylık bağlanması öngörülmüş ve sosyal yardım alanında ilk büyük adım atılmıştır. Aynı yasayla sakatlara da aylık bağlanması sağlanmıştır. Bu alanda ikinci büyük adım 1986 tarihinde çıkarılan "Sosyal Yardımlaşma ve

Dayanışma Teşvik Kanunu" dur. Bu yasanın amacı ihtiyaç sahibi kimselere yardım etmek, sosyal adaleti ve adil bir gelir dağılımını sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir. Bu yasa ile söz konusu vatandaşlara yardım yapılması için Başbakanlığa bağlı ve T.C. Merkez Bankası bünyesinde "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu" kurulmuştur. Yasanın yürütülmesi için bir yönetmelik çıkarılmış ve bu yönetmelikle il, ilçe yönetimleri Fonun işletilmesinden yetkili kılınmıştır.(Koray ve Topçuoğlu, 1987:204)

Belediyeler geçmişten geleceğe işsizlik ve yoksulluk gibi sorunlar kalıcı olarak çözülene kadar bu sorunu engelleyecek ve çözüm yolları sunacak bir kurum olacaktır. Fakat ülkemizdeki belediyeler bu anlamda tam olarak başarı sağlayamamıştır.(Koç ve Ökmen, 2015:71)

Ülkemizde belediyelerin sosyal belediyecilik kapsamında verdiği hizmetlerden memnuniyet oranı %50 diğer hizmetlerden daha az ölçülmüştür.(Tuik, 2013:41)

2013 yılı için belediyeler 1,7 milyar TL sosyal koruma harcaması, 59,9 milyar TL toplam harcama yapmışlardır. Eğitim, sosyal güvenlik, sosyal yardım ve sağlık hizmetleri altında yer alan harcamalarını toplayarak bulunan sosyal koruma harcamalarının toplam harcamalara oranı %2,8 çıkmakta; eğitim ve sağlık hizmetlerini hariç tuttuğumuzda oran %1,5'lere gerilemektedir.(MİGM, 2014)

Merkezi yönetim 2013 için toplam 167,8 milyar TL sosyal harcama öngörmektedir. Belediyeler ise 1,7 milyarlık sosyal harcama yapmışlardır. Belediyelerin sosyal nitelikteki harcamaları, merkezi yönetimin aynı nitelikteki harcamalarının yaklaşık %1'ine denk gelmektedir. Belediyelerin sosyal harcamaları, GSYH'nin ancak % 0,1'ine denk gelmektedir. Eğitim ve sağlık hizmetlerini düşündüğümüzde oran daha da azalmaktadır. Bu sonuçlardan da görüldüğü gibi ülkemizde sosyal nitelikli belediye kavramı tam olarak oturmamıştır.(Koç ve Ökmen, 2015:71)

Sosyal belediyecilik alanında yapılan hizmetler dönemden döneme ve ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir. Ancak özetle şu başlıklar altında toplanabilir; çocuklara ve ailelere yönelik sosyal belediyecilik uygulamaları, gençlere yönelik sosyal belediyecilik uygulamaları, engellilere yönelik sosyal belediyecilik

uygulamaları, yaşlılara yönelik sosyal belediyecilik uygulamaları, kültür hizmetleri, kişilerin kendilerini geliştirmelerini sağlama ve konut üretimi.

2.5.4.1. Çocuklara ve Ailelere Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Aile insan toplumunun eski çağlardan beri en önemli ve en temel sosyal kurumudur. Aile insan toplumunda ki ilişkileri belirleyen hayati bir öneme sahiptir. Küreselleşme ve beraberinde getirdiği modernleşme aile kurumuna ciddi zararlar vermiştir.(Baş, 2017:176) Sosyal belediyecilik aile kurumunun gördüğü zararı minimum düzeye indirmek için birçok çalışmalar yürütmektedir.

Ülkemizde belediyelerin sosyal belediyecilik kapsamında yaptığı faaliyetler; çocuk kulüpleri, çocuk meclisleri, sokakta çalışan çocuk merkezleri, çocuk bakımevleri ve çocuk sünnet düğünleri olarak sayılabilir. (Öz, 2009:2)

Çocuk sorunları ile ilgili belediyeler, çeşitli dernek ve kuruluşlarla birlikte çalışarak çalışan çocuklar için çalışmalar yapmakta, sokak çocukları merkezleri, madde bağımlısı çocuklara yönelik rehabilitasyon, istismara uğramış çocuklar için hukuki ve psikolojik yardım merkezleri sağlamaktadır.(Yıldırım ve Göktürk, 2008'den akt. (Öz, 2009:2)

Belediyelerin bünyesinde olan Çocuk Koruma Evleri, kimsesiz ve muhtaç çocuklar için ev tipi bakım sistemi sağlamaktadır. Proje 1-18 yaş aralığındaki bakım desteğine muhtaç çocukların, aile ortamına yakın bir ortamda çocuğun ailesinin eksikliğini mümkün olduğu kadar az hissettirmeyi amaçlamaktadır. Bazı belediyelerin gündüz bakım evleri de bulunmaktadır. Bu bakım evlerinde ise amaç; 03-06 yaş aralığındaki çocukların eğitimine katkıda bulunmak, sağlıklı bireyler yetişmesi için yardımcı olmak, milli manevi ve ahlaki değerlere sahip olan bireyler yetişmesini sağlamaktır.

Belediyeler çocukların yanında aile birimlerini de korumalıdır. Çünkü ailenin bozulması sadece o ailenin üyelerini değil tüm toplumu etkileyen bir sorundur. Bu yüzden belediyeler böyle durumlarda aileye destek olmalı ve çocuğu korumalıdır. Belediyeler bu konuda rehberlik, psikolojik danışmanlık ve çocuk-aile ilişkisi konusunda topluma bilgi verecek ve doğrudan hizmet sunacak birimler oluşturmalıdır. Yaşadığımız sosyal ve kültürel değişim ve yozlaşma önümüzdeki

yılların en önemli konularından biri çocuk ebeveyn ilişkisi sorunu olacaktır. Belediyeler dönem dönem verdiği bu hizmetleri uzmanlarla birlikte devamlı hale getirmelidir.(Aydın, 2008:72)

2.5.4.2. Gençlere Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Ülkemiz genç nüfus oranı yüksek bir ülkedir. Belediyeler sahip olduğu bu potansiyeli iyi kullanabilmek için barındırdığı genç ve dinamik nüfusu yetenekleri doğrultusunda eğitmeli, sosyalleşmesine ve belli bir kültür birikimine sahip olabilmesi için olanak tanımalıdır.

Belediyelerin görev alanlarının değişmesiyle birlikte hizmet götürdüğü kitlede değişmiştir. Aileler, çocuklar ve özellikle gençler yeni bir hizmet alanı olmuştur. klasik belediyecilik anlayışının önüne geçmeyi amaçlayan sosyal belediyecilik faaliyetlerinden biri de gençlik merkezleridir.(Baş ve çetin, 2017:172) Bu anlamda bu fonksiyonları gençlik merkezleri açarak; onlara açık iletişim, ortak çalışmalar yapma, genç, aile ve toplum arasında bağ kurulmasına yardımcı olma, sorun çözme becerisi geliştirme ve madde bağımlılığını önlemek için çalışmalar yapmalıdır.(Kaya, 2006)

Ülkemizde gençlere yönelik yapılan sosyal belediyecilik hizmetlerine gençlik merkezleri, bilim merkezleri, evlendirme faaliyetleri, sportif faaliyetler ve mesleki eğitim kursları örnek olarak verilebilir. Herkes aynı haklara sahip olmakla birlikte ne yazık ki aynı imkanlara sahip değildir. Belediyeler ihtiyaçları karşılamak için Gençlik Merkezleri oluşturmaktadır. Oluşturulan bu merkezler, imkanları olmayan gençler için fırsat sağlama, gençlerin çeşitli aktiviteler içinde yer alarak sosyal beceriler kazanabilmesine yardımcı olma ve gençlerin paylaşımda bulunabileceği bir merkez oluşturma gibi hizmetler vermektedir. Açılan bilim merkezleriyle belediyeler, gençlerin bilim yapma isteğini arttırma ve deneyimleyerek öğretme, çeşitli buluşlar ve bilimsel gelişmeler hakkında bilgi vermeyi amaçlamaktadır. (Öz, :5)

Sosyal Belediyeciliğin son zamanlarda faaliyet alanına giren konulardan birisi de madde bağımlılığıdır. Belediyeler bu konu da çalışmalar yürütmekte fakat ne yazık ki bu çalışmalar kaynak yetersizliği ve konuyu sahiplenme problemlerinden kaynaklı bilgilendirme çalışmalarının ötesine gidememektedir.(Sezik, 2017:60)

2.5.4.3. Engellilere Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre gelişmekte olan ülkelerde nüfusun %13'ünü gelişmiş ülkelerde ise %10'unu engelliler oluşturmaktadır. Ülkemizde ise yaklaşık 10 milyon engelli vatandaş yaşamaktadır. Bu bireyler günlük hayata, şehir yaşamına ve topluma çok sınırlı katılabilmektedir. Engelli kişilerin eğitimden sağlığa, iş ve mesleki rehabilitasyondan, kültür ve sanata, spor ve kent standartlarının iyileştirilmesine, ulaşımdan sosyal ve psikolojik desteğe, bireysel ve aile danışma hizmetlerinden gerektiğinde sürekli bakıma kadar çok fazla çözüm bekleyen sorunları bulunmaktadır. Belediyeler bu sorunların çözümleri için sadece engellileri değil, aynı zamanda engellilerin aileleri ve yakın çevresi içinde destek sağlamalı, şehrin planlanmasında, hizmetlerin projelendirilmesinde engellilerin ihtiyaçlarını göz ününde bulundurmalı ve bu anlamda bireylere ve ailelere psikolojik ve sosyal danışmanlık hizmetleri vermelidir.(Kaya, 2006)

Türkiye engellilerle ilgili sosyal politikalarda Batı'nın 20-30 yıl gerisinde kalmıştır. 1976'da çıkarılan 2022 sayılı Kanun işsiz engellilere ve 65 üstü yaşlılara bir miktar gelir sağlamıştır fakat bu miktar kişilerin ihtiyaçlarını karşılamaktan çok uzaktır.(Seyyar, 2008:81) 1997 yılında kurulan Başbakanlığa bağlı Özürlüler İdaresi başkanlığı bu alanda atılan önemli adımlardan biridir. 1999 yılında ülkemizde ilk kez yapılan 1. Özürlüler Şurası'nın kararları arasında Özürlüler Kanunu'nun çıkarılması yer almıştır. 2005 yılında da yapılan 2. Özürlüler Şurası ise "Özürlüler ve Yerel Yönetimler" ana temasıyla Özürlüler Kanunu'nun çıkarılmasına hız kazandırmış ve merkezi ve yerel yönetimlerin özürlü dostu sosyal politikalarında belirleyici olmuştur.(Öz, :6)

2006'da yürürlüğe giren Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmet Birimleri Yönetmeliği büyükşehir belediyelerinin engelli hizmet birimleri kurmaları ile ilgili esasları düzenler. Bu yönetmelik ile büyükşehir belediyelerine engelliler için katılımcı demokrasi, aile, eğitim, sağlık, bakım, bilgilendirme ve bilinçlendirme, istihdam, ulaşım, çevre, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler gibi alanlarda önemli görevler vermiştir. Yakın tarihlerde bazı belediyelerde engelli birimleri kurulmuştur fakat bu birimler yasal zorunluluktan değil sosyal sorumluluk ve gönüllülük esaslarından doğmuştu. Engellilere yönelik yapılan mimari düzenlemeler, tıbbi ve sosyal rehabilitasyonlar, hukuki düzenlemeler, ekipman ve alt yapı konularıyla bir

bütün olarak ele alınmalıdır ve bu hizmetlerin hepsi yerel yönetimlerin faaliyet alanı bünyesinde değerlendirilmelidir.(Öz, 7)

2.5.4.4. Yaşlılara Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Yaşadığımız küreselleşme ve toplumsal değişme sürecinde; nüfus yapısındaki değişiklikler, geleneksel aile yapısının değişmesi, kadının çalışma hayatında daha aktif olması, sağlık alanındaki gelişmelerle birlikte ortalama yaşam süresinin artması, sosyal güvenlik sistemlerinin bireyler ve içerdiği riskler konusunda sürekli değişmesi, artan yaşlı nüfusun önemli bir seçmen kitlesi olması, gelenek, kültür ve değerlerin değişmesi gibi sebeplerle yaşlılık çok önemli sorun haline gelmiştir.(Öz, 2009:8)

Belediyeler sosyal belediyecilik kapsamında yaşlılara yönelik; barınma, gelir desteği, bakım, sağlık hizmetleri, gündelik hayata katılım alanları sağlanması gibi hizmetler vermektedir. Aynı zamanda yaşlılar için yaşlı kulüpleri, yaşlı dayanışma merkezleri inşa etmekte, yaşlılara yönelik çeşitli sportif ve sanatsal, kültürel etkinlikler ve geziler düzenlemektedir. Yaşlı kulüpleri ile yaşlıların sosyalleşmesi sağlanmakta, yaşlı dayanışma merkezleriyle sorunlarının çözümü ve gereksinimlerinin karşılanması için hizmet vermektedir.(Öz, 2009:8)

İstanbul, Ankara ve Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri bakıma muhtaç yaşlılara evde bakım hizmeti vermekte ve bu çerçevede doktor muayenesi, hemşirelik bakımı, fizik tedavi gibi sağlık hizmetlerinin yanında kişisel bakım, temizlik, ev içi tamir ve tadilat ve yemek yapılması gibi sosyal bakım hizmetleri de vermektedir. (Öz, :8)

2.5.4.5. Kültür Hizmetleri

Yerel idarelerin sosyal belediyecilik kapsamında yaptığı en önemli faaliyetlerin başında kültür hizmetleri gelir. Belediyelerin önemli görevlerinden birisi vatandaşlarının kültürel ve sanatsal ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bu bağlamda belediyelerin toplumun her kesiminden düşünür, araştırmacı, sanatçı ve kültür adamlarının faaliyetlere katılmalarını sağlaması önemlidir.(Kaya, 2006)

Kültür hizmetleri sivil toplum kuruluşları ve toplumsal kuruluşlarla işbirliği içinde yürütülmelidir. Eğitim ve kültür hizmetleri merkezi yönetimden yerel yönetime geçmeli, yerelde de kültür politikalarının uygulanmasında çok seslilik ve çoğulculuk olmalı, tüm toplumsal kesimlere hitap edilmelidir.(Kaya, 2006)

Belediyeler müzik okulu kurulması, aylık konserler düzenlenmesi, sergiler, amatör gurupları destekleme, müzeler, galeriler açılması, park, bahçe, koru gibi açık alanların düzenlenmesi gibi faaliyetleri vatandaşlarının zamanını değerlendirme ve kültür seviyesini arttırmayı amaçlamaktadır. Bu imkanların korunması ve bakımı yine belediyelere ait bir sorumluluktur. Ayrıca belediyenin kendi bünyesinde olan salonları düğün, kutlama, doğum günü ve çeşitli etkinlikler için halkın hizmetine açmaktadır. (Aydın, 2008:74)

2.5.4.6. Vatandaşların Kendilerini Geliştirmelerini Sağlamak ve Konut Üretimi

Fakirlik sorununu çözebilmek için sorunlar bir bütün olarak ele alınmalı, sistem iyileştirilmeli ve fonksiyonel hale getirilmelidir. Yoksulluğu ortadan kaldırmak onları dengeli bir üretim – tüketim sürecine dahil etmekten ve verimliliği arttırmaktan geçmektedir. Belediyeler vatandaşların temel ihtiyaçlarını temin edebilmelerini kolaylaştırmalıdır.

Yerel yönetimler yeni yerleşim yerlerini arttırarak, sosyal amaçlı konut yapımını teşvik etmelidir. Hazine arazileri belediyelere karşılıksız verilmeli ve belediyeler bu arazileri altyapı sorununu çözerek sosyal konutlar yapabilecek yerler haline getirmelidir.(Kaya, 2006)

2.5.5. Dünyada Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Batı ülkelerinde sosyal belediyecilik kavramının "social municipality"(sosyal belediyecilik), "social municipality services"(sosyal belediyecilik hizmetleri) ve "social based municipality"(sosyal temelli belediyecilik) gibi benzer şekillerde kullanıldığı görülmektedir. Dünyada sosyal belediyecilik anlayışını anlayabilmek için göz önünde bulundurulması gereken önemli noktalardan biri; yerel yönetimlerin aynı zamanda merkezi idarenin bir alt birimi olarak faaliyet göstermeleridir. Dolayısıyla bu kurumun yapıları, fonksiyonları, yönetim biçimleri, büyüklükleri ve merkezi idare ile ilişkileri ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. (Beki, 2010:65)

Ülkemizle karşılaştırıldığında Avrupa ülkelerinde sosyal belediyecilik uygulamaları genellikle; tavsiye, bilgi ve danışmanlık; sosyal bakım ve sosyal koruma, sağlık ve güvenlik; alan geliştirme; konut, eğitim hizmetleri; eğlence-dinlenme-kültür; piyasa düzenlemeleri ve işletmelere ilişkin hizmetler; çevre düzenlemesi ve çevre planlaması; caddeler ve ulaşım ile gıda hizmetleri üzerinde yoğunlaşmaktadır.(Ünal ve Caner, 2014:39)

Avrupa Kentsel Şartı sosyal belediyecilik konusunda uluslar arası standartlarda en önemli metin sayılabilir. 1992 yılında yayımlanan 20 maddelik bir deklarasyon olan şart, kentsel hakların ilkelerini belirlemektedir. Avrupa Kentsel Şartı'nın maddeleri; güvenlik, kirletilmemiş ve sağlıklı bir çevre, istihdam, konut, dolaşım, sağlık, spor ve dinlence, kültür, kültürlerarası kaynaşma, kaliteli bir mimari ve fiziksel çevre, işlevlerin uyumu, katılım, ekonomik kalkınma, mal ve hizmetler, doğal zenginlikler ve kaynaklar, kişisel yeterlilik, belediyeler arası iş birliği, finansal yapı ve mekanizmalar ve eşitliktir.(Ökmen ve Parlak, 2015:418)

Bazı gelişmiş ülkelerde sosyal belediyecilik uygulamalarına örnek verecek olursak; İngiltere'de bazı belediyelerin yürüttüğü temel hizmetler: tavsiye, bilgi ve danışmanlık, sosyal bakım-koruma-sağlık ve güvenlik hizmetleri, alan geliştirme, konut, eğitim hizmetleri, eğlenme-dinlenme-kültür hizmetleri, piyasa düzenlemeleri ve işletmelere yönelik hizmetler, çevre ve planlama, gıda ve perakende piyasalara yönelik hizmetlerdir.(Aydın, 2008:65)

Amerika'da sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetleri merkezi idare ile yerel idarelerin ortak iş birliği ile yürütülmektedir. Bu hizmetler kapsamında, bakıma muhtaç 65 yaş üstü yaşlılar, görme engelliler, çalışamayan engelli kişiler ve kimsesiz çocuklar için sosyal hizmet faaliyetlerinin yerine getirilmesi sağlanır.(Lorch, 1992:245' den akt. Çınarlı, 2011:273)

İngiltere'de gaz ve su sosyalizmi olarak da adlandırılan belediye sosyalizminin en çok bilinen örneği 1870'lerde Birmingham'da Joseph Chamberlain tarafından başlatılmıştır. Glassow'da su hizmeti veren iki şirketin yetersiz kalması ve yaşanan sorunlar sebebiyle kent konseyi bu hizmeti belediyelere vermiştir. Halkın refahının artması için belediyelerin etkin ve girişimci olması gerektiğini savunan akım Fabian akımından etkilenmiştir ve siyasal yönden ağırlığını arttırmaya devam etmektedir. Günümüzde İngiltere'de belediyeler sosyal belediyecilik kapsamında

kimsesizlere yer temini, gençlere ve engellilere mesleki eğitim, spor tesisleri, müze, tiyatro, kütüphane, park ve bahçelerin bakımı gibi hizmetler yürütülmektedir.(Şataf ve Mermer, 2017:17)

İsveç'te yerel yönetim geleneği çok güçlüdür. Hem demokratik anlamda katılım hem de yoksullara yönelik yürütülen hizmetlerde yerel yönetimin varlığı ve etkinliği İsveç toplumuna önemli katkılar sağlamıştır. Bu yüzden İsveç'te yerel yönetimler büyük oranda toplumsal katılımın sağlandığı ve sosyal hizmetlerin sunulduğu önemli kurumlar olmuşlardır.(Kesgin, 2012:72)

Almanya'da sosyal belediyecilik kapsamında sosyal güvencesi olmayan vatandaşlara günlük ihtiyaçlarını karşılamaları için çeşitli yardımlar yapılmakta, huzurevleri, bakımevleri, yetiştirme yurtları gibi sosyal binalar inşa etme, engellilerin bakımı ve eğitimi, muhtaç kimseler için konut ve arsa üretimi gibi faaliyetler yapmaktadır.(Kobak, 2006'dan akt. Beki, 2010:67)

Danimarka'da sosyal hizmetler genel olarak belediyelerin bünyesinde yapılmaktadır. Bu hizmetler; koruyucu sağlık hizmetleri, kreş, bakımevleri ve huzurevleri açma, çocuk, kadın, engelli ve yaşlılara yönelik hizmetler olarak sayılabilir.(Beki, 2010:67)

Fransa'nın sahip olduğu merkezi yapıya rağmen sosyal politikaların yerel düzeyde uygulayıcısı belediyelerdir. Sosyal güvenlik sisteminin dışında kalan kişilere sosyal yardım yapılması, çocukların korunması gibi hizmetler belediyeler tarafından yapılmaktadır.(Kobak, 2006'dan akt. Beki, 2010:67)

Tablo 8: Bazı Avrupa Ülkelerinde Sosyal Politika Uygulamalarında Merkez Yerel Dağlımı

	Kurumsal Örgütlenme	**Enformel Sektör ve STÖ**
İSVEÇ (Gothenburg-Helsinborg)	Belediyenin merkezi rolü vardır. Merkezi Yönetim finanse eder, ilkeler belirler ve tamamlayıcı rol oynar.	Kamu sektörü etkindir. Hayır kurumlarının rolü çok sınırlı olup, aileye de refah baskısı yoktur.
FRANSA (Rennes)	Merkezi yönetimin merkezi rolü vardır. Ama bu sorumluluklar yerel meclisler eli ile yapılır.	STÖ'lerin katılımı vardır. Enformel sektör düşük oranda refah sağlar. Kilisenin rolü azdır.
FRANSA (Saint Etienne)	Sorumlu merkezi hükümettir. Bunu yerel yönetimlerin uygulamasına bırakır. Yerel sistem oldukça parçalıdır. Yine de bu konuda önemli kaynak aktarılmıştır.	STÖ'ler sisteme güç katmakla beraber karar verme aşamasında yer almazlar. Enformel sektör düşük oranda refah sağlar. Kilisenin rolü azdır.
ALMANYA (Bremen, Halle)	Yüksek oranda adem-i merkeziyetçilik vardır. Büyük kaynaklar mevcuttur.	STÖ'ler, dini hayır kurumları aktiftir. Aile sorumluluğu güçlendirilmeye çalışılmaktadır.
İTALYA (Milan-Turin)	Belediye sorumludur. Merkez ile ilişki zayıftır. Sınırlı kaynaklar mevcuttur.	STÖ, dini kurumlar ve enformel sektör aktiftir.
İSPANYA (Vitoria-Barcelona)	Güçlü bölgesel ve yerel otonomiler vardır. Büyük kaynaklar mevcuttur.	Aile, STÖ ve kilise aktiftir.
PORTEKİZ (Lisbon-Porto)	Merkezi hükümet sorumlu, kaynaklar da sınırlıdır.	Dini hayır kurumları çok aktiftir. Aile ve enformel sektör güçlüdür.

Kaynak: Mingione, Oberti, Pereirinha, 2002'den aktaran Kesgin, 2012:66.

2.5.6. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Hukuki Dayanakları

Sosyal Belediyeciliğin hukuksal dayanaklarını ulusal ve uluslar arası olmak üzere iki bölümde inceleyebiliriz. Ulusal dayanaklarla sosyal belediyecilik temelde 1982 Anayasası'nın temel nitelikleri arasında yer alan sosyal devlet ilkesidir. Belediyelere başka yasalarla sosyal belediyecilik anlamında görev ve yetkiler verilse de temelde bu görevler 5393 Belediye Kanunu ve 5216 Büyükşehir Belediye Kanunu ile verilmiştir.(Ökmen ve Parlak, 2015:418)

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun bazı maddelerinde belediyelerin yapabilecekleri sosyal hizmetlere yer verilmiştir(5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005):

1. Kanunun 14. Maddesinin a) bendinde; "…konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikah, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi gibi sosyal ve yardım hizmetlerini yapmak veya yaptırmak" belediyenin görevleri olarak sayılmıştır. Yine aynı maddede "büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar" denilmiştir. 14. Maddenin d) fıkrasında "belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda özürlü, yaşlı düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır" denilerek özürlü, yaşlı düşkün ve dar kesimli kimseler belediyeler görev ve sorumlulukları arasına alınmıştır.

2. kanunun 15. Maddesinde m) bendinde belediyelerin "izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara verilmesi" öngörülmüştür.

3. kanunun belediye başkanının görev ve yetkilerini tanımladığı 38. Maddesinin n) bendinde başkanın görevleri arasında "bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, özürlülere yönelik hizmetleri yürütmek ve özürlüler merkezini oluşturmak" da sayılmıştır.

4. kanunun belediye giderlerini düzenleyen 60. maddesinin i) bendinde "dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürlülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar" gider kapsamında değerlendirilmiştir. Diğer kuruluşlarla ilişkileri

düzenleyen c) bendinde belediyelerin "…kamu yararına çalışan dernekler, özürlü dernek ve vakıflarla…." ortak hizmet projesi gerçekleştirebileceği öngörülmüştür.

5. Kent konseylerinin anlatıldığı 76. Maddede, kent konseyinin "kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma…" ilkelerini hayata geçirmeye çalıştığı ifade edilmiştir.

6. Belediye hizmetlerine gönüllü katılımı düzenleyen 77. maddede "belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürlülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmet yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği arttırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular." denilmektedir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu belediyelere, özellikle sosyal hizmet alanlarında önemli görevler vermiştir. Kanundaki sosyal belediyecilikle ilgili ifadeler şunlardır(5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004):

1. Kanunun 7. Maddesinin 1. Fıkrasının (m) bendinde büyükşehir belediyelerine "büyükşehrin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek" görevleri verilmiştir. Ayrıca aynı kanun maddesinin (v) bendiyle de büyükşehir belediyelerine "sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek…" yetki ve sorumluluğu verilmiştir.
2. Kanunun 2. Fıkrasının (d) bendiyle de, büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediyelerine ; birinci fıkrada belirtilen hizmetlerden; "… spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürlüler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak…" görev ve yetkiler verilmiştir. Bu birimler, "özürlülerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri" vereceklerdir.

3. Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkilerinin düzenlendiği 18. Maddenin m) bendinde büyükşehir belediyelerine "bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, özürlülerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere özürlü merkezleri oluşturmak" görevi verilmiştir.
4. Büyükşehir belediyesinin giderlerinin belirtildiği kanunun 24. Maddesinin j) bendinde giderler arasında; "dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürlülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar" da sayılmıştır.

Uluslar arası düzeyde sosyal belediyecilik ile ilgili ortaya çıkan en önemli metin Avrupa Kentsel Şartı'dır. 17-21 Mart 1992 de Avrupa Konseyi tarafından yayımlanan 20 maddelik bir deklarasyondur. Bu maddeler; güvenlik, kirletilmemiş ve sağlıklı bir çevre, istihdam, konut, dolaşım, sağlık, spor ve dinlence, kültür, kültürlerarası kaynaşma, kaliteli bir mimari ve fiziksel çevre, işlevlerin uyumu, katılım, ekonomik kalkınma, sürdürülebilir kalkınma, mal ve hizmetler, doğal zenginlikler ve kaynaklar, kişisel yeterlilik, belediyeler arası iş birliği, finansal yapı, mekanizmalar ve eşitliktir.(Ökmen ve Parlak, 2015:418)

Yerel yönetimler ve özellikle belediyelerin sosyal politika hizmetleriyle öne çıkan sosyal belediyecilik kavramı ortaya konan tüm ulusal ve uluslar arası hukuki metinlerde kendine yer bulma eğilimindedir.(Ökmen ve Parlak, 2015:418)

2.5.7. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Temel Sorunları

Türkiye'de özellikle büyükşehir belediyelerinde sosyal belediyecilik uygulamaları belde halkı için birçok fayda sağlamaktadır. Fakat bu alanda pek çok sorunun da yaşandığı bilinmektedir. Bu sorunlar özetle şu başlıklar altında toplanabilir;

2.5.7.1. Yöneticilerin Olumsuz/Tutarsız Tutumu

Sosyal belediyecilik hizmetleri son yıllarda yasalarla yapılan değişiklerle eskiye oranla artmış olsa da ne yazık ki yeterli değildir. Yerel yönetimlerin başındaki kişiler sosyal politikaların önemini, sosyal barışa ve sosyal kalkınmaya neden katkı yapıldığını anlamakta zorlanmakta ve bu hizmetlere ayrılan ödenekler az olmasına rağmen gereksiz harcama olarak görmektedir. Bu yüzden bazı belediyeler uygulaması kolay, mevsimlik, kısa vadeli ve siyasi açıdan rant sağlayıcı nitelikteki

“öğrencilere burs”, “fakirlere kömür veya erzak yardımı” gibi yardımlara öncelik vermektedir.(Pektaş, 2010:16)

Sosyal Belediyecilik kapsamında yapılacak faaliyetlerin zorunlu hizmetler dahilinde olmaması, bunların yapılıp yapılmadığı veya ne ölçüde yapıldığını denetleyen bir mekanizma olmaması önemli sorunlara sebep olmaktadır. Sosyal belediyecilik kapsamında yapılan iyi faaliyet örneklerinin daha çok aynı partili belediyelerce yapıldığı görülmektedir. Belediye başkanlarının bu faaliyetlere sübjektif bakışları söz konusudur. Aynı siyasi partiye üye yöneticilerin değişiminde bile sosyal belediyecilik uygulamaları farklılık göstermektedir.(Çöpoğlu, :237)

2.5.7.2. Veri Yetersizliği

Sosyal belediyecilik alanında yapılan önemli faaliyetlerden biri de sosyal doku çalışmalarıdır. Sosyal doku çalışmaları kentte yaşayan insanların gelir, yaş, sağlık, gibi bilgileri toplamaya yönelik bir faaliyettir. Bu çalışmalar fiziki ve sosyal yatırımlar için yol gösterici olmakta, sosyal belediyecilik kapsamında yapılacak yardımlarda gerçek ihtiyaç sahiplerini bulmaya yardımcı olmaktadır. Ancak bazı belediyelerde bu çalışma önemsenmemekte ve yeterli düzeyde yapılmamaktır.(Pektaş, 2010:17)

Sosyal belediyecilik kapsamında yapılan faaliyetlerde veri yetersizliği sadece sosyal yardım ve sosyal hizmet alanlarında değil, neredeyse bütün sosyal belediyecilik uygulamalarında, bu uygulamalar yapılmadan önce gerekli bilimsel veri toplanmamakta ve yapılan bu çalışmaların sonuçları incelenmemektedir. Yapılan faaliyetler sosyal içerikli olduğu için fayda-maliyet analizi yapılmamakta ve sosyal belediyecilik faaliyetleri ölçülememektedir. (Çöpoğlu, :238)

2.5.7.3. Planlama ve Projeksiyon Eksikliği

Belediyeler, sosyal belediyecilik faaliyetlerini yaparken rasyonel ve ciddi bir planlama yapamamaktadır. Başkanların ilan ettiği beyanname planlama anlamın yeterli görülmekte, bu beyannamede yer alan faaliyetler çok maliyetli ve verimsiz olsa dahi beyannamede yer aldığı için hayata geçirilmektedir.(Çöpoğlu, :239)

Fiziksel hizmetler ve sosyo-kültürel hizmetler birbirleri ile uyum içinde yapılmalıdır. Fiziksel çevrenin herkes için erişilebilir ve ulaşılabilir olacak şekilde

inşa edilmesi, özürlülerin sadece fiziksel anlamdaki engelleri değil, sosyal ve kültürel hayata katılımlarını da kolaylaştıracaktır. Sosyal ve pedagojik içerik taşımayan, sadece maddi destekle yürütülen bir sosyal yardım anlayışı sosyal barış, ahlak, toplumsal dayanışma gibi gerçekleştirilmek istenen sosyal politika hedeflerini zorlaştırmaktadır.(Pektaş, 2010:18)

2.5.7.4. Koordinasyonsuzluk ve Çok Başlılık

Zaman zaman belediyelerle merkezi yönetim arasında ya da belediyelerin kendi aralarında koordinasyonsuzluk ve çok başlılık gibi sorunlar görülmektedir. Verilerin sınırlı olması ve belirsizliği istismara yol açabilmektedir. Örneğin özellikle büyükşehirlerde iki farklı belediyeden yardım alan kişiler olmaktadır. İletişimsizlik nedeniyle bazı kişilerin haklarını kötüye kullanması gerçekten mağdur olan kimselere hizmet ulaşmasını engellemektedir. Belediyelerin birbirinden habersiz olması kaynak israfına ve hizmetlerin doğru yerlere ulaşmasını engellemektedir. (Çöpoğlu, :239)

2.5.7.5. Kaynak Yetersizliği

Son yıllarda belediyelerin yaptığı sosyal harcamalar eskiye oranla bir artış söz konusudur. Belediye bütçelerinde sosyal harcamaların oranı 1998'de binde 4 iken şu an bu oran binde 18'e çıkmıştır.(Tuik, 2004). Yine de bu oran yeterli değildir. Belediyeler maddi yetersizlikten ötürü sosyal belediyecilik faaliyetlerini ya hiç yapamamakta ya da yarım bırakmak zorunda kalmaktadır.(Çöpoğlu, :240)

Belediyelerin sosyal belediyelik kapsamında ki faaliyetlerini tam anlamıyla yerine getirmesi maddi imkanların iyi olmasına bağlıdır. Bu yüzden yerele doğru aktarılan sosyal hizmet görevleri maddi aktarımlarla da desteklenmelidir. 2008 yılında çıkan yasaya göre yerel yönetimlerin genel bütçe vergi gelirleri toplamı içinden alacakları pay miktarı toplam %6.5'dir. bu durum yerel yönetimlerin mali gelirini kısıtlamakta ve merkeze olan bağımlılığını arttırmaktadır.(Pektaş, 2010:18)

2.5.7.6. Katılım ve Paylaşım Yetersizliği

Bürokratik işlemlerin çokluğu Türk kamu yönetimi gibi sosyal belediyeciliğin de önemli sorunlarından biridir. Yoksul ve muhtaç kimselerin bilgi kaynaklarının yetersizliği ve bürokratik sistemi bilmemeleri onların yardımlara ulaşmasını

güçleştirmektedir. İhtiyaç sahiplerinin eğitim durumları ve iletişim bilgileri hizmet sunan birimlerle iletişim kurmasını zorlaştırabilir. (Pektaş, 2010:19)

Sosyal belediyecilikle ilgili faaliyetlerin planlanması ve uygulanmasında halkın katılımı yetersizdir. Belediye yöneticileriyle çeşitli şekilde iletişim imkanı olsa da halkın yönetime katılımı ve denetimi çok sınırlıdır.

2.5.7.7. Uzman Personel Yetersizliği

Nitelikli personel eksikliği sosyal belediyecilik anlayışının önemli sorunlarından bir tanesidir. Belediyelerde sosyal belediyeciliğin planlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde yer alacak yeterli personel yoktur. Büyükşehir belediyeleri hariç belediyelerde istihdam edilen kişiler işin niteliklerine uygun eğitimden geçmemiştir. Uzman personel eksikliği belediyelerde kaynak israfına ve çalışmaların hedefine ulaşmamasına sebebiyet vermektedir.(Çöpoğlu, :241)

2.5.7.8. Standart Belirsizliği

Sosyal hizmetler alanında belediyeler ile merkezi yönetim arasındaki görev paylaşımında bir kargaşa mevcuttur. Hizmet alanları net bir şekilde belli değildir ve bu durum kaynak israfına sebep olmakta ve hizmetlerin etkinliğini de sınırlamaktadır.(Pektaş, 2010:17)

Türkiye'nin sahip olduğu belediyecilik anlayışında standartları olan bir sosyal belediyecilik kavramı yoktur. Yapılan faaliyetler tüm belediyelerce eşit oranda paylaşılmış değildir. Bu faaliyetler genel olarak belediye başkanının tercihleri çerçevesinde ya da kıyaslama yoluyla belirlenmektedir.

2.5.7.9. Sosyal belediyeciliğin İstismarı

Yapılan sosyal yardımlar dar gelirli ve yoksul kimseler için hayati önem taşımaktadır. Fakat bu geçici ve acil çözüm aracı olarak görülen yardımlar yerine diğer sosyal hizmetler ve istihdamı arttırıcı hizmetler tercih edilmelidir. Çünkü yapılan bu ayni nakdi yardımlar kişileri çalışmamaya ve yardımlara bağımlı bir hayat sürmeye alıştırmaktadır.

Yapılan faaliyetlerin kesin kurallara bağlanmamış olması ve denetiminin yapılmaması kayırmacılığa sebebiyet vermektedir. Tarafsızlık, şeffaflık gibi ilkelerin yerini öznellik, partizanlık, tarafgirlik, kayırmacılık, keyfilik gibi etkinlikler alabilmektedir. Belediyeler kendisine oy veren kesime öncelik verebilmekte ve gelecek seçimlerde alacağı oyu garanti altına alma çabası içine girmektedir.(Pektaş, 2010:17)

Kayırmacı bir politikayı benimseyen belediyeler muhtaç kesim olarak isimlendirdikleri gurubu politik bir çıkar aracı olarak düşünmektedir. Sosyal yurttaşlıktan öte toplumsal ve kültürel öğelere göre hareket edilip din, etnik, kimlik ya da hemşerilik ilişkilerine göre çalışmalar yürütülmektedir. Ancak bu şekilde yapılan faaliyetler yoksulluğun ve eşitsizliğin zeminini hazırlayarak sosyal adaletsizliği daha da arttıran bir duruma dönüşmektedir.(Meydan, 2015:3)

2.5.7.10.Kurumsallaşma ve Sürdürülebilirlik

Az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde sosyal politika uygulamaları büyük ölçüde kamu yönetimine bırakılmıştır. Gelişmiş ülkelerde bu durum devletin, sendikaların, sivil toplum örgütlerinin ve benzeri kurumların ortak hareket ederek çözümlenmektedir. Türkiye'de ise söz konusu durum az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler gibi kamu yönetimine bırakılmıştır. (Pektaş, 2010:16)

Sosyal belediyecilik faaliyetleri ömrünün kısa olması sebebiyle kurumsallaşamamaktadır ve bu faaliyetler uzun vadeli olamamaktadır. Sosyal belediyecilik faaliyetlerinin kurusallaşması ve sürdürülebilirliği belediyenin bu faaliyetlere bakışı ile alakalıdır. Bu uygulamalara belediyeler zamanla olumsuz yaklaşmaya ve yeterli ilgiyi göstermemeye başlamaları bu çalışmaları sahipsiz bırakmaktadır. Projeler sadece belediye başkanlarının görev yaptığı süre ile sınırlı kalmaktadır. (Çöpoğlu, :243)

2.5.7.11.Sosyal Belediyeciliği Algılama Sorunu

Yapılan yardımlar kişilerin sahip olduğu anayasal güvenceden kaynaklanan birer ekonomik ve sosyal hak olduğu göz ardı edilerek kişilere bunun bir lütuf olduğunu hissettirerek onları minnet duygusu içinde bırakmaktadır. Sosyal belediyecilik faaliyetleri siyasi rant elde etme aracı olarak değil, bireylere anayasal hakkının teslim edilmesi şeklinde görülmelidir.(Pektaş, 2010:17)

Belediye yöneticilerinin nasıl sosyal belediyeciliğe baştan karşı çıkmaları doğru değilse, sosyal belediyeciliğe farklı anlamlar yüklemeleri de yanlıştır. Sosyal belediyecilik belediyecilikte ulaşılması gereken bir hedef değil sosyal devlet faaliyetlerinin yereldeki örnekleridir. Bu yüzden ne gereğinden fazla anlam yüklenmeli ne de misyonu daraltılmalıdır.(Çöpoğlu, :243)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BORNOVA BELEDİYESİNİN SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI

3.1. BORNOVA

İzmir'in kuzeydoğusunda, Yamanlar Dağı Eteğinde bulunan Bornova ilçesi, İzmir'e sekiz km mesafededir. 400 bin yerleşik ve 1 milyon hareketli nüfusa sahiptir. Köylerle birlikte 205 kilometrekarelik bir alana sahiptir. İzmir-Ankara, İzmir-Aydın ve İzmir-Çanakkale karayolunun merkezinde bulunan Bornova, 2000 yılında metro ve garajın gelmesi ile önemini arttırmıştır. Yeşili, bamyası, domatesi, nar bahçeleri, ve piknik alanlarıyla meşhurdur.

Tarih öncesi dönemde zengin bitki örtüsü ve hayvan kaynaklarıyla yaşam için çok uygun olan Bornova Ovası İzmir'in ilk yerleşimcilerine ev sahipliği yapmıştır. Bu yerleşimcilere ait kalıntılar 2005-2006 yıllarında yapılan kazılar sonucu sadece İzmir'in değil Ege Bölgesi'nin de bilinen en eski yerleşim yeri olduğu anlaşılmıştır. 8 bin 500 yıl gibi köklü bir tarihe sahip olduğu için birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Bu yüzden 17. Yüzyıldan itibaren antik kaynakları rehber alan Batılı araştırmacıların öncelikli alanlarından biri olmuştur. Osmanlı döneminde su kaynakları ve bitki örtüsü bakımından zengin bir alan olduğu için tarım arazisi olarak kullanılmıştır.

Bilinen en eski adı "Birun-u Abad" dır ve yerleşim Hellenistik çağdan beri mevcuttur. Amazonlar, Hitiler, İonlar, Frigyalılar, Lidyalılar, Persler, Makedonyalılar, Bergama Krallığı ve Romalılar'ı bünyesinden barındırmış ve kültürel mirasına sahip olmuştur. Bornova Osmanlı Devleti'nin dağılmasından sonra 15 mayıs 1919'da Yunan işgaline uğramıştır. 9 Eylül 1922'de Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde ki Türk Ordusuyla birlikte düşman işgalinden kurtarılmıştır. Bornova İzmir'de ticaret yapan İtalyan, İngiliz, Fransız, Belçikalı, Hollandalı tüccarların birçok köşk inşa ettirdiği bir köydü. 18.yüzyıl ortalarında "Bournabat" ismini verdikleri bu köyü daha çok yazlık olarak kullanıyorlardı. "Levanten" denilen Avrupalılar için burası aynı zamanda İzmir'deki veba salgınından kaçmak için uygun bir yoldu.(Soyşekerci, 2012:19,20)

Nüfus Yapısı –Genel Bilgiler

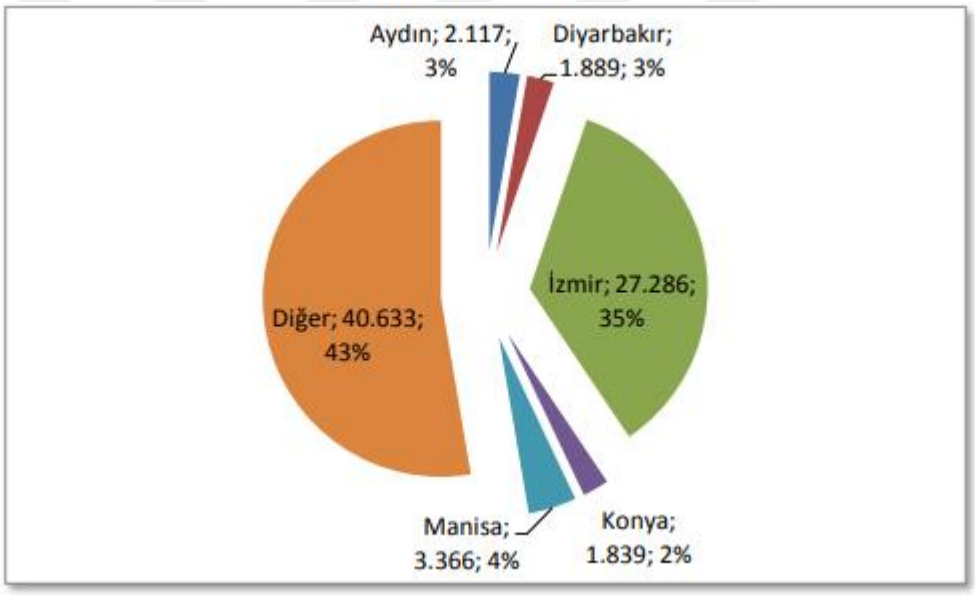
- Yüzölçümü, 2002: 21,22 km2
- Nüfus, ADNKS, 2012: 77.843 kişi
- Nüfus Yoğunluğu, 2012: 3706 kişi
- Şehirleşme Oranı, 2012: %100
- İl merkezine uzaklığı: 8 km
- Coğrafi konumu: Doğusunda Konak, batısında ve güneyinde Narlıdere, kuzeyinde İzmir

Körfezi Merkez bir ilçe olan Balçova'da nüfus İzmir toplam nüfusunun % 2'si kadardır. Merkez ilçeler içerisinde nüfus büyüklüğü açısından arka sıralardadır. Güzelbahçe ve Narlıdere'den sonra nüfus büyüklüğü an düşük olan 3. merkez ilçedir. Balçova'da ikamet edenlerin nüfusa kayıtlı olunan il açısından dağılımında İzmir % 35 ile ilk sırayı alırken, Manisa % 4,3 ile ikinci sırayı almaktadır. Bu iki ili Aydın, Diyarbakır ve Konya takip etmektedir. (http://www.izmiriplanliyorum.org/static/upload/file/2014-2023_ilce_ozet_raporu_-_bornova.pdf Erişim Tarihi:12.03.2018)

Avrupalılar Bornova'nın Türklerin yanı sıra Levantenler, Rumlar ve Yahudilerden oluşan dokusu 20. yüzyıl başlarında Balkan göçüyle gelenlerin bir kısmı Bornova'ya yerleşince nüfus yapısı değişmeye başlamıştır. Kurtuluş Savaşı sonrasında gerçekleşen Lozan mübadelesi ile Rumlar ve Türkler yer değiştirmiştir. Yunanistan'ın Girit, Limni, Midilli adalarından, Kavala ve Selanik Şehirlerinden, Bulgaristan ve Yugoslavya'dan göç almıştır. Bornova'ya bu göçlerle gelenler Selçuklu ve Osmanlı'nın devamı olan Türklerle beraber buraya özgü bir Bornovalı kimliği oluşturdular. Bornova'daki bu göç hareketleri Cumhuriyetin sonraki dönemlerinde de devam etti. Bornova 1958 yılında ilçe oldu. Bornova'ya yapılan göçler sanayileşme ile birlikte 1970'lerden sonra hız kazandı ve bölgenin büyük oranda değişmesine sebep oldu. 1980 sonrasında Bornova'nın nüfusunda patlama yaşandı ve 1990'da 261 bine, 2008 yılında ise 476 bine ulaştı. Değişim modern çok katlı apartmanlar, konforlu ve büyük siteler, geniş caddeler, bulvarlar, ve alışveriş merkezleriyle modern bir belde sunarken, Bornova'nın özgün tarzını ve dokusunu büyük oranda yitirmesine sebep oluştur.(Soyşekerci, 2012:20,22)

İlçe bazında resmi istatistik olarak yayınlanmakta olan güncel veri bulunmamaktadır. Bu kapsamda ulaşılabilen son veri 2000 yılı Genel Nüfus Sayımlarından elde edilmiş sektörel işgücü verileridir. 2014-2023 İzmir Bölge Planı çalışmaları çerçevesinde gerçekleştirilmiş olan Fonksiyonel Bölgeleme ve Altbölgeleme analizi çalışması kapsamında 2000 yılı verilerinden yola çıkılarak 2023 yılı için sektörel işgücü oranlarına ilişkin projeksiyon yapılmış olup, Bornova'ya ilişkin oluşan tablo aşağıdaki gibi ortaya çıkmıştır. İlçe'de nüfus yoğunluğu 3706 ile İzmir'in (333) çok üzerindedir. İlçede şehir nüfus oranı % 100'dür. İzmir 34,1 medyan yaşı ile Türkiye'den (30,1) daha yaşlı bir nüfusa sahiptir. Balçova'da ise medyan yaş 37,8'tir. (http://www.izmiriplanliyorum.org/static/upload/file/2014-2023_ilce_ozet_raporu_-_bornova.pdf Erişim Tarihi:12.03.2018)

Şekil 1: Nufusa Kayıtlı Olunan İllere Göre Dağılım

Kaynak: İzmir Kalkınma Ajansı, 2018

Tablo 1: İlçe Düzeyinde Sektörel İşgücü Oranları ve Projeksiyonu (2000-2023)

Sektör	Bornova 2000, %	Bornova 2023, %	İzmir 2000, %	İzmir 2023, %
Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık	2,36	1,26	**28,54**	**17,32**
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,19	0,06	0,15	0,05
İmalat Sanayi	**31,80**	**30,23**	20,09	21,70
Elektrik, Gaz ve Su	0,61	0,89	0,34	0,56
İnşaat	**5,94**	**8,08**	**5,29**	**8,18**
Toptan ve Perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller	**17,26**	**18,43**	**14,54**	**17,63**
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	6,37	6,56	4,39	5,14
Mali Kurumlar, Sigorta, Taşınmaz Mallara Ait İşler Ve Kurumları, Yardımcı İş Hizmetleri	5,77	6,19	4,59	5,59
Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	**29,63**	**28,30**	**21,94**	**23,81**
İyi Tanımlanmamış Faaliyetler	0,06	0,01	0,11	0,02
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: İzmir Kalkınma Ajansı, 2018

2000 yılında Bornova'daki sektörel işgücü dağılımlarında ilk 3 sırayı; ""İmalat, Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler ve Toptan ve Perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller" sektörlerinin, İzmir'de ise bu sıranın "Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık, Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler ve Toptan ve Perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller" sektörleri şeklinde oluştuğu görülmektedir. Sektörel işgücü oranlarının değişimi incelendiğinde; 2023 yılında Bornova'da önemli bir değişiklik beklenmemektedir. İzmir'de ise Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık sektöründe azalma, imalat, inşaat, Toptan ve Perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller, Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler sektörlerinde ise artış olması beklenmektedir. (http://www.izmiriplanliyorum.org/static/upload/file/2014-2023_ilce_ozet_raporu_-_bornova.pdf Erişim Tarihi: 12.03.2018)

Bornova Belediyesi'nin Misyon, Vizyon ve Temel Değerleri şu şekildedir; Bornova Belediyesi'nin misyonu: "Tarihsel ve kültürel değerleri koruyan, planlı kentleşmeyi ilke edinen, kentlilik bilincini geliştiren, bilgi ve teknolojiyi etkin bir şekilde kullanan, bilgili, mutlu ve sağlıklı nesiller yetişmesi için kültürel, sanatsal ve

sportif faaliyetleri geliştiren, halkının yaşam kalitesini arttıran, sürdürülebilir yaşam felsefesi ile çevreye duyarlı, çağdaş belediyecilik hizmetleri sunmak."

Bornova Belediyesi'nin Vizyonu: ise "Cumhuriyetin 100. yılında kentsel dönüşümünü tamamlamış, gerçekleştirdiği bilim, kültür, sanat, turizm ve spor faaliyetleri ile ilçeyi çekim merkezi haline getirmiş, halkının eğitim düzeyi, yaşam kalitesi ve memnuniyetini arttırmış, toplam kalite yönetimi felsefesi doğrultusunda katılımcı demokratik yönetim sistemini kurarak kurumsallaşmış bir belediye olmak."

Temel değerleri:

- Yönetimde katılımcılık
- Hukuka uygunluk
- Hizmette tarafsızlık
- Çevreye duyarlılık
- Şeffaflık ve hesap verilebilirlik
- Verimlilik
- Vatandaşı ve Çalışanı Memnun Etmek

3.2. SOSYAL HİZMET VE SOSYAL YARDIM FAALİYETLERİNDE BULUNAN BİRİMLER

3.2.1. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü

Bornova Belediyesi'nin Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü bünyesinde 3 memur, 3 işçi olmak üzere toplam altı kişi çalışmaktadır. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nün sosyal belediyecilik kapsamında değerlendirilen bir kısım faaliyetler ile birlikte daha önce yapılmamış birçok yeni proje de yapmaktadır. Belde halkının sosyal yardım anlamında ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmalar yapmaktadır ve belde dahilinde olmayan bazı muhtaç kesimler içinde yardımları bulunmaktadır.

Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nün sunduğu hizmetler şunlardır;

1. Asker ailelerine maddi destekte bulunmak,
2. Sosyo-ekonomik durumu yetersiz olan belde halkına ve üniversite öğrencilerine; erzak yardımında ve giysi yardımında bulunmak,

3. Ekonomik durumu kötü olan vatandaşların çocuklarına sünnet yardımı yapmak,
4. Engelli bireylere yönelik, engelli araç ve gereçleri yardımında bulunmak,
5. Engelli ve yatalak hastaların Sağlık Kurumlarına ve Resmi Kurumlara naklini sağlamak,
6. Sosyal etkinlikler düzenlemek;
7. Yoksul ve ihtiyaç sahibi ailelerin çocuklarına BELGEM aracılığıyla lise ve üniversite hazırlık kursları düzenlemek, İngilizce, bilgisayar, çocuklara yönelik kültür, sanat ve hobi kursları düzenlemek, belde de yaşayan tüm öğrencilere YGS düzenlemek;
8. Üniversite öğrencilerine Dost Kart aracılığı ile Gençlik Merkezinde ücretsiz yemek, çay ve su servisi yapmak, yıkama ve kurutma imkanlarının bulunduğu çamaşırhane hizmeti sunmak, ücretsiz internet temin etmek, psikolojik destek sağlamak, toplantı ve çeşitli etkinlikler için salon tahsis etmek;
9. Ramazan ayında iftar çadırları kurmak; çeşitli etkinliklerde ve törenlerde ikram aracıyla soğuk ve sıcak içecek servisi yapmak;
10. Organizasyonlarda kullanmak üzere masa ve sandalye sağlamak;
11. Doğal afetlerden mağdur olmuş kişilere ayni ve nakdi yardımda bulunmak,
12. Yoksul ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara ilaç, tıbbi cihaz vb. ürünler alabilmeleri için maddi destekte bulunmak;
13. Cenaze, mevlüt ve etkinliklerde kullanılmak üzere talep eden vatandaşlara çadır hizmeti vermek;
14. Yoksul ve ihtiyaç sahibi kişiler için toplu nikah töreni düzenlemek,
15. Üniversitelerin, liselerin, kolejlerin ve diğer okulların topluma hizmet uygulamaları dersi çerçevesinde projelerine destek vermek;
16. Bornova ilçe sınırı içinde yaşayan dezavantajlı kesimlere yönelik etkinlikler düzenlemek.

Bornova Belediyesi'nin dezavantajlı kesimlerin yaşam standardını ve kalitesini attırmaya yönelik yaptığı sosyal hizmet ve sosyal yardımlardan bazıları şunlardır:

- 2014 yılında büyük bir sel felaketi yaşayan Bosna halkına bir kamyon dolusu ihtiyaç malzemesi gönderilmiştir. Yine aynı yıl Işid terör örgütünden kaçarak

ülkemize gelen Kobane halkına da bir kamyon ihtiyaç malzemesi yollanmıştır.

- Bornova belediyesi giysi bankası ile beldesinde yaşayan dar gelirli kimselere giyim eşyası yardımı yapmaktadır. 2014 yılında 4.453 aileye 59.221 parça, 2015 yılında 5.800 aileye 82.693 parça ve 2016 yılında 3.137 aileye 49.394 parça giyim eşyası yardımı yapılmıştır. "Paylaşmak Güzeldir" ismiyle ilçenin beş ayrı yeri paylaşım noktası olarak belirlenmiş ve bu paylaşım noktalarına yerleştirilen kumbaralara 2016 yılında 178.620 parça, giysi, oyuncak ve kitap bırakılmıştır. Bırakılan bu eşyalar giysi bankacılığı ile ihtiyacı olan okullara ve kişilere gönderilmiştir.
- İhtiyaç sahibi bireylerin gıda, temizlik, yakacak, giysi, ayakkabı, kırtasiye gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için Bornova Belediyesi tarafından Dost Market projesi hayata geçirilmiştir. Sosyal yardım işleri müdürlüğüne gelerek başvuru formu dolduran ve sosyal incelemede yardım için uygun görülen kişiler bu hizmetten faydalanabilmektedir. Belirlenen kişilere ihtiyaç durumlarına göre iki ayda bir 40, 50, veya 60 TL limitli kartlar verilmektedir. Ayrıca engelli ve yaşlı bireylerin bu hizmete ulaşımını kolaylaştırmak için alışveriş paketleri evlerine teslim edilmektedir. 2016 yılının Haziran ayında 3. Şubesi açılan dost marketten 2014 yılında 1500, 2015 yılında 3.500 ve 2016 yılında 4.264 kişiye gıda, temizlik, kırtasiye, giysi, ayakkabı, yakacak vb. sağlamıştır.
- Bornova Belediyesi dar gelirli ve ihtiyaç sahibi asker ailelerine düzenli aralıklarla nakit yardımı yapmaktadır."Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım" hakkındaki 4109 kanunun 7. maddesi çerçevesinde gerekli şartları taşıyan ve gerekli belgeleri hazırlayan asker ailelerine sosyal yardım sağlanmaktadır.
- Engelli vatandaşların ihtiyaçlarına yönelik birçok yardım yapılmaktadır. Engelli araç ve gereçleri yardımı hizmeti, danışmanlık ve yönlendirme hizmeti, engelli ve yatalak hastaların sağlık kurumlarına nakli için araç tahsisi hizmetlerinin yanı sıra yedi bölgede engelli kişilere yönelik araç şarj istasyonları kurulmuştur. Engelli danışma ve dayanışma merkezinin engelli bireylere yönelik; Resim, Halk Oyunları, Latin ve Modern Danslar, Doğal Taş Boyama, Psiko-Drama, işitme engelli ve işaret dili kursları ve koro

çalışması gibi kursların yanı sıra engelli bireylere yönelik psikolojik destek, danışmanlık ve yönlendirme hizmetleri verilmektedir.

- Bornova belediyesi tarafından hayata geçirilen +1 down kafe projesi down sendromlu gençlerin çalışma hayatında yer bulabilmesi amacıyla engelli birelerin kullanımına yönelik hazırlanmıştır. Down kafede 5 down sendromlu birey çalışmakta ve Ege Üniversitesinde Topluma Hizmet uygulamaları kapsamında üniversite öğrencileri dönüşümlü bir şekilde bu kafede çalışmasıyla destek olunan projede engelli bireylerin topluma katılmaları ve sosyalleşmeleri sağlanmaktadır.
- Dar gelirli ailelerin çocuklarına ücretsiz eğitim hizmeti vermek için kurulan BELGEM (Bornova Belediyesi Gençlik Eğitim Merkezi); Seviye Belirleme Sınavı ve üniversite sınavlarına hazırlıkta öğrencilere yardımcı olmaktadır. Bornova Belediyesi tarafından BELGEM bünyesinde 5 farklı noktada dershane hizmeti verilmektedir.
- Bornova belediyesi sosyal yardım hizmetleri kapsamında çorba dağıtımı, ramazan aylarında iftar programları, muharrem ayının sonun aşure dağıtımı gibi etkinlik, tören, cenaze gibi toplanmalarda ihtiyaç sahibi belde halkının sıcak yemek ihtiyacını karşılamak için faaliyet göstermektedir.
- Bornova Belediyesi Çocuk ve Gençlik Merkezi, 06-18 yaşalar arasındaki roman çocuklarla ilgili projeyle bu çocukların dans, resim, tiyatro, bilgisayar, okuma-yazma kursları gibi birçok alanda eğitim almaları sağlanmakta ve danışmanlık hizmeti verilmektedir. Şimdiye kadar 250 çocuğu bu proje kapsamında hizmet verilmiştir.
- Bornova Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü bünyesinde çalışmalarına devam eden Gençlik Merkezi, Bornova Belediye'si sınırları içinde yer alan Üniversitelerde öğrenim gören veya Bornova'da ikamet eden öğrenciler için "Lisans Satranç Turnuvası" gibi etkinlikler düzenleyen ve çeşitli ücretsiz hizmetler veren bir birimdir.
- EÇEV (Ege Çağdaş Eğitim Vakfı) Çöpe Çöple Çözüm projesiyle ikinci el kullanılmış giysileri atık gıda maddeleri ile boyama etkinliğini Nevvar Salih İşgören Huzur Evi'ndeki aşlılarla birlikte dikilip doğayı koruma politikası kapsamında dağıtılması için Dost Markete teslim edilmiştir.

Çevre

İzmir’de 2010 yılında içme ve kullanma suyu ulaştırılan nüfusun belediye nüfusu içindeki payı % 99 olmuştur ve Türkiye değerini (% 99) yakalamıştır.

Öte yandan, İzmir eski metropol alanındaki 11 ilçe (Konak, Karşıyaka, Çiğli, Bayraklı, Bornova, Buca, Gaziemir, Karabağlar, Balçova, Narlıdere, Güzelbahçe) ile kısmen Menemen ve Urla ilçelerine

arıtılarak verilen su miktarını kapsayan 190.512.247 m3’lük su üretiminin kaynaklara göre dağılımı, üretimin % 75’inin Tahtalı Barajı ile Göksu ve Halkapınar Kuyuları’ndan yapıldığını göstermektedir

İzmir’de yer alan 7 adet hava ölçüm istasyonundan biri Bornova’da bulunmaktadır. Bornova’da bulunan İkiz Gölü koruma altındaki sulak alanlar arasında yer almaktadır.

Tablo 9: Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğünün Yaptığı Faaliyetler Ve Yıllara Göre Yararlanan Kişi Sayısı

Performans Göstergeleri	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Asker ailesi yardımı alan aile sayısı	85.822	243.044	774	1.915	1.027
Gıda Bankasından Yararlanan Kişi Sayısı	-	-	-	3.500	4.264
Giysi Yardımı Yapılan Aile Sayısı	4.122	-	4.453	5.800	3.137
Eşya yardımı yapılan aile sayısı	843	-	981	-	-
Afet yardımından yararlanan kişi sayısı	-	-	65	18	13
Sağlık yardımından yararlanan aile sayısı	-	-	43	33	47
Engelli hizmetlerinden faydalanan aile sayısı	13.028	-	13.500	2.022	10.737
Kadınlara yönelik yapılan hizmetlere katılan kişi sayısı	17.055	-	2000	3.689	-
Sünnet ettirilen çocuk Sayısı	135	-	220	146	140
BELGEM kurslarından yararlanan öğrenci sayısı	3.844	-	5.166	5.506	6.250
Gençlik Merkezi'nden yararlanan öğrenci sayısı	371	-	3.565	4.400	387.287
İftar çadırlarından ikram alan kişi sayısı	40.000	-	72.000	30.000	45.000
İkram aracından yararlanan kişi sayısı		-	112.000	265.160	526.700
Sosyal destek alan kişi sayısı	171.220	-	209.345	482.717	984.602

Kaynak: http://bornova.bel.tr/faaliyet-raporu/

3.2.2. Sağlık İşleri Müdürlüğü

Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde 6 memur, 7 işçi olmak üzere toplam 13 kişi çalışmaktadır. Sağlık İşleri Müdürlüğünün sunduğu hizmetler şunlardır:

1. Görev alanı kapsamındaki personele sağlık hizmeti sunmak,
2. Koruyucu sağlık hizmetlerine yönelik eğitim çalışması düzenlemek,
3. Kadınlara yönelik eğitim çalışması düzenlemek,
4. Mesleki eğitim kursları açılmasına katkıda bulunmak,
5. İhtiyaç duyan herkese psikolojik danışmanlık hizmeti vermek,
6. Evlilik öncesi danışmanlık hizmeti sunmak,
7. Bornova Belediyesi sınırlarında evde vefat eden vatandaşlarımızın cenaze hizmetlerini gerçekleştirmek,
8. Bornova Belediyesi sınırları içinde yaşayan yaşlılara, evde hemşireler ve hasta bakım elemanları tarafından hizmet sunumu gerçekleştirmek,
9. Risk gruplarına yönelik diş tarama ve tedavisi yapmak,
10. Bornova Belediyesi sınırları içinde yaşayan engelli bireylere evde hemşireler ve hasta bakım elemanları tarafından hizmet sunumunu gerçekleştirmek,
11. Bornova ilçe sınırları içinde ikamet eden vatandaşlara yönelik hasta nakil hizmeti sunmak.

Bornova Belediyesi bünyesinde faaliyetlerini yürüten Sağlık Müdürlüğünün sosyal belediyecilik kapsamında yaptığı sosyal hizmetlere örnekler aşağıdaki gibidir:

- Evde yaşlı ve hasta bakımı, hasta nakil, anne adayı ve anne çocuk bakımı gibi konularda Koruyucu Halk Sağlığı Hizmetine Yönelik Muhtelif Sağlık Hizmeti, Diş Hekimini Tanımlanmış Risk Gruplarına Ulaştırma Hizmeti, Üreme ve Çocuk Sağlığına Yönelik Sağlık Hizmeti ve Eğitimi, Evde Hasta ve Yaşlı Bakımı, Hasta Muayene ve Defin İşlemleri, Hasta Nakil, İş Sağlığı ve Güvenliği, Mesleki Eğitim, Evlilik Öncesi Danışmanlık ve Koruyucu Ruh Sağlığına Yönelik Bireysel Danışmanlık hizmetleri verilmektedir.

- Bornova Belediyesi Sağlık Müdürlüğü bünyesinde hizmet veren Özgül Gündüz Halk Sağlığı Merkezi'nde Ege Üniversitesi iş birliği ile kronik hastalık izleme ve önleme programı bünyesinde haftanın bazı günleri

başvruran bireylerin; tansiyon, kan şekeri, kolesterol, trigliserit, beden kitle indeksi, vücut kas ve yağ oranı, bel kalça ölçümleri yapılıp muayene edilmekte ve bu şekilde kronik hastalıkların tespiti ve takibi sağlanmaktadır. Kişinin diyete ihtiyacı varsa uygun program verilmekte, sigara kullanıyorsa sigara bırakma polikliniğine yönlendirilmektedir. Proje 2016 yılında Ege Üniversitesi Tıp son sınıf öğrencileriyle evde bakım hizmeti kapsamında devam etmiştir.

- Engelli ve yaşlı bireyler için diş sağlığı tarama ve tedavisi amacıyla özellikle yatağa bağımlı hastalara yatak başında ağız ve diş sağlığı hizmeti verilmektedir.

- Sağlık hizmetlerine en çok ihtiyacı olduğu düşünülen bölgelerde yaşayan loğusalara temel sağlık bakım hizmetleri, bebek ve çocuklar için anne eğitimi ve bu çocukların takibi ile ilgili hizmetler yetkin ebeler tarafından verilmektedir.

- Evde bakım hizmetleri için Bornova Belediyesi bünyesinde 6 hemşire, 12 hasta bakım elemanı, 4 şoförün yanı sıra evde yaşlı bakım hizmetine 1 berber, 1 psikolog ve 1 diş hekimi çalışmaktadır.

- Bornova belediyesine ait 1 tane hasta nakil ambulansı yoğun talep nedeniyle 2016'da ikiye çıkarılmıştır ve Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde hizmet vermektedir.

- Üreme ve çocuk sağlığına yönelik hizmetler faaliyetleri ile ihtiyacı olan kesimlere aile planması hizmetleri verilmektedir.

Tablo 10: Sağlık İşleri Müdürlüğünün Yaptığı Faaliyetler Ve Yıllara Göre Yararlanan Kişi Sayısı 1

Performans Göstergeleri	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Tanıya yönelik koruyucu sağlık hizmetlerinden yararlanan kişi sayısı	245	373	523	765	539
Kadın sağlığı hizmetinden yararlanan kişi sayısı	0	26	0	0	0
Sigara bırakma polikliniğinden yararlanan kişi sayısı	0	49	34	41	0
Evde ağız, diş sağlığı muayene ve tedavisinden yararlanan yaşlı sayısı	236	243	495	611	676
Ağız, diş sağlığı muayene ve tedavisinden yararlanan gebe sayısı	0	295	197	51	130
Evde bakım ve eğitim verilen loğusa ziyaret sayısı	1.406	1.611	1.837	1.181	1.304
Evde bakım verilen bebek, çocuk ve ziyaret sayısı	3.876	2.059	4.737	2.235	2.647
Evde bakım ve eğitim verilen gebe ziyaret sayısı	2.897	2.413	3.302	2.529	2.487
Evde yaşlılara yapılan toplam ziyaret sayısı	5.414	6.740	8.905	8.274	7.672
Meşguliyet terapisinden faydalanan yaşlı sayısı	10	12	0	0	-
Defin belgesi verilen cenaze sayısı	722	410	391	393	-
Poliklinik hizmetlerinden yararlanan kişi sayısı	886	1.059	840	702	-
Sağlık kuruluşlarına hasta nakil aracı ile nakledilen hasta sayısı	233	1.896	2.312	2000	1.927

Kaynak: http://bornova.bel.tr/faaliyet-raporu/

Tablo 11: Sağlık İşleri Müdürlüğünün Yaptığı Faaliyetler Ve Yıllara Göre Yararlanan Kişi Sayısı 2

Performans Göstergeleri	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
0-6 yaş çocuk bakıcılığı kursuna katılım sayısı	10	38	12	20	-
Evde hasta ve yaşlı bakım elemanı yetiştirme kursuna katılım sayısı	14	12	12	0	-
Okul velilerine yönelik eğitimlere katılan veli sayısı	467	573	0	0	-
Koruyucu sağlık eğitimine katılım sayısı	952	373	10	117	258
Lider kadın eğitimine katılım Sayısı	0	26	12	0	0
Gebe eğitim akademisi katılım sayısı	24	0	101	106	57
Kadın sağlığı eğitim programına katılım sayısı	26	26	21	10	0
Ağız ve diş sağlığı eğitimine katılan yetişkin sayısı	467	868	0	32	131
Kurum personeline yönelik sağlık eğitimlerine katılan kişi sayısı	0	200	35	10	-
Vatandaşlara yönelik düzenlenen bilimsel toplantılara katılan kişi sayısı	0	150	15	32	-
İlk yardım eğitimlerine katılan kişi sayısı	0	165	0	500	-
Evlenecek olan çiftlere verilen danışmanlık sayısı	4	4	0	0	0
Evlenecek olan çiftlere verilen yazılı materyal sayısı	0	0	0	0	0
Psikolojik danışmanlık alan kişi sayısı	224	175	2000	0	0
Evde bakım hizmetlerinden yararlanan ve psikolojik danışmanlık hizmeti alan kişi sayısı	0	61	97	0	0

Kaynak: http://bornova.bel.tr/faaliyet-raporu/

3.2.3. Kültür İşleri Müdürlüğü

Kültür İşleri Müdürlüğü bünyesinde 6 memur, 1 sözleşmeli personel, 5 işçi bulunmaktadır. Bornova Belediyesi kapsamında hizmet veren Kültür İşleri Müdürlüğü'nün sunduğu hizmetler:

1. Kültürel ve sanatsal faaliyetleri gerçekleştirmek; festivaller, şölenler

Bu faaliyetlere 2014, 2015, 2016 yıllarında yapılan bazı örnekler:

- Mevlana Toplum Bilim Merkezi kapsamında gerçekleştirilen Popüler Bilim Kulübü fizik, kimya, biyoloji, astronomi, fosil bilim, yenilenebilir enerji eğitimleri ve bilim seminerleri verilmektedir.
- Bale, Latin Dansları, Halk Oyunları, Takı Tasarım, El sanatları, Fotoğrafçılık, Satranç, Klarnet, Yan Flüt, Resim, Çocuk Korosu, Bağlama, Gitar, Seramik, Zumba, Türk Sanat Müziği Korosu, Türk Halk Müziği Korosu, Piyano, Keman, İğne Oyası vb. kurslar verilmektedir.

- EMIT Doğu Karadeniz Uluslar arası Turizm ve Seyahat Fuarı, Ege Bölgesi Konya Günleri Kültür ve Sanat Festivali Fuarı, İzmir Enternasyonal Fuarı, Shoexpo Ayakkabı ve Çanta Fuarı, Travel Turkey, Türkiye İnnovayon Fuarı, Kadın Festivali Fuarı gibi fuar etkinlikleri düzenlenmektedir.

- Geleneksel olarak her yıl yapılan faaliyetler; Uçurtma Şenliği, Ramazan Kumpanyası, Kiraz Festivali, Bornova Bilim Şenliği, Dünya Masal Anlatıcılığı Günü, Çocuk Sinema Günleri olarak sayılabilir

- Bornova Belediyesinin Kültür İşleri Müdürlüğünün bünyesinde düzenlenen yarışmalar; Çocuk Gözüyle Atatürk ve 23 Nisan Resim Yarışması, "Engel Değil" Fotoğraf, Karikatür, Kamu Spotu Yarışması, Uluslar arası "Homeros Sanat Yoluyla Sevgi ve Barış" Sulu Boya Yarışması, Homeros Kısa Öykü Yarışması örnek olarak sayılabilir.

- Ata Anı Evi, Bornova Kent Arşivi Müzesi (Dramalılar Köşkü), Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi Bornova Belediyesi Kültür İşleri Müdürlüğünün bünyesinde ziyaretçi kabul etmektedir.

- Dost Bilim Evi projesi kapsamında hizmet veren Mevlana Toplum ve Bilim Merkezi, Toplum Merkezi ile belde halkına yanı sıra Bilim Merkezi ile tüm Bornova halkına hizmet vermektedir ve yakın zamanda tüm İzmir'e hizmet verilmesi planlanmaktadır. Mevlana Toplum ve Bilim Merkezi'nde verilen fizik, kimya, astronomi, biyoloji, fosil bilim gibi derslerin yanı sıra yaptığı faaliyetlerinden bir kaçı; Yenilenebilir Enerji Şubat Bilim Kampı, Köyde Bilim Pikniği, Merkür'ün Güneş Önünden Geçişi Etkinliği örnek olarak sayılabilir.

- Kültür İşleri Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren bir başka proje Genç Kaşifler Bilim Evi'dir Genç Kaşifler Bilim Evinin Amacı; çocuklara araştırma yapma, soru sorma, analitik ve bilimsel düşünme gibi alışkanlıklar kazandırmak ve bu doğrultuda deneye dayalı çalışmalarla, gezilerle, oyunlarla çocukların desteklenmesidir.

Tablo 12: Kültür İşleri Müdürlüğünün Yaptığı Etkinlikler ve Yıllara Göre Katılım Sayısı

Performans Göstergeleri	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Düzenlenen etkinlik Sayısı	-	89	56	86	153
Düzenlenen etkinliklere katılım sayısı	-	91.940	78.120	80.300	104.230
Hobi ve beceri kazandırma kurslarının düzenlenmesi	6.729	8.665	5.321	6.387	17.081

Kaynak: http://bornova.bel.tr/faaliyet-raporu/

3.2.4. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü

Bornova Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü kapsamında 6 memur, 2 işçi olmak üzere 8 kişi çalışmaktadır. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü faaliyet alanında hizmet veren Kadın Danışma Merkezi yoluyla; kadınlara psikolojik ve sosyolojik destek, hukuki danışmanlık, kadınlara ve öğrencilere yönelik kent gezileri düzenleme, Kadın Konukevi aracılığıyla; kötü muamele ve şiddete maruz kalan kadın ve çocukların barınma ve konaklama ihtiyaçlarını karşılama, Mevlana Çocuk Aktivite Merkezi ile; annelerin çocuklarını bırakarak onların günlük işlerini yapmalarına ve sosyal hayata katılmalarına destek olma hizmet ve faaliyetleri yapılmaktadır.

Tablo 13: Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünün Yaptığı Faaliyetler ve Yıllara Göre Katılım Sayısı

Performans Göstergeleri	2012	2013	2014	2015	2016
Düzenlenen gezi sayısı	-	-	-	-	11
Gezilere katılan kişi sayısı	-	-	-	-	890
Açılan eğitim ve kurs sayısı	-	-	-	-	23
Eğitime katılan kişi sayısı	-	-	-	-	1.152
Yıl içinde kadın konukevinde kalan kişi sayısı	-	-	-	-	97
Yıl içinde kadın konukevinde kalan çocuk sayısı	-	-	-	-	74
Okul ve kreşe gönderilen çocuk sayısı	-	-	-	-	23
Hukuki işlemleri yapılan kadın sayısı	-	-	-	-	75
İlaç desteği sağlanan kadın sayısı	-	-	-	-	111
Psikolojik danışmanlık hizmeti verilen kişi sayısı	-	-	-	-	698

Kaynak: http://bornova.bel.tr/faaliyet-raporu/

3.2.5. Spor İşleri Müdürlüğü

Spor İşleri Müdürlüğü bünyesinde 2 memur, 2 sözleşmeli personel, 2 işçi olmak üzere toplam 6 kişi çalışmaktadır. Spor İşleri Müdürlüğü Bornova'da yaşayan vatandaşları spor yapmaya teşvik etmek için çeşitli faaliyet ve etkinlikler düzenlemek, spor okullarında branşlar açmak, sağlıklı yaşamı teşvik etmek ve Bornova'yı tanıtmak amacıyla doğa yürüyüşleri organize etmek, amatör spor kulüpleri ve derneklere mali destekte bulunmak gibi hizmetler vermektedir.

Tablo 14: Spor İşleri Müdürlüğü'nün Yaptığı Faaliyetler ve Yıllara Göre Katılım Sayısı

Performans Göstergeleri	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Spor okullarına katılan kursiyer sayısı	4.100	4.570	6.227	11.133	15.458
Spor okulu branş sayısı	10	9	9	9	11

Kaynak: http://bornova.bel.tr/faaliyet-raporu/

3.2.6.Belediye Tiyatro Müdürlüğü

Bornova Belediyesi Belediye Tiyatro Müdürlüğü bünyesinde 4 memur, 1 işçi olmak üzere 5 kişi çalışmaktadır. Belediye Tiyatro Müdürlüğü; tiyatro alanı ile ilgili araştırmalar yapmak, yerel oyun yazarlarının gelişimlerine ve oyunlarının gösterimine katkı sağlamak, seçkin yerli ve yabancı tiyatro eserlerine belde halkının ulaşımını sağlamak, çeşitli projelerle sanatseverleri bilgilendirmek, ana tiyatro sahnesinin temizliğini ve bakımını yapmak, tiyatro oyunculuğu eğitimi vermek ve onların oyunlarını hazırlamalarını ve sergilemelerini sağlamak, bölgesel ve amatör tiyatro topluluklarına çeşitli yardımlarla destek olmak.

Bornova Belediyesi Belediye, Belediye Tiyatro Müdürlüğü olarak 2014'te 9, 2015'te 13, 2016'da 19 oyun sergilenmiştir. Bu oyunlara örnek verirsek;

- Müdürlük bünyesinde faaliyet gösteren Kursiyer oyunları; Charli'nin Çikolata Fabrikası, OZ, Düstur-u Zelil, Son Adanın Çocukları, Yalancı, Kafkas Tebeşir Dairesi, Küçük Adam Ne Oldu Sana ve Kasabada Bir Pazar Günü Oyunlarıdır.

- Ana kadro oyunları; Bir Anarşist'in Kaza Sonucu Ölümü, Kral Lear, Jeanne d'Arc ın Öteki Ölümü, Deniz Kızı Maria olarak sayılabilir.

Tablo 15: Tiyatro İşleri Müdürlüğü'nün Yaptığı Faaliyetler ve Yıllara Göre Katılım Sayısı

Performans Göstergeleri	**2014**	**2015**	**2016**
Düzenlenen oyun sayısı	9	13	19
Tiyatro izleyici sayısı	16.580	21.700	19.878
Oyunların sahnelenme sayısı	-	92	106
Düzenlenen atölye çalışması sayısı	-	6	6
Düzenlenen konferans, söyleşi vb. etkinlik sayısı	-	2	8
Konferans, söyleşi vb. etkinlikleri izleyici sayısı	-	400	1070
Şehir tiyatrosunun katıldığı festival ve turne sayısı	-	1	2
Tiyatro faaliyetlerinin ulusal ve uluslar arası basında yer alması	-	120	159
Teknik ekipmanların bakım ve onarımlarının tamamlanma oranı	-	10	0

Kaynak: http://bornova.bel.tr/faaliyet-raporu/

3.3. BORNOVA BELEDİYESİ'NİN YAPTIĞI SOSYAL BELEDİYECİLİK FAALİYETLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

3.3.1. Yöntem ve Metaryel

Bu çalışmada Bornova Belediyesinin sosyal belediyecilik çalışmalarına dair ne kadar bilinçli oldukları, yerel halkı bu konuda ne kadar bilinçlendirdikleri, doğru kişilere hizmet götürmek için ne kadar sosyal doku çalışmaları yaptıkları, kısa vadeli çalışmalar yerine uzun vadeli, kalıcı, bütçeye katkıda bulunan çalışmalara verdikleri önem ve ileriye dönük yapmayı planladıkları faaliyetler hakkında araştırma yapmak

amacıyla Bornova Belediyesinin sosyal belediyecilik alanında faaliyet gösteren sosyal yardım işleri müdürlüğü, sağlık işleri müdürlüğü, kültür işleri müdürlüğü, kadın ve aile işleri müdürlüğü, spor işleri müdürlüğü ve tiyatro işleri müdürlüğünün müdürleriyle görüşülmüş, aşağıda belirtilen sorular sorulmuştur:

1. Belediye olarak yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri konusunda halkın yeterince bilinçli ve haberdar olduğunu düşünüyor musunuz? Belde halkını bu konuda bilgilendirmek için ne tür faaliyetler yapıyorsunuz?

2. Belediye olarak yaptığınız sosyal doku çalışmalarını yeterli buluyor musunuz? İlçe genelinde sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetlerine kimlerin, ne ölçüde ihtiyacı olduğunu ölçmek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

3. Bazı belediyeler sosyal politikaların önemini, sosyal barışa ve sosyal kalkınmaya neden katkı yapıldığını anlamakta zorlanmakta ve bu hizmetlere ayrılan ödenekler az olmasına rağmen gereksiz harcama olarak görmektedir. Sosyal Belediyeciliğe bu açıdan bakış açınız nasıl? Size göre neden sosyal belediyecilik?

4. İlçedeki mevcut kitlenin ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz? İleriye dönük planladığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri neler?

5. Son yıllarda belediyelerin yaptığı sosyal harcamalarda eskiye oranla bir artış görülse de yine de bu oran yeterli görülmemektedir. Belediye olarak bu mevcut bütçe açıklarını kapatmak için ne tür proje ve çalışmalar yapıyorsunuz?

3.3.2. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü İle Yapılan Görüşme

Belediye olarak yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri konusunda halkın yeterince bilinçli ve haberdar olduğunu düşünüyor musunuz? Belde halkını bu konuda bilgilendirmek için ne tür faaliyetler yapıyorsunuz?

Cevap: Eğer Sosyal Belediyecilik yapıyorsanız yaptığınız etkinliklerden herkesin haberi olur. Örneğin sosyal belediyecilik anlamında en önemli çalışmalarımızdan bir tanesi Dost Market; hem yardıma ihtiyacı olan aileleri belirliyor bu sosyal yardımlaşmaya giriyor hem de sosyal yardımlaşmanın en önemli ayağı olan paydaşlar yani hayırseverler dost market aracılığıyla ihtiyaç sahibi ailelere belediyecilik aracılığıyla ulaşabiliyor. Gelip buraya bağış yapıyorlar ve sosyal belediyeciliğin en önemli halkasını tamamlıyorlar.

Sosyal belediyecilik tek başına yardıma ihtiyacı olan insanı almak demek değildir. Aynı zamanda senin paydaşın o ailenin içerisinde fabrikasında çalıştıracak iş gücüne ihtiyacı varsa yine sosyal belediyeciliğin o halkasını sağlamlaştıran diğer bir çalışmayı gerçekleştiriyor ve ne yapıyor sana aynı zamanda istihdama yönelik faaliyetlerde bulunuyor. Eğer çocuklarla ilgili bir çalışması veya ortak bir paydası varsa seni orda değerlendirip kaç adet çocuk sayısı olduğunu senden alıp çocuklarla ilgili faaliyetlerine seni dahil ediyor. Dolayısıyla sosyal belediyeciliğin güçlü bir alanını gerçekleştirmiş oluyorsunuz. Sosyal yardım ise sadece burada yardıma ihtiyacı olan ailelere sosyologlarınla tespit ettiğin onların evrak bazında istediğin gelir durumu, ailede yaşayan kişi sayısı, engellisi var mı, hastası var mı, ailenin ekonomik düzeni ne, evi kira mı yoksa kendisine ait mi diyerek de onun gelir düzeyini belirliyorsunuz. Dolayısıyla o gelir düzeyini belirlediğinde puanlama sistemiyle 60 70 80 90 puanlamasından ihtiyacını belirlediğin ailenin nelere ihtiyacı olduğunu da belirlemiş oluyorsunuz. Yani anlatmaya çalıştığım sosyal yardımı yaparken sosyal belediyeciliği güçlendirmek ancak ve ancak o belediyenin kendi imkanlarının üstünde sana katkı sağlayacak olan paydaşlarla oluyor. Bu nokta da tabi ki duyurularımıza güveniyoruz. Şu anda sosyal medyamız çok güçlü. Ama sosyal medyayı senin hedef kitlen olan dar gelirli aileler çok aktif kullanamıyor. Bu durumda devreye muhtarlarımız giriyor, mahalle temsilcilerin giriyor. Sen doğru bir sosyal belediyecilik yapıyorsan o kentin dinamiklerini doğru çalıştırıyorsun demektir. Bornova'da bunun önemli örneklerinden birisini gerçekleştiriyor. Ortak akıl prensibiyle çalışıyor başkan bey. Dolayısıyla o mahallede yaşayan herkes aynı zaman da sosyal belediyeciliğin güçlü bir kalesi, oradan gelen bütün iletişim kanallarını güçlü tutuyoruz. Bize gelen her haberi her talebi gidip sosyologlarımızla değerlendiriyoruz, raporluyoruz ve burada yapmış olduğumuz çalışmalarla da gerçekten ihtiyaç sahibiyse aile güçlü bir şekilde hızlı bir şekilde onlara dönmeye çalışıyoruz hizmet olarak.

1. Belediye olarak yaptığınız sosyal doku çalışmalarını yeterli buluyor musunuz? İlçe genelinde sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetlerine

kimlerin, ne ölçüde ihtiyacı olduğunu ölçmek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

Cevap: Halkı tanımak için dediğim gibi mahalle temsilcilikleri çok önemli başkanın birebir halkla iç içe olması çok önemli, ulaşılabilir ve dokunulabilir bir belediyecilik anlayışıyla devam ediliyor. Başkan beyin başkan yardımcıları ve müdürleri aynı zamanda en az başkan kadar insanların ulaşabileceği bir noktada. Doku da ve veri tabanında çok birebir ilişkinin önemli olduğunu söyleyebilirim.

2. Bazı belediyeler sosyal politikaların önemini, sosyal barışa ve sosyal kalkınmaya neden katkı yapıldığını anlamakta zorlanmakta ve bu hizmetlere ayrılan ödenekler az olmasına rağmen gereksiz harcama olarak görmektedir. Sosyal Belediyeciliğe bu açıdan bakış açınız nasıl? Size göre neden sosyal belediyecilik?

Cevap. Sosyal politikaların öneminin farkındayız, sosyal barış ve sosyal kalkınmaya yönelik yaptığımız çalışmalarda da ödeneklerimizin azlığına rağmen paydaşlarımızdan çok büyük bir güç alıyoruz. Başkan beyin orda bütçeler arası değişim ve dönüşüm de sosyal yardım işleri müdürlüğüne vermiş olduğu güçlü bir bütçe var. Bu bütçeyi de bire bir halka dönüştürebiliyoruz. Özellikle eğer ki afet görmüşse bir ev yangındır, seldir burada onlara yardımlarımızı ulaştırmaya çalışıyoruz eğer evde hasta varsa bu hastanın bakımında sürekliliğe olan ve devletten faydalanamadığı bazı aparatların alınmasında hızlı bir şekilde onlara faydalı olmaya çalışıyoruz. Sağlık İşleri Müdürlüğüyle koordineli olarak çalışma şansımız var bu konuda. Ama aynı zamanda afet görmüş ya da hasta olup da bizden yardım talep eden hizmet bekleyen ailelere de birebir bütçemizden harcama kalemi yapabiliyoruz. Bununla ilgili oluşturduğumuz bir komisyonumuz var. Bu komisyondan üçü bürokratlardan oluşuyor, dördü siyasi parti temsilcilerinden oluşuyor. O yedi kişilik komisyon da hızlıca gelen değerlendirmeleri ve toplanan evrakları değerlendirip hızla harcamaya dönüşmesi noktasında onay

alıyoruz bu da önemli oluyor bizim için. Çünkü bu komisyonun varlığı demek işin yapılabilirliliğinde ve hız kazanmasında o bürokratik işlemi hızlandırma şansı tanıyor ve aynı zamanda da yapılan çalışmaların şeffaf, hesap verilebilir, kontrollü yürüdüğünün göstergesi bu da sosyal belediyecilik anlamında en önemli sacayaklarından birisi.

3. İlçedeki mevcut kitlenin ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz? İleriye dönük planladığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri neler?

   Cevap: Hiçbir zaman yeterli değiliz ama en önemli başkanımızın sloganı yoksul olmayan bir kent yaratmak dolayısıyla bu idealle ilgili çalıştığımız için biz sosyal belediyecilik faaliyetlerini balık vermek değil balık tutmaya dönüştürdüğümüz gün gerçekten başarılı olduğumuzu hissedeceğiz. İleriye dönük planladığımız sosyal belediyecilik faaliyetleri de bu hayal üzerine kurulu. Tabi ki hiçbir zaman bizim yoksulumuz yok dememiz mümkün değil çünkü sürekli göç alıyoruz. Ülkenin içinde buluğdu bütün paydadan bizde aynı oranda etkileniyoruz. Ama göç alan bölgelere yardımı götürme noktasında biraz daha özen gösteriyoruz dolayısıyla oradaki vatandaşın eğer göç aldıysa şu anda bize entegre olma süreci dahilindeyse onlara biraz daha önem vermeye çalışıyoruz. Aynı zamanda öğrenci kentiyiz. Öğrenci kenti olmakla da sosyal belediyeciliğin önemli özelliklerinden birisini gerçekleştiriyoruz. Sosyal belediyecilik demek sadece sosyal yardım götürmek değil, o kentin dokusunu sosyal olarak birlikte çalışma kültürüyle arttırmak demek. Her zaman ihtiyaç maddi değil bazen de manevi olabilir. Sosyal belediyeciliğe verilebilecek en önemli örneklerden biri gençlik çalışmalarımız. Başkanımız buraya mesleki edinim kazanmaya gelen her öğrencinin ileriye dönük mesleki anlamda idealini gerçekleştirmek için bir olanak sağlamaya çalışıyor. Onlarla bir araya geliyor ve kentin projelerini onlarla birlikte yürütmek istiyor. Dolayısıyla gençlik merkezi ve kültür müdürlüğünün iş birliğinde yürüyen birçok çalışmada burada mesleki anlamda bunlara kimler var sosyologlar, psikologlar, engelli çalışmaları aynı zaman da kentin mimari projeleri tamamı burada üniversitenin iş birliği ile yapılmaya çalışılıyor. İki tane üniversitemiz var bizim; ege üniversitesi ve

yaşar üniversitesi ama bunun dışında kentin ve bölgenin bütün üniversitelerine kapısı açık bir anlayışla devam ediyoruz. Bu kentin kimliğini oluştururken hayallerinin gerçekleştirilebilirliğine önem veriyor. Dolayısıyla birçok projemizde de onlarla bir araya gelmeye çalışıyor. Onların hayalini gerçekleştirmeye çalışıyor. Bu da sosyal belediyecilikte çok önemli. Belediyecilik faaliyetlerinde beki hiçbir zaman sıfıra indiremeyeceğiz yoksulluğu ama zaten sosyal belediyecilik demek her gün gelişen, kendini sürekli yenileyen ve halkla birlikte hareket edebilen bir yapı demektir. Biz de halktan gelen talepleri halkla beraber çözüp tekrar halka sunmaya çalışıyoruz. Bu nokta da iyi bir noktadayız daha iyi bir noktaya geleceğini düşünüyoruz bu idealden dolayı.

4. Son yıllarda belediyelerin yaptığı sosyal harcamalarda eskiye oranla bir artış görülse de yine de bu oran yeterli görülmemektedir. Belediye olarak bu mevcut bütçe açıklarını kapatmak için ne tür proje ve çalışmalar yapıyorsunuz?

   Cevap: Belediyelerin yaptığı sosyal harcamalarda eskiye oranla bir artış görüldüğünü söyleyemem. Dediğim gibi paydaşların katkısı ile aslında nüfusa oranladığınızda bütçe de ki ekonomiyi görmek mümkün Bornova Belediyesinde. Bizim için burada gerçekten bir sosyal belediyecilikten bahsedilecekse zaten daha önce söylediğimiz gibi artan paydaş sayısı, yapılan bağışların artışı, elinde paketiyle Ayşe teyzenin kendi evine yaptığı alışverişin aynısından bir hayırsever olarak vatandaşa da yapıp onu dost marketin rafına koyabiliyorsa biz ne kadar poşet gelirini arttırırsak ne kadar Ahmet amcayı Ayşe teyzeyi arttırabilirsek o oranda başarılı olmuşuz demektir zaten. O kendisi evine market alışverişini yaparken bizim dost marketten faydalananlar için de bir market torbası bize getirebiliyorsa biz başarıyı orada görüyoruz. Bunu yapmak için de halka birebir gidip Dosta Marketi anlatıyoruz, sosyal belediyeciliği anlatıyoruz, sosyal yardıma ihtiyacı olan vatandaş sayısını sürekli güncelleyerek sunmaya çalışıyoruz. Dolayısıyla bu noktada da birebir iletişimin önemli olduğunu düşünüyoruz.

3.3.3. Sağlık İşleri Müdürlüğü İle Yapılan Görüşme

1. Belediye olarak yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri konusunda halkın yeterince bilinçli ve haberdar olduğunu düşünüyor musunuz? Belde halkını bu konuda bilgilendirmek için ne tür faaliyetler yapıyorsunuz?

   Cevap: Biz her taraftan her şekilde haberdar etmeye çalışıyoruz ama herkesin haberi olmayabiliyor. Zaman zaman biz bunu bilmiyorduk biz bunu yeni duyduk diye gelebiliyorlar ama sonuçta zaten vatandaşla iletişimimizi sağlamada muhtarlar var, sivil toplum kuruluşları var, meclis üyeleri var, basın yayınla yaptığımız duyurular, web sayfasındaki paylaşımlar ya da sosyal medya paylaşımların yanı sıra bu tür ilişkiler ağı içinde de zaten biz her türlü yaptığımız yeni faaliyetten haberdar etmeye çalışıyoruz herkesi. O nedenle vatandaşında ihtiyacı yoksa doğal olarak ilgilenmediği için hepimizin öyle olduğu gibi haberi de olmuyor. Ancak o hizmete ihtiyaç duyduğunda araştırıp soruştursa ben bunu nasıl giderebilirim, ben bu hizmet eksikliğimi nerden nasıl karşılarım diye o zaman pek çoğu belki de haberdar oluyor. Ama yine de bilinçli derken bilinçli olunamayabiliyor tabi ki. Çünkü bizim hizmet sunumunda belli kurallarımız, kriterlerimiz var. Vatandaşın beklentileri farklı olabiliyor, örtüşemeyebiliyoruz. Bilinç dediğimiz kısım sunduğumuz hizmetin nitelikleri, kriterleri ile ilgili bilinçlenme olarak algılıyorum ben öyle olunca çok örtüşmeyebiliyor zaman zaman vatandaşın talebine bunu karşılayamayız dediğiniz noktalarda vatandaşın itirazıyla karşı karşıya kalabiliyoruz. Ama yine de bunun dışında her türlü etkinlikte, toplantıda, belediyenin genel etkinliklerinde, basın yayın yoluyla, sosyal medya yoluyla yaptığımız işler tekrar tekrar duyuruluyor.

2. Belediye olarak yaptığınız sosyal doku çalışmalarını yeterli buluyor musunuz? İlçe genelinde sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetlerine kimlerin, ne ölçüde ihtiyacı olduğunu ölçmek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

Cevap: İlçe genelinde nüfus araştırmaları yapamıyoruz. Bunun için hem olanaklarımız kısıtlı hem kaynaklarımız kısıtlı hem de var olan istatistiksel çalışmalardan yeterince yararlanamıyoruz. Bu neden kaynaklanıyor? Belediyeler her ne kadar kamu hizmeti sunuyor da olsalar sonuçta merkezi yönetim tarafından sunulan kamu hizmetleri de var. Belediyelerin yaptığı işler daha çok alt yapı, yol, park çalışmaları gibi algılanıyor. Onun dışında sunulan hizmetlerde aslında merkezi hükümetin sunduğu bakanlıklara bağlı olarak iş gören kurumlar var. Öyle olunca biz o alana çok giremeyebiliyoruz. Yani alan araştırmasını çok fazla yapamayabiliyoruz. Elimizde bunun için yeterli nüfus verisi olmayabiliyor. Araştırmayı kurgularken tüm nüfus verisine sahip olamadığımız için sağlıklı bilimsel bir araştırma kurgulama sıkıntımız var. Bu yüzden yapamayabiliyoruz. Gelen talepler üzerinden ve kendi öngörülerimiz, varsayımlarımız üzerinden hizmet planlamaya çalışıyoruz. Zaten yaptığımız iş vatandaşlarla birlikte olmak. Belediyeler vatandaşın kamu anlamında hiç aracısız, doğrudan, en kolay başvurabildiği en kolay hesap sorabildiği kamu kurularıdır. Aslında vatandaş her kurumun temsilcisini seçerken oy kullandığı için tüm kamudan hesap sorabilir olma hakkını kullanması gerekiyor ama o taraf biraz uzak kalıyor herhalde. Belediyeler çok daha elinin altında, kolay ulaşılabilir olduğu için, kapısı kolay çalınabilir olduğu için her türlü hesap sormayı belediyeden yapıyor ki hakkı zaten normal olarak. O nedenle ancak gelen talepler ölçüsünde ihtiyaçları belirleyebiliyoruz. Tuik'ten alabiliyoruz nüfus verilerini şu kadar kişi, şu yaş guruplarında, şu mahallede şu kadar insan şeklinde ama bunların ne kadarı bakıma muhtaç, ne kadarı geniş aile içinde, ne kadarı kendi başına yaşıyor gibi verilere sahip olamıyoruz biz. Bunlar ancak genel nüfus verileri içinde onlara ulaşmakta zorlandığımız içinde hizmet planlamada böyle bir genel tüm ilçeyi kapsayacak hizmet planlaması yapamayabiliyoruz. İhtiyacı belirlemekte bu anlamda bir sıkıntımız var.

3. Bazı belediyeler sosyal politikaların önemini, sosyal barışa ve sosyal kalkınmaya neden katkı yapıldığını anlamakta zorlanmakta ve bu hizmetlere ayrılan ödenekler az olmasına rağmen gereksiz harcama olarak görmektedir.

Sosyal Belediyeciliğe bu açıdan bakış açınız nasıl? Size göre neden sosyal belediyecilik?

Cevap: Sosyal politikaların önemini yeterince kavrayamayan belediyeler vardır mutlaka. Daha doğrusu belediyelerde şöyle bir durum var; beş yılda bir seçilen başkan ve onun vizyonu her şeyi belirlemede en önemli etken oluyor. Tabi ki daha önceki dönemlerde başlamış, kabul görmüş, gerçekten amaca hizmet eden, toplumda bir karşılığı olan hizmetleri her başkan sürdürüyor. Ama onun dışında bazen hizmetleri anlatmak, ne işe yarayacağını anlatmak üst yönetime sıkıntı yaratıyordur diye düşünüyorum biz öyle bir sıkıntı yaşamadık ama. Şimdi biz sağlık hizmetleri sunuyoruz. Hekimim ben aynı zamanda. Sağlığın sosyal gereksinimleri üzerinden bir hizmet sunmaya çalışıyoruz. Bir hastane olmadığımız için bir tedavi edici hizmet özelliğinden çok koruyucu sağlık hizmeti ve sağlığın sosyal temelleri üzerinden hizmet sunmaya çalışıyoruz topluma. Sağlık hizmeti zaten temel bir insan hakkı. Biz ondan herhangi bir getiri bir şey beklemiyoruz. Zaten olması gereken ve belediye de kamu hizmeti sunuyorsa yani kamuysak biz en temel insan haklarını içeren hizmetleri de sunmak kamunun yine temel görevi düşüncesinden hadi ne kadar giderse gitsin ama tabi ki bu da şey değil ayağımızı yorganımıza göre uzatmadığımız anlamına gelmiyor. Ama geliri olacağını düşünmeden gider olarak yapıyoruz biz bu hizmetleri öyle bir tarzımız var. Hani gelir arttırıcı ne yapabiliriz gibi olduğunda toplantılarda da ben Sağlık İşleriyim. Ben gelir getirmem ben götürürüm gibi, giderdir benim yapacağım şey diye söylüyorum. Çünkü insana hizmet ediyoruz biz insan hakkına hizmet ediyoruz. O nedenle az mı? Evet daha çok olsa daha çok yapabiliriz. Kıt kanaat çalışıyoruz. Bütçemizin çoğunu da işte maaşlar karşılıyor. Ama sonuçta koruyucu hekimlik, koruyucu sağlık hizmeti sunmaya çalıştığımız için aslında zaten sağlık hizmetinde de en ucuz yapılabilecek iş koruyucu sağlık hizmeti sunmak. Öyle çok devasa paralara ihtiyaç olmadan da sadece çalışan arkadaşların emeğinin karşılığını ödeyerek de aslında bir sürü temel ihtiyaçları gidermek üzere sağlık hizmeti sunmak mümkün. Bizde onu yapıyoruz mümkün olan en az bütçeyle, en az harcamayla yerine getirmeye çalışıyoruz. Tabi hizmeti çeşitlendirirseniz,

büyütürseniz niteliğini değiştirirseniz harcamanızda artacaktır ama o da bütçeye göre önceliklerimiz neler onları belirleyip daha az masrafla daha çok sağlık çıktısını nerden, nasıl elde edebiliriz üzerinden düşünüp ona göre iş yürütmeye çalışıyoruz.

4. İlçedeki mevcut kitlenin ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz? İleriye dönük planladığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri neler?

   Cevap: Neden sosyal belediyecilik? Bence her şeyin sosyal olması gerekiyor. Devletin de sosyal devlet olması gerekiyor. Başka türlü bir yaşamın mümkün olmadığını düşünüyorum ben, olmadığını da görüyoruz, ilerleyen dönemlerde daha da göreceğiz. Yeterli bulmuyoruz tabi ki faaliyetlerimizi ileriye dönük çok fazla şey yapmak istiyoruz tabi ki ama yasal mevzuatta kısıtlıyor; belli sayıda personel istihdam edebiliyorsunuz norm kadro diye bir şey var. Hizmet alımı bu açığı kapatmak için kullanılan yöntem ki bence hiç hoş bir yöntem değil ama taşeron çalıştırmak ama onun da bütçeyle sınırlı kalmak durumundasınız. Tabi ki hiç kimseye asgari ücret vermek istemiyoruz. Herkesin hak ettiğince, insanca yaşayabileceği ailesini geçindirebileceği ücretleri elimizden geldiğince vermeye çalışıyoruz ama bütçe de bir gerçek onun dışına da çıkamıyoruz, onu da aşamıyoruz, bütün ilçenin genel ihtiyaçları konusunda hakkaniyetli olarak paylaştırılması gerekiyor. Bana kalsa bütçenin yarısını sağlık hizmetlerine ayırırım ama o da çok mümkün olmuyor. Benim tarafımdan bakınca böyle ama bir fen işleri müdürü her yere yol yapmak, kaldırım yapmak ister. Bunu zaten her sene bütçe toplantılarında konuşuyoruz. Park bahçeler müdürü arkadaş her yere park yapmak istiyor mesela. Hiç biri insan için gereksiz faydasız diyemeyiz o yüzden orta yolu bulup bir şekilde denkleştirmeye çalışıyoruz. Biz şimdi sağlık hizmetleri olarak ileriye dönük çalışmalarında ilk adımlarını attık mayıs ayı içerisinde. Mayıs ayı içerisinde açılışını yaptığımız iki yerimiz var. Bizim evde bakım faaliyetlerimiz var; yaşlı bakım ve gebe, bebek, loğusa izleme şeklinde. Bu gebe, bebek, loğusa izleme kısmında bebek sağlığı, anne sağlığı, kadın sağlığı üzerinde duruyoruz. Bu tür çalışmalar yapıyoruz. Şimdi Evka 4'te yeni bir merkez açtık. Orada başka dış paydaşlarla da, başka hekim arkadaşların da

desteğiyle ya da sivil toplum örgütlerinin de desteğiyle daha çok kadına sağlık üzerinden ulaşmaya çalışacağız. Daha nitelikli, daha kolay başvurabilecekleri sağlık hizmeti sunmaya çalışacağız. Tabi ki var olan bir sağlık sistemi var işleyen aile hekimliği birinci basamak olmak üzere ama oralarda ki arkadaşların iş yükünü biliyoruz, çalışma biçimini biliyoruz. Maalesef sağlık ocağı döneminde daha çok koruyucu sağlık hizmeti üzerinden temelli bir birinci basamak hizmeti varken aile hekimliğinde çok da öyle olamıyor. Hekim arkadaşın daha çok poliklinik yapması üzerinden yürütülen bir hizmet var. Eskiden ebeler sahaya çıkardı, sokak gezerlerdi, evleri gezerlerdi görev tanımları, işleri buydu. Hangi evde gebe var, bebek var bilirlerdi. Şimdi ebe tanımından öte aile hekimliğinin yanında bir aile sağlığı elemanı çalışıyor. Sahaya çıkmasına imkan yok. Çünkü her aile hekiminin yanında bir aile hekimi bir personel ebe ya da hemşire çalışıyor. Onların sahaya çıkmasına gerek yok ama biz biliyoruz ki bir kişinin sağlığını değerlendirirken o kişinin yaşadığı ortamı dışarıda bırakarak sadece anatomik, fizyolojik bir yapı olarak sağlığını değerlendirmek mümkün değil; yaşadığı evi, ortamı, aile düzenini bilmeden, çalıştığı işi bilmeden, iş koşullarını, sosyal güvencesi olup olmadığını bilmeden kişiler için sağlık hizmeti sunmak, çok muallakta kalan bir şey, reçete yazmaktan öteye gidemeyecek bir şey. Biz onun farkında olarak neler yapabiliriz? Var olan da bir sistem var. O sistemi de bozmadan zaten gücümüz de yetmez. Ama açık kaldığını düşündüğümüz noktalarda örneğin bir eğitim konusunda toplayıp kadınları eğitim salonumuzda yeri geldiğinde kadın doğumcu bir arkadaşımızın desteğiyle hani onun bilgilendirmesiyle yönlendirmesiyle, yeri geldiğinde başka uzman hekim arkadaşların yönlendirmesiyle bir hizmet sunmayı düşünüyoruz. Yine yaşlılarla ilgili evde sunduğumuz hizmetin yanında özellikle böyle alzheimer gibi hastalıkların bakımı çok zor. Onu ancak yakından tanıklık edebiliyorsanız bilebiliyorsunuz. Zaman zaman onları konuk edebileceğimiz ve bu anlamda işte tükenmişlik yaşadığını düşündüğümüz bakıcılarının, eşinin, çocuğunun kendilerine zaman ayırabilecekleri, nefes alabilecekleri, bir ortam, bir zaman yaratmaya çalıştığımız bir yerimiz var. Henüz daha tam faaliyete başlayamadık. Mekanlar falan hazır ama muhtemelen Eylül gibi tam kapasite kullanmaya başlayacağız. Hani bu tür yeni başladığımız işlerimiz var. Daha çok şey var

tabi yapmak istediğimiz ama her adımı atıp yere sağlam basıp orayı güçlendirdikten sonra başka bir işe başlayalım diye düşünüyoruz. Şimdilik bunlar bu kadar.

5. Son yıllarda belediyelerin yaptığı sosyal harcamalarda eskiye oranla bir artış görülse de yine de bu oran yeterli görülmemektedir. Belediye olarak bu mevcut bütçe açıklarını kapatmak için ne tür proje ve çalışmalar yapıyorsunuz?

Cevap: O demin açıkladığım gibi yani onu biraz önce söylemiş oldum ben. Bana kalsa bütçenin yarısını bu işe ayırırım. Altı tane yaşlı bakım ekibimiz var. Bir altı tane daha alırım ben, en az ona çıkarırım yaşlı bakım ekibini. Onlar için şey yaparım; biz şimdi gebelik hizmetlerini ve bebek loğusa izleme hizmetlerini daha dezavantajlı olduğunu düşündüğümüz dokuz mahallede yürütüyoruz. Bana kalsa 45 mahalle için en az bir yirmi tane ebe istihdam ederim; her iki mahalleye bir ebe düşecek şekilde. Bu iki mahalle senin gez dolaş; gebeni, bebeğini tespit et, izlemini yap, eğitimini yap derim. Ama bunlar çok gerçekçi olmuyor tabi ki. İstemekle yapmak arasında olanaklar ve gerçekler duruyor. Bir yaşlı için sadece kapıdan dışarı çıkmak bile bazen çok şey ifade ediyor. Biz senede bir kere bir kahvaltı düzenliyoruz onlara o kahvaltıyı iple çekiyorlar. O onlara birkaç ay yetiyor, motive ediyor, çok hoşlarına gidiyor. Bize göre sıradan gelebiliyor bir kahvaltı. Ama o bir yaşlı için evden çıkmak adına, hala yaşıyorum, hala varım demek olarak algılanıyor. Çok değerli şeyler çok önemli şeyler. O yüzden küçük el becerileri kursları açalım, bir şeyler yapalım istiyorum ama yavaş yavaş geliyor böyle hepsi birden gelmiyor maalesef.

3.3.4. Kültür İşleri Müdürlüğü İle Yapılan Görüşme

1. Belediye olarak yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri konusunda halkın yeterince bilinçli ve haberdar olduğunu düşünüyor musunuz? Belde halkını bu konuda bilgilendirmek için ne tür faaliyetler yapıyorsunuz?

   Cevap: Tanıtım şöyle bir şey; ne kadar tanıtım yaparsanız o kadar ihtiyaç duyulur. Yaptığınız tanıtım her zaman daha fazlasını ister. Ama bence insanlar haberdar oluyor. Çünkü insanlar özellikle ihtiyaç sahipleriyle ilgili sosyal anlamda yaptığımız hobi beceri kurslarımız var, dershanecilik hizmeti var, dost marketimiz var, öğrencilerin kullandığı dost kart var. Bunlarda hedef kitlelere yönelik tanıtım faaliyetleri yapılıyor. Öğrencilere yönelik bir etkinlik yapılıyorsa mutlaka kayıt zamanında masalar açılıyor. Sosyal Yardım İşleri Müdürü de söylemiştir sizlere dezavantajlı guruplara yönelik çalışmalar özellikle onların daha yoğun olduğu bölgelerde anlatılıyor, unlarla ilgili bilinçlendirme toplantıları yapılıyor. Zaten internet, sosyal medya çok aktif kullanılıyor. Artık belediyeler sadece biz değil hepsi bu şekilde sosyal medyayı aktif olarak kullanıyor. Afişlerimiz, bilbordlarımız, tanıtım konusunda bence bu anlamda yeterli çalışma yapılıyor. Ama tabiî ki de yapılan çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyorum ama belki daha fazla kitleye ulaşabilmek için daha fazla afiş, daha fazla sms, daha fazla duyuru… ama bunların hepsi tabi ki bütçeyle doğru orantılı, elinizdeki veriyle orantılı o yüzden şu an da yapılan çalışmaların ben yeteri kadar duyurulduğunu düşünüyorum.

2. Belediye olarak yaptığınız sosyal doku çalışmalarını yeterli buluyor musunuz? İlçe genelinde sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetlerine kimlerin, ne ölçüde ihtiyacı olduğunu ölçmek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

Cevap: Sosyal doku çalışmaları belediyelerde doğru şekilde yapılıyor. Çünkü zaten bizim belediye mevzuatı belediye seçimleriyle birlikte 5 yılda bir yenileniyor. Yenilenmesi kısmında da her yeni dönemde yeni bir stratejik plan yapılıyor. Bu stratejik planlar da beş yıllık dönemler için yapılıyor. Bunların yıllık olarak gerçekleştirmeleri analiz ediliyor. Bu sırada plan yapılırken; anketler yapılıyor, paydaşlarla görüşmeler yapılıyor, onların fikirleri alınıyor, ihtiyaç analizleri belirleniyor. O zaten her beş yılda bir başlangıç aşamasında ilçenin neye ihtiyacı olduğunu, ilçede yaşayan insanların ne istediğini, ilçenin bölge düzeyindeki yeri ne yapılabileceği, ne yapılması gerektiği ile ilgili zaten planlama çalışmaları yapıldığı için ve bunlarda ara ara yapılan anketlerle desteklendiği için bence bu konuda da yeterli çalışmalar. Aslında mevzuattan gelen bir doğal analiz çalışması var. Genel de ilçe belediyeleri de zaman zaman bu beş yılın içinde anketler yapıyor. Onlarla da zaten bunlar perçinleşiyor.

3. Bazı belediyeler sosyal politikaların önemini, sosyal barışa ve sosyal kalkınmaya neden katkı yapıldığını anlamakta zorlanmakta ve bu hizmetlere ayrılan ödenekler az olmasına rağmen gereksiz harcama olarak görmektedir. Sosyal Belediyeciliğe bu açıdan bakış açınız nasıl? Size göre neden sosyal belediyecilik?

Cevap: Böyle bir durum var. Bazı belediyeler sosyal politikanın önemi, sosyal barış, sosyal kalkınma hani bunları somut olarak göremiyorsunuz aslında. Biz biraz daha somut yatırımlar tesis, yol, ağaç gibi yatırımlara önem veriyoruz. Ama aslında uzun vadede bakıldığında ki artık o tarafa da doğru giden bir sistem var dünyada. Yaşadığımız yerin insan kalitesi de çok önemli olmaya başladı, insan portföyü de çok önemli olmaya başladı. Yani yaşadığımız yerin yaşanılabilir olması artık o bölgeye ekonomik bir değer kattı. Mesela biz bunu İzmir'de gördük. İzmir'in aldığı kredi notu yükseldi. Bunun en büyük nedeni aslında İzmir'in sosyal barışın ve sosyal politikaların İzmir'de doğru uygulanıyor olması bence. Bunu her anlamda söyleyebilirsiniz; büyükşehrinden tutun, ilçe belediyelerine kadar yaşlılara yönelik çalışmalar, gençlere yönelik çalışmalar, her türlü sosyal gurubun

hayat bulabilmesi, söz hakkı bulabilmesi, kendini ifade edebilmesi, dezavantajlı gurupların ya da göç eden gurupların burada kendini daha rahat hissetmesi, daha rahat ifade etmesi, daha iyi eğitim alıyor olması bunların hepsi aslında ilçeye ekonomik anlamda da bir değer katıyor. Ne oluyor? İşte insanlar burada yaşamak istiyor, tatillerini burada geçirmek istiyorlar, burada çalışmak istiyorlar, çocuklarını burada okutmak istiyorlar ve bunlarında doğal olarak belki de hani yeni yeni de üreten, yaratan, katma değeri yüksek denilen son zamanlarda çok fazla kullanılan bir kavram. Bunlarla ilgili üretim yapan insanlar da, bunlarla ilgili meslek sahibi olan insanların da buraya gelmek istemesi çok daha rahat, daha özgür bir ortamda çalıştıklarını düşündüğünden bunların hepsinin aslında hepsinin toplamında o bölgeye gözle görülür bir ekonomik değer yaratıyor. Katkı da sağlıyor. Bence İzmir'de bunun en önemli örneklerinden birisi son dönemde. Son iki üç yıldır İzmir'de bu anlamda yapılmış yatırımların karşılığını alıyor bence.

4. İlçedeki mevcut kitlenin ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz? İleriye dönük planladığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri neler?

   Cevap: Yeterli buluyor muyuz? Aslında yani tabi ki de bizde bir bütçeyle hareket ediyoruz. Sonuçta bir yıllık yapacağımız faaliyetleri, yapacağımız hizmetleri düşünürken bir bütçeye göre hareket etmek durumundayız. Bence sosyal anlamda yapacağımız bir çok proje daha var. Yani fazlasıyla, daha fazlasını da yapmak istiyorsunuz ama dediğim gibi hani burada bir matematik yapıyorsunuz. Bütçenizle doğru orantılı olması gerekiyor. Her sene eşit oranda yatırım yapamıyorsunuz ya da sadece bu oranlarda yatırım yapamıyorsunuz. Çünkü bu anlamda belediyelerin farklı anlamdaki yükü de çok fazla. Temel belediyecilik faaliyeti dediğimiz temizlik faaliyeti mesela bunlar ciddi maliyetli faaliyetler. Yani ilçemizi temizlemek zorundayız, bakım onarım çalışması yapmak zorundasınız, merkezi hükümetin bile ilçemizde yapmadığı bir takım yatırımları siz belediye olarak yapmak zorundasınız. E bunlarda maddi yükümlülük getiriyor size. O anlamda eşit bir şekilde paylaştırmaya çalışıyoruz. Yeterli olma noktasında hiçbir zaman

yeterli olmaz ama doğru planlanıyor diyebilirim. Doğru planlama da uzun vadede bunun eksikleri kapattığını görebiliriz.

5. Son yıllarda belediyelerin yaptığı sosyal harcamalarda eskiye oranla bir artış görülse de yine de bu oran yeterli görülmemektedir. Belediye olarak bu mevcut bütçe açıklarını kapatmak için ne tür proje ve çalışmalar yapıyorsunuz?

Cevap: İleriye dönük planladığımız sosyal belediyecilik faaliyetleri, büyükşehir de başladı buna. Büyükşehir yapıyor aslında bunu. Meslek edindirme kursları başladı şu anda İzmir de önemli ölçüde. Ben çok başarılı buluyorum bu projeyi. Bir de Büyükşehir'in yine bir yaşam kampüsü yaptı yaşlılara yönelik bunları da çok başarılı buluyorum. Bunlar önemli sosyal işlerdi. Bizim dost marketimiz var. İhtiyaç sahiplerine kumanya dağıtmıyoruz. Onların hani daha rahat, daha farklı bir şekilde bu hizmetten faydalanmasını sağlıyoruz. Hobi, beceri kurslarımız var. O da çok önemli. Dershanecilik hizmeti veriliyor. Artık yeni mevzuatta özel dershaneler kapatıldı. Bu hizmeti belediyeler veriyor. Biz farkında değiliz ama ciddi anlamda vatandaşın rağbet ettiği aslında çocuğu olan herkesin geçtiği bir dönem, her vatandaş ihtiyaç duyuyor. Maliyetler çok yüksek olduğu için belediyeler bu anlamda ciddi bir destek oluyor. Gençlik merkezleri var. Buna ek olarak spor kursları var. Yani o kadar çok aslında belediyenin yapmış olduğu vatandaşa destek olduğu alan var ki. Bunların sayısı arttırılabilir. Ama bunların sayısının arttırılması demek de ekstra maliyet demek. Yani tesisin kapasitesini arttırmak maliyet, arttırdığınız tesiste çalıştırılacak personel istihdam etmeniz maliyet, o tesisin temizliği bir maliyet, bakım onarımı bir maliyet… Bunları daha verimli bir hale getirebilecek gelir getirici projelerle desteklemesi lazım belediyelerin sosyal projelerini. Belki o zaman kazan kazan gidebilir. Ama bunu da araştırmak lazım. Zannedersem bunun örnekleri de var galiba Türkiye'de. İlçede ki turizm mesela… Gelir getirici yatırımlar yapılırsa, doğru yatırımlar yapılırsa belediyeler de daha fazla oranda destek olabilir. Meslek edindirme kurslarıyla ilgili de halkı doğru bilinçlendirmek lazım. Ara elemanla ilgili algı çalışması da yapmak lazım. Çünkü gençler ara eleman olmanın niteliksiz bir iş, niteliksiz bir pozisyonmuş gibi bir algısı var

ara elemanların. Halbuki böyle bir şey değil. Ara elemen teknik bir şeydir aslında. Mesela biz aşçılık ve pastacılık kursları veriyoruz. Bir elektrik teknisyeni yani bu teknik okullardan mezun olan arkadaşların gerçekten iş ortamları belediyeler bence bunu sektörle de birlikte yapmalı. Sektörün çok büyük ihtiyacı oluyor ara elemana ama bunun için de bence birazcık işin niteliğinin arttırılması lazım. Bir ara elemana eğitimler verilebilir, ekstra kurslara gönderilebilir. Biraz daha eğitimle ara eleman da vasıflı personelmiş gibi ya da herhangi işini iyi yapan bir üniversite mezunuymuş gibi konumlandırılmalı. Bizim toplumumuzda çok var bu bir ara elemanla bir doktor kapı komşusu olamıyor. Bu ikisi arasında ki ayrım aslında eşitsizlik buradan kaynaklanıyor bence. İnsanların bu tarafa kaymaması da bundan kaynaklanıyor. Çünkü ben meslek edindirme kurslarında şunu görüyorum. Bir heyecanla başlıyorlar, piyasaya bir giriyorlar. Çalışma koşulları bunlar mı? Çok ağırmış deyip bırakabiliyorlar.

3.3.5. Kadın Ve Aile Müdürlüğü İle Yapılan Görüşme

1. Belediye olarak yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri konusunda halkın yeterince bilinçli ve haberdar olduğunu düşünüyor musunuz? Belde halkını bu konuda bilgilendirmek için ne tür faaliyetler yapıyorsunuz?

Cevap: Söz konusu faaliyetlerimizi sosyal medyada, web sayfamızda, afişlerle, broşür ve billboardlarda yayınlanarak halkın bilgilenmesi sağlanmaktadır. Aynı zamanda düzenlediğimiz etkiliklerle de yine duyurmaya çalışıyoruz. İNCİVAK işbirliğiyle gezici kütüphane hizmeti verdik. Bu doğrultuda çocuklara ücretsiz kitap dağıtımı yapıldı ve kütüphane sevgisi, kitap sevgisi aşılandı. Yine yaptığımız programlarla, söyleşilerle toplu olarak yaptığımız her faaliyette biz halkı bilinçlendirmeye ve haberdar etmeye çalışıyoruz faaliyetlerimizden.

2. Belediye olarak yaptığınız sosyal doku çalışmalarını yeterli buluyor musunuz? İlçe genelinde sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetlerine kimlerin, ne ölçüde ihtiyacı olduğunu ölçmek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

   Sosyal doku çalışmalarımız yeterlidir. Saha çalışmaları ve tespitler yapılarak ihtiyaçlar belirlenmektedir. Bu doğrultuda çeşitli araştırmalar ve ev ziyaretleri yapılmaktadır.

3. Bazı belediyeler sosyal politikaların önemini, sosyal barışa ve sosyal kalkınmaya neden katkı yapıldığını anlamakta zorlanmakta ve bu hizmetlere ayrılan ödenekler az olmasına rağmen gereksiz harcama olarak görmektedir. Sosyal Belediyeciliğe bu açıdan bakış açınız nasıl? Size göre neden sosyal belediyecilik?

   Sosyal Belediyecilik çerçevesinde vatandaşlarımızın her anında yanında olabilmek amacıyla " yeni doğan projemizle" mutluluklarını birlikte paylaşmaktayız. Vatandaşlarımızın çocuklarına ücretsiz kreş hizmeti veriyoruz. Kadın ve aile işleri müdürlüğü olarak kadına yapılan yatırımın, aileye çocuğa yapılan yatırımın ülkeye yapılan yatırım olduğunun bilincindeyiz ve bu doğrultuda faaliyetlerimizi yapıyoruz. Sosyal belediyeciliği de bu anlamda çok önemsiyoruz. Kesinlikle gereksiz harcama olarak görülmemeli çünkü insan özellikle de kadın bizce birçok yatırım yapılan alandan çok daha önemli. Kadına ve aileye yatırım bizce eğitime yatırım, hayata yatırım, geleceğe yatırım… Bu anlamda tabi ki sosyal belediyecilik çok önemli ve kesinlikle gereksiz harcama olarak görülmemeli.

4. İlçedeki mevcut kitlenin ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz? İleriye dönük planladığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri neler?

Cevap: Bornova belediyesi sürekli göç alan ve nüfusu değişen bir belde olduğu için yüzde yüzü tutturmamız zor. Ama tabi ki mevcut ihtiyacı karşılamak için elimizden geleni yapıyoruz. İleriye dönük planladığımız faaliyetler yeni kreş ve sosyal tesislerin faaliyete girmesi.

5. Son yıllarda belediyelerin yaptığı sosyal harcamalarda eskiye oranla bir artış görülse de yine de bu oran yeterli görülmemektedir. Belediye olarak bu mevcut bütçe açıklarını kapatmak için ne tür proje ve çalışmalar yapıyorsunuz?

   Cevap: Evet kesinlikle yeterli bir bütçe yok bu konuda. Bunun sebebi ihtiyaç sahibi kitlenin çok fazla olması. Belediyenin bütçesinden büyük bir pay ayırmasını bekleyemiyoruz çünkü temizlik, yol, çevre gibi bi çok sorumluluğu var. Bu doğrultuda bütçe paylaşıldığında tabi yeterli gelmiyor. Biz de bu bütçe açıklarını farklı kanallardan kapatmaya çalışıyoruz. Yardımseverler bu noktada bizlere yardımcı oluyor, paydalarımız yardımcı oluyor. Kadın sığınma evlerinde kurslar verilip, kadınların çalışma hayatına katılması sağlanabilir, onların yaptığı ürünleri satabileceği ortam tesis edilebilir. Bizimde bu yönde ilerleyen dönemlerde projelerimiz var.

3.3.6. Tiyatro İşleri Müdürlüğü İle Yapılan Görüşme

1. Belediye olarak yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri konusunda halkın yeterince bilinçli ve haberdar olduğunu düşünüyor musunuz? Belde halkını bu konuda bilgilendirmek için ne tür faaliyetler yapıyorsunuz?

   Cevap: Söz konusu faaliyetlerimizi sosyal medyada, web sayfamızda, afişlerle, broşür ve billboardlarda yayınlayarak halkın bilgilenmesi sağlıyoruz fakat tabi ki tamamına ulaşamıyoruz zaman zaman. Çünkü sosyal belediyeciliğin hedef kitlesi sosyal medyayı çok aktif kullanmayabiliyor. Bu noktada da afiş ve billboardlarla eksik kalan tarafı desteklemeye çalışıyoruz.

2. Belediye olarak yaptığınız sosyal doku çalışmalarını yeterli buluyor musunuz? İlçe genelinde sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetlerine kimlerin, ne ölçüde ihtiyacı olduğunu ölçmek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

   Sosyal doku çalışmalarımız bizce yeterli. Biz ihtiyaç kısmında olmadığımız için daha çok onların bize ulaşmasını bekliyoruz. Özellikle belde halkın yetenekli çocukları, gençleri için duyurularımız oluyor. Duyurular neticesinde yapılan geri dönüşlere göre ön elemeleri yapıyoruz.

3. Bazı belediyeler sosyal politikaların önemini, sosyal barışa ve sosyal kalkınmaya neden katkı yapıldığını anlamakta zorlanmakta ve bu hizmetlere ayrılan ödenekler az olmasına rağmen gereksiz harcama olarak görmektedir. Sosyal Belediyeciliğe bu açıdan bakış açınız nasıl? Size göre neden sosyal belediyecilik?

Cevap: Sosyal Belediyecilik çerçevesinde vatandaşlarımızın kültürel gelişimleri ve topluma kazandırılmaları amacıyla çalışmalar yürütüyoruz. Sosyal belediyeciliği önemsiyoruz bunun içinde her müdürlüğü ayrı ayrı önemsiyoruz. Tiyatro işleri müdürlüğü de sosyal ve kültürel kalkınma adına önemli bir birimdir. Atatürk'ün dediği gibi "Bir millet sanattan ve sanatkardan mahrumsa tam bir hayata malik olamaz." İstediğiniz kadar yol yapın park, bahçe yapın bina yapın eğer bir toplumu kültürel anlamda inşa edemediyseniz hiçbir şey tam olmaz. Bu nedenle sosyal belediyeciliği de birimimiz olan tiyatrolar müdürlüğünü de çok önemsiyoruz.

4. İlçedeki mevcut kitlenin ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz? İleriye dönük planladığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri neler?

Cevap: Birçok çalışmamız var yaptığımız ve planladığımız. Gönül ister ki daha çok çalışma, daha çok proje yapalım ama bunlar hep bütçeyle bağlantılı şeyler olduğu için bir yerde tıkanıyoruz biz de. İleriye dönük yeni tiyatro salonları, açık hava salonları yapılması gibi planlarımız var.

5. Son yıllarda belediyelerin yaptığı sosyal harcamalarda eskiye oranla bir artış görülse de yine de bu oran yeterli görülmemektedir. Belediye olarak bu mevcut bütçe açıklarını kapatmak için ne tür proje ve çalışmalar yapıyorsunuz?

Cevap: Mevcutta yapılan artışı ihtiyaçla kıyasladığımızda tabi ki yeterli gelmemektedir. Kültürel kalkınmalarda gelişmeler, kiralanacak sahneler,

salonlar, gelir getiren bilet satışlarıyla bu açığı kapatmaya çalışıyoruz. Tabi temennimiz daha fazla bütçe ve daha çok proje ne kadar tamamlamaya çalışırsak çalışalım bir yerde tıkanıyoruz. Bu konuda çalışmalarımızı arttırmaya devam edeceğiz.

3.3.7. Spor İşleri Müdürlüğü İle Yapılan Görüşme

1. Belediye olarak yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri konusunda halkın yeterince bilinçli ve haberdar olduğunu düşünüyor musunuz? Belde halkını bu konuda bilgilendirmek için ne tür faaliyetler yapıyorsunuz?

   Cevap: Faaliyetlerimizi sosyal medyada, web sayfamızda, afişlerle, broşür ve billboardlarda yayınlayarak halkın bilgilenmesini sağlıyoruz. Ancak tamamına bazen ulaşamayabiliyoruz. Bu konu da gün geçtikçe duyurularımızı arttırmaya, gerekirse birebir halkı bilinçlendirmeye çalışıyoruz.

2. Belediye olarak yaptığınız sosyal doku çalışmalarını yeterli buluyor musunuz? İlçe genelinde sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetlerine kimlerin, ne ölçüde ihtiyacı olduğunu ölçmek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

   Gerekli araştırmayı, taramayı yapmaya çalışıyoruz. Duyurular yapıyoruz. Duyurular neticesinde yapılan geri dönüşlere göre ön elemeler yapıyoruz. Ama mutlaka minimum düzeyde de olsa gözden kaçan yetenekli çocuklarımız, gençlerimiz olabilir. Bu yüzden hedefimiz duyurularımızı azami beldemizin her yerinde yapmaya özen göstermek ve bu minumum düzeyde gözden kaçan kitleyi sıfıra indirmek. Bu anlamda da çalışmalarımızı ve projelerimizi arttırmaya özen gösteriyoruz.

3. Bazı belediyeler sosyal politikaların önemini, sosyal barışa ve sosyal kalkınmaya neden katkı yapıldığını anlamakta zorlanmakta ve bu hizmetlere

ayrılan ödenekler az olmasına rağmen gereksiz harcama olarak görmektedir. Sosyal Belediyeciliğe bu açıdan bakış açınız nasıl? Size göre neden sosyal belediyecilik?

Cevap: İnsana yatırım her zaman daha önce gelmeli ve gereksiz harcama olarak görülmemeli. Biz burada geleceğimize yatırım yapıyoruz. Yapılacak en kalıcı ve en karlı yatırım budur. Belediyemizin ve müdürlük olarak bizim sosyal belediyeciliğe bakış açımız böyledir. Keşke daha çok bütçe ayırabilsek, daha çok proje yapabilsek. Başkanımızın yoksulu olmayan bir belde hayali var. Bizim de herhangi bir spor dalıyla uğraşmayan kimsenin kalmadığı bir belde hayalimiz var. Sosyal belediyecilik bu anlamda bu hayali bize sunduğu için, yerelde ihtiyaçları ve halkı iyi tanıma imkanı sunduğu için ve yine bir çok sebepten çok önemli. Bizim ve belediyemizin bakış açısı bu şekilde.

4. İlçedeki mevcut kitlenin ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda yaptığınız sosyal belediyecilik faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz? İleriye dönük planladığınız sosyal belediyecilik faaliyetleri neler?

Cevap: Mevcut şartlara göre yeterli buluyoruz. Ama tabi ki ne kadar proje yaparsak yapalım hep bir adım daha ileri götürmek istiyoruz projelerimizi. Bu anlamda da çalışmalar yapıyoruz. Her yıl biraz daha kapasitemizi, ulaştığımız insan sayısını arttırmaya çalışıyoruz. Bu doğrultuda da ileriye dönük plan ve projelerimiz elbette ki var.

5. Son yıllarda belediyelerin yaptığı sosyal harcamalarda eskiye oranla bir artış görülse de yine de bu oran yeterli görülmemektedir. Belediye olarak bu mevcut bütçe açıklarını kapatmak için ne tür proje ve çalışmalar yapıyorsunuz?

Cevap: Tabi sınırlı bir bütçemiz var. Bütçe artıyor ama buna bağlı olarak nüfus da atıyor, talep artıyor, aynı zaman da göç alan bir ilçeyiz. Bu yüzden ne kadar artarsa artsın tam olarak yeterli diyemeyiz hiçbir zaman. Biz

birim olarak bu açığı bilet satışları, sponsor, salon kiraları gibi gelirlerle kapatmaya çalışıyoruz. Bu çalışmaları da arttırmak için, gelirimizi arttırmak için plan ve projelerimizi arttırmak için elimizden geleni yapmaya devam edeceğiz.

3.3.7. Bulgular ve Analiz

1. Bornova Belediyesi sosyal belediyecilik faaliyetlerini sosyal medya, web sayfası, afişler, broşür ve billboardlarla yayınlayarak halkın bilgilenmesini sağladığını ifade etmektedir. Fakat söz konusu kitle sosyal medyayı aktif olarak kullanmayabilmektedir. Bu durumda meclis üyeleri, muhtarlar, mahalle temsilcileri ve sivil toplum kuruluşlarıyla mevcut kitle haberdar edilmeye çalışılmaktadır. Yapılan mevcut bir sosyal belediyecilik uygulamasıyla ihtiyaç sahipleri tespit edilip, yapılacak başka faaliyetlerin bilgilendirilmesi yapılmaktadır.

Bu konu da çok fazla çalışma yapılmaktadır fakat yine de belli bir kitle habersiz kalabilmektedir. Bazı çalışmalar vatandaşın kendi çabasına bırakılmıştır. Daha fazla duyuru ve bilinçlendirme çalışması daha fazla bütçe gerektirdiği için bazı noktalarda eksik kalınmıştır. Sağlık İşleri Müdürü'ne sorulduğunda bu konuyla ilgili şu şekilde cevap vermiştir; "Biz her taraftan her şekilde haberdar etmeye çalışıyoruz ama herkesin haberi olmayabiliyor. Zaman zaman biz bunu bilmiyorduk biz bunu yeni duyduk diye gelebiliyorlar ama sonuçta zaten vatandaşla iletişimimizi sağlamada muhtarlar var, sivil toplum kuruluşları var, meclis üyeleri var, basın yayınla yaptığımız duyurular, web sayfasındaki paylaşımlar ya da sosyal medya paylaşımların yanı sıra bu tür ilişkiler ağı içinde de zaten biz her türlü yaptığımız yeni faaliyetten haberdar etmeye çalışıyoruz herkesi. O nedenle vatandaşında ihtiyacı yoksa doğal olarak ilgilenmediği için hepimizin öyle olduğu gibi haberi de olmuyor." Bu cümleden anlaşıldığı gibi hem ihtiyacı olan kitle konuyla ilgili habersiz kalabiliyor hem de ihtiyacı olmayan sosyal belediyeciliğin önemli bir sacayağını oluşturan yardım edebilecek kitle habersiz kalabiliyor.

Yapılan faaliyetlerde yardım edebilecek yani Bornova Belediyesinin "paydaş" şeklinde ifade ettiği kesim çok sınırlı kalmaktadır. Karşıyaka Belediyesi'nin "Her Apartmana Bir Öğrenci" gibi halkın her kesimini işin içine alan ve zincirin bir halkası yapan bu konuda başarılı bir faaliyeti var. Örneğin, Bornova

Belediyesi'nin yaptığı çalışmalardan "Dost Market" projesini bu anlamda duyurması halkın küçük de olsa bir alışverişine ortak olma anlamında yardım etmesi sağlanabilir. Bu hem bütçe açığı konusunda bir çözüm olabilir, hem de halk arasında birlik ve beraberliği tesis eden güzel bir yardımlaşma faaliyetine dönüşebilir. Bu anlamda yapılması gereken hem yardım alan kesimi hem de ayrım yapmadan, kısıtlamaya gitmeden yardım edebilecek her kesimi yapılan faaliyetlerden haberdar etmektir.

2. Mahalle temsilcilikleriyle, halkla iç içe personelle halk tanınmaya çalışılmaktadır. Yine halktan gelen talepler doğrultusunda ihtiyaçlar belirlenmeye çalışılmaktadır. Belediye mevzuatının beş yılda bir değişmesiyle birlikte stratejik planlar yapılmaktadır. Bu plan yapılırken; anketler, paydaşlarla görüşmeler yapılıp ihtiyaç analizleri belirleniyor. Bu sayede her beş yılda bir başlangıç aşamasında İlçenin neye ihtiyacı var? İlçede yaşayan insanlar ne istiyor? İlçenin bölge düzeyindeki yeri ne? Yapılabilecek olan ne? Yapılması gereken ne? Bunlar analiz edilmektedir.

Sağlık İşleri Müdürü'ne sorulduğunda konuyla ilgili "Araştırmayı kurgularken tüm nüfus verisine sahip olamadığımız için sağlıklı bilimsel bir araştırma kurgulama sıkıntımız var. Bu yüzden yapamayabiliyoruz. Gelen talepler üzerinden ve kendi öngörülerimiz, varsayımlarımız üzerinden hizmet planlamaya çalışıyoruz." şeklinde cevap vermiştir. Anlaşıldığı gibi yeterli ve sağlıklı bir sosyal doku çalışması yapılamamaktadır. Bunun sebebi kaynak ve olanakların kısıtlı olması ve nüfus araştırmalarının genellikle merkezi hükümete bağlı kurumlar tarafından yapılması olduğu söylenmiştir. Belediyenin elinde yeterli nüfus verisi bulunmamaktadır. Araştırmayı yaparken tüm nüfus verisine sahip olunmadığı için sağlıklı sonuçlar alınamamaktadır. Tuik'ten nüfus verileri şu kadar kişi, şu yaş guruplarında, şu mahallede şu kadar insan şeklinde alınabilmektedir ama bunların ne kadarı bakıma muhtaç, ne kadarı geniş aile içinde, ne kadarı kendi başına yaşıyor gibi verilere ulaşılamamaktadır.

Yeterli doku çalışması yapılamadığı için gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaşma ve doğru ihtiyaç tespiti konusunda istenilen verim alınamamaktadır. Buna bağlı olarak gerekli bütçe tespitinde yetersiz kalınmaktadır. Gözden kaçan bir birey bile belediye için çok kıymetli olmalıdır. Doğru tespit, doğru ölçüm yapılmalı ve kimin neye ne ölçüde ihtiyaç duyduğu doğru tespit edilmelidir.

3.Sosyal belediyeciliğin önemi bazı belediyeler tarafından kavranamayabilinmektedir. Bornova belediyesi sosyal belediyecilik konusunda yeteri kadar bilinçli ve önemini kavradığını düşünmektedir. Sosyal barış ve sosyal kalkınmaya yönelik yaptıkları çalışmalarla ödeneklerin azlığına rağmen paydaşlarının desteğiyle bu konu da çok başarılı faaliyetler yürütmektedir. Sadece yol, çevre, temizlik, imar gibi konuların değil insana yatırımında çok önemli olduğunu düşünmekte, insana yatırımın mutlaka uzun vadede olumlu geri dönüşüm sağlayacağını ve insana yatırımın sadece sosyal yatırım değil aynı zamanda ekonomik yatırımda olduğu belirtilmektedir. Belediye başkanına bağlı olarak değişebilen beş yıllık stratejik planı doğrultusunda belediye başkanına göre şekil alan bir sosyal belediyecilik anlayışı olduğu ve bu konu da başkanın sosyal belediyeciliğe olumlu bakışından ötürü faaliyetler yürütülürken sıkıntı yaşanmadığı belirtilmektedir.

Kültür İşleri Müdürü bu soruya verdiği cevap da şöyle belirtmiştir; "Yaşadığımız yerin insan kalitesi de çok önemli olmaya başladı, insan portföyü de çok önemli olmaya başladı. Yani yaşadığımız yerin yaşanılabilir olması artık o bölgeye ekonomik bir değer kattı. Mesela biz bunu İzmir'de gördük. İzmir'in aldığı kredi notu yükseldi. Bunun en büyük nedeni aslında İzmir'in sosyal barışın ve sosyal politikaların İzmir'de doğru uygulanıyor olması bence." Bu cümleden de anlaşıldığı gibi Bornova Belediyesi bu konuya önem verdiğini düşünmek de ve sosyal belediyecilik konusunda yaptığı çalışmalar için geri dönüşleri aldığını düşünmektedir. Genel olarak bütün müdürlükler bu yönde hem belediyenin hem de belediye başkanının bu konuda yeteri kadar bilinçli olduğunu düşünmektedir. Fakat neden sosyal belediyecilik olarak sorulduğunda müdürlükten bağımsız sadece belediye başkanın bu konuda ki dönütlerine ve algısına göre faaliyet yürütülmektedir. İleriye dönük belediye başkanının değişmesiyle birlikte bu algının da değişme ihtimalinin olmaması ve bu göreve kim gelirse gelsin belediyenin bu faaliyetlere bakış açısının değişmemesi gerekmektedir.

4. Sosyal belediyecilik harcamaları için bütçede artış olmadığı ve mevcut bütçenin yeterli gelmediği söylenmektedir. Gelir getirici faaliyetlere örnek olarak spor hizmetlerinde stadyum, kiralanacak sahalar, Kültürel kalkınmalarda gelişmeler kiralanacak sahneler, salonlar, tiyatroda gelir getiren bilet satışlarından gelen gelirler

sayılabilir. Aynı zamanda özellikle sosyal yardım işleri müdürlüğü için bütçenin önemli bir kısmı paydaşlardan ve hayırseverlerden sağlanmaktadır. Bunun arttırılması içinde gelir seviyesi güçlü yerel halkla iletişim güçlü tutulmaya çalışılmaktadır. "Sosyal Yardım İşleri Müdürü bu konuyla ilgili şu şekilde belirtmiştir; "Belediyelerin yaptığı sosyal harcamalarda eskiye oranla bir artış görüldüğünü söyleyemem. Dediğim gibi paydaşların katkısı ile aslında nüfusa oranladığınızda bütçe de ki ekonomiyi görmek mümkün Bornova Belediyesinde. Bizim için burada gerçekten bir sosyal belediyecilikten bahsedilecekse zaten daha önce söylediğimiz gibi artan paydaş sayısı, yapılan bağışların artışı, elinde paketiyle Ayşe teyzenin kendi evine yaptığı alışverişin aynısından bir hayırsever olarak vatandaşa da yapıp onu dost marketin rafına koyabiliyorsa biz ne kadar poşet gelirini arttırırsak ne kadar Ahmet amcayı Ayşe teyzeyi arttırabilirsek o oranda başarılı olmuşuz demektir zaten." Bu doğrultu da bütçenin yeterli olmadığı fakat bağış beklemekten başka da bir faaliyet yürütülmediği sonucu çıkarılmaktadır. Bornova Belediyesinin bu konuda çalışmalarını arttırması gerekmektedir.

Daha önce de değindiğimiz gibi Bornova Belediyesi yeni proje anlamında yetersiz kalmaktadır. Bütçenin yetersizliğinden faaliyetlerin tam anlamıyla yürütülemediği aktarılmaktadır. Fakat hem insanların ihtiyacını karşılayacak hem de kendi bütçesini yaratacak bir proje yapmamaktadır ya da planlamamaktadır. Kültür İşleri Müdürüne bu soru sorulduğunda; "Bunları daha verimli bir hale getirebilecek gelir getirici projelerle desteklemesi lazım belediyelerin sosyal projelerini. Belki o zaman kazan kazan gidebilir. Ama bunu da araştırmak lazım. Zannedersem bunun örnekleri de var galiba Türkiye'de." şeklinde cevap alınmıştır. Cümle bilinçli, sosyal belediyeciliğin öneminin farkında ancak proje anlamında yetersiz olunduğunu kanıtlar niteliktedir.

4. İlçedeki hedef kitle sürekli değiştiği için ve çok fazla göç alan bir bölge olduğu için hiçbir zaman yeterli olamamaktadır çalışmalar. Bütçe sıkıntılarından ve nüfustaki bu artıştan dolayı tam anlamıyla yeterli çalışmalar yapıldığı söylenememektedir.

İleriye dönük sağlık ve sosyal, kültürel etkinlik merkezleri, kreş, çeşitli kurslar, yeni tiyatro salonları, açık hava salonları yapılması, çeşitli spor tesisleri gibi projeleri bulunmaktadır. Bornova belediyesinin ileriye dönük sosyal belediyecilik

planları daha çok ileriye dönük ve uzun vadeli faaliyetlerdir. Bornova belediye başkanının sloganı yoksul olmayan bir kent yaratmak olduğu için bu noktada meslek edindirme, ilçenin eğitim seviyesini arttırma gibi uzun vadeli planlar yapılmaktadır.

Bornova Belediyesi'nin faaliyetlerinde bir standartlaşma söz konusudur. Sosyal belediyecilik alanında ne yazık ki Türkiye genelinde yapılan standart sosyal belediyecilik faaliyetlerinin dışına çıkıp bu anlamda yeni bir faaliyet yapma ya da bunu planlama gibi bir durum söz konusu değildir.

SONUÇ

Küreselleşme ve küreselleşmenin beraberinde getirdiği sosyo-ekonomik durumlar, değişen ihtiyaçlar, göç, nüfus artışı gibi birçok sebepten ötürü merkezi yönetim sosyal destek uygulamaları için yeterli olamamaktadır. Bu yüzden bu konuda yerel yönetimlerden destek almaya başlamıştır. Yerel yönetimler durumları yerinden teşhis etme, daha hızlı ve kolay hizmet sunma, ihtiyaçları doğru tespit etme gibi durumlardan ötürü ülkemizde de sosyal destek sağlayan birimler olarak hem merkezi yönetimin hem de halkın yararına çalışmaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile yerel yönetimlere eskiye oranla sosyal destek konusunda daha çok yetki vermiş olsa da ne yazık ki mevcut durum istenilen düzeyde değildir.

Sosyal belediyecilik kavramının tanımının sadece sosyal yardım mı, yoksa sosyal yardıma ek olarak kültür ve eğitim faaliyetleri mi olduğu bütün belediyeler tarafından anlaşılamamıştır ve bu konuda literatürde bir karmaşa mevcuttur. Bu belirsizliğin giderilmesi için bu kavramın net tanımı yapılmalı ve belediyeler bu konuda bilinçlendirilmelidir.

Belediyelerin "sosyal belediyecilik" başlığı altında yaptığı faaliyetler yerelde ihtiyaçların hızlı ve doğru tespiti, yakınlık, hızlı sonuç alabilme gibi nedenlerle tercih sebebi olmuştur. ülkemizde sosyal belediyecilik Osmanlı'dan günümüze uzanmaktadır. Ancak 5393 sayılı Belediye kanunu ve 5216 büyükşehir belediye kanunu ile yasal bir zemine oturmuştur.

Bazı yöneticilerin sosyal belediyeciliğin önemini tam olarak kavrayamaması ve buna bağlı olarak sosyal belediyecilik faaliyetlerine yetersiz kaynak ayırması mevcut ihtiyacı karşılayamamaktadır ve belediyelerin mevsimlik, kısa vadeli, kolay ve siyasi açıdan rant sağlayıcı faaliyetlere öncelik vermektedir. kısa vadeli geçici yardımların yerine meslek edindirme, teknik ve sosyal becerilerini geliştirme gibi faaliyetlere yer verilerek uzun vadede yoksulluğu ortadan kaldırmak için çalışmalar yapılmalıdır.

Bu yapılan faaliyetlerin zorunlu hizmet arasında olmaması ve yapılıp yapılmadığı veya ne ölçüde yapıldığı denetlenmelidir.

Sosyal belediyecilik alanında görülen en büyük eksiklerin biri de sosyal doku çalışmalarıdır. Araştırdığımız Bornova Belediyesi örneğinde de olduğu gibi yeteri kadar yerel halkın gelir, yaş, sağlık gibi bilgileri toplanamamakta ve bu yüzden ihtiyaçlar doğru tespit edilememektedir. Doğru ihtiyaç sahiplerini bulmak ve kaynak israfına neden olmadan doğru ihtiyacı bulmak için sosyal doku çalışmaları hayati bir öneme sahiptir ve bu alanda çalışmalar arttırılmalıdır.

Belediyeler ve merkezi yönetim arasında görev paylaşımında bir karmaşa mevcut olduğu için hizmet alanları net değildir. Bu durum kaynak israfına neden olmaktadır ve hizmetlerin etkinliğini sınırlamaktadır. Bu yüzden görev alanları net bir şekilde belirlenmelidir. Aynı zamanda mevcut belirsizlik bir kayırmacılığa yol açmakta, gerçek ihtiyaç sahipleri bu yardımlardan faydalanamamaktadır. Bu durumda sosyal adaletsizliği amaçlananın aksine arttırmaktadır.

Sosyal belediyecilik faaliyetleri kısa vadeli olarak hesaplanmaktadır. Her dönem parti değişikliği sebebiyle planlanan projeler yarım kalmakta ve kurumsallaşamamaktadır. Bu projelerin devamı sağlanmalı ve belediyeler buna teşvik edilmelidir.

Kaynaklar ülkemizdeki yoksul kesim düşünüldüğünde büyük ölçüde yetersiz kalmaktadır. Son zamanlarda belediyeler bu alana ayırdığı bütçeyi arttırmış olsa da yeterli gelmemektedir. Sürekli artan göç eden büyük bir yardıma muhtaç kitle bulunmaktadır. Kaynaklar yetersizdir fakat çalıştığımız Bornova Belediyesi örneğinde de gördüğümüz gelir getirici, kendi kaynağını yaratan projelerin yetersizliğidir. Hem belediyenin kaynak açığını kapatacak hem de yoksul kesimin ihtiyaçlarını karşılayacak projeler planlanmalıdır.

Bornova Belediyesi'nin hiç yoksulu olmayan bir kent hayali gibi yoksulu olmayan bir ülke idealiyle yola çıkıp, bu anlamda bu sorunu kalıcı olarak çözmek için adımlar atılmalı ve temelden sorun çözülmeye çalışılmalıdır. Bu da temelden çocukların ve gençlerin eğitimi, sosyal ve psikolojik gelişimlerine destek, aile kurumunun korunması, dezavantajlı kesimlerin istihdamı, istihdam edilebilecek mesleki eğitim kursları ve bunların yanında yaşam standartlarını yükseltebilmek için spor, sosyal ve kültürel faaliyetler düzenleyerek sağlanmalıdır. Sosyal belediyecilik bir bütün olarak düşünülüp yoksulsuz bir kent ideali ile yola çıkan her belediye içinde bu faaliyetlerin her biri vazgeçilmez olmalıdır.

Bornova Belediyesi sosyal belediyecilik alanında gösterdiği faaliyetlerle birçok belediyeye örnek teşkil etmektedir. Belgem, dost market, down cafe gibi projeleri incelenmesi gereken ve örnek alınması gereken projelerdir. Bu anlamda Bornova Belediyesi içinde barındırdığı büyük yoksul kesimin ihtiyaçlarını karşılama, insan onuruna yaraşır bir yaşam tarzı sağlama, sosyal refahı sağlama anlamında birçok çalışma yapmakta ve çalışmalarını sürdürmektedir.

KAYNAKÇA

Aydın, Murat. Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler. İstanbul: Şenyıldız Matbaası, 2008.

Aygen, Murat. Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği. Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 2014, cilt:1, sayı:1, ss:173-192.

Baş, Halim ve Çetin, Başak. Bir Sosyal Belediyecilik Uygulaması Olarak İstanbul Esenler Belediyesi Gençlik Belediyesi Örneği. AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt:17, sayı:1, ss:149-175.

Baş, Halim. Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Aileye Yönelik Sosyal Politikaları Üzerinden Bir Değerlendirme. MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 2017, cilt:15, sayı:2, ss:165-195.

Başaran, İsmail ve Çiftçi Salih. Yönetimlerarası İşbirliğinin ve Kentsel Yaşam Kalitesinin Geliştirilmesindeki Önemi. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, cilt:13, sayı:2, ss:251-275.

Beki, Abdülhekim. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik: Ümraniye Belediyesi Örneği. İstanbul: Sena Ofset, 2009.

Bilgiç, Veysel. Yerel Yönetimler. Ankara: Yüzyıl Yayınları.

Bornova Belediyesi Faaliyet Raporu 2014.

Bornova Belediyesi Faaliyet Raporu 2015.

Bornova Belediyesi Faaliyet Raporu 2016.

Bornova Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2016 Yılı (01.01-31.12.2016 arası) Birim Faaliyet Raporu

BÖLÜKBAŞI, Ayşe Gül; ÇAKMUR YILDIRTAN, Dina. Yerel yönetimlerde belediyenin başarısını ve yaşam memnuniyetini etkileyen faktörler üzerine bir alan araştırması-A field survey on the factors effect the local government's success and life satisfaction. 2010.

Buğra, Ayşe. Kapitalizm, Yoksulluk ve Türkiye'de Sosyal Politika. İstanbul: İletişim Yayınları, 2010.

Çelik, Abdullah. Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2014, cilt:16, sayı:1, ss:1-20.

Çetinkaya, Alparen. Yerel Yönetimerin Toplumsal Politikalara Etki ve Katkıları. 2012. https://personel.omu.edu.tr/docs/ders_dokumanlari/1282_41518_1655.pdf Erişim tarihi: 04.06.2017.

Çınarlı, Serkan. ABD'de Yerel Yönetimin Ana Hatları. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2011, cilt:12, sayı:1, ss:265-281.

Çöpoğlu, Mustafa. Sosyal Belediyecilik ve Sorunları. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitütüsü Dergisi, cilt:5, sayı:2, ss:223-247.

Deniz, Naim. Sosyal Belediyecilik: Esenler Belediyesi Ekseninde Halkın Refahına Odaklı Yerel Yönetim Vizyonu. IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal, 2012, cilt:3, sayı:5, ss:24-34.

Doğan, Ekber. Neo-Liberal Belediyeciliğin Çelik Zırhı: Yerel Kalkınma. Mülkiye Dergisi, cilt:29, sayı:246, ss:77-88.

Doğanyiğit, Saadettin. Belediye Kanunu. Ankara: Seçkin yayıncılık, 2016.

Dündar, Zeybekoğlu, Özge. Türkiye'de Kentsel Yoksulluk Açısından Sosyal Belediyeciliğin Önemi. Mediterranean Journal Of Humunities, 2011, cilt:1, sayı:2, ss:117-126.

Eryılmaz, Bilal. Kamu Yönetimi. Kocaeli: Umuttepe yayınları, 2016.

Güler, B. Ayman. Sosyal Devlet ve Yerelleşme. Siyaset ve Yönetim, 2006, s.2. ss:1-13.

https://bornova.bel.tr./tarihce/ Erişim Tarihi: 06.06.2017

https://bornova.bel.tr/faaliyet-raporu/ Erişim Tarihi: 06.06.2017

https://bornova.bel.tr/faaliyet-raporu/ Erişim Tarihi: 06.06.2017

https://bornova.bel.tr/faaliyet-raporu/ Erişim Tarihi: 06.06.2017

İzmir Kalkınma Ajansı. http://www.izmiriplanliyorum.org/static/upload/file/2014-2023_ilce_ozet_raporu_-_balcova.pdf (12.03.2018)

Kahramanmaraş Belediyesi. 2002-2012 Sosyal Belediyecilik Hizmetleri.

Kaya, Erol. Sosyal Belediyecilik, http://www.sosyalhizmetuzmani.org/sosyalbelediyecilik.htm 26.05.2006. 18.05.2017.

Kesgin, Bedrettin. Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik. Süleymen Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, 2012, sayı:26, ss:169-180.

Kesgin, Bedrettin. Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardımda Büyükşehir Belediyeleri İle İlçe Belediyeleri Arasında Nasıl Bir Dağılım Yapılabilir? Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2016, cilt:18, sayı:3, ss:447-462.

Kesgin, Bedrettin. Yoksulluğa Yerel Müdahale Sosyal Belediyecilik. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2012.

Koç, Neslihan ve Ökmen Mustafa. Sosyal Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Seçilmiş Belediyelerin Sosyal Bütçelerinin Değerlendirlimesi. Maliye Dergisi, 2015, sayı:168, ss:68-84.

Koçak, Orhan ve Kavi Ersin. Sosyal Politika Aktörü Olarak Sosyal Girişimci Belediyecilik. Emek ve Toplum, 2014, cilt:3, sayı:6, ss:26-49.

Koray, Meryem ve Topçuoğlu, Alper. Sosyal Politika. İzmir: Karınca Matbaacılık, 1987.

Kurtuluş, Hatice ve Aslan, Şükrü. Üç Şehir Üç Başkan:Yeni Liberal Dönemde İstanbul, Ankara ve İzmir'de Sosyal Demokrat Belediyecilik Deneyimi. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 2016, sayı:54, ss:17-42.

Meydan, Selda ve Çetinkaya, Büyükbodur, Ayşin ve Bulut, Sıla. Yerel Yönetimlerde Klientalist Bakış Açısının Hak Temelli Sosyal Hizmet Yaklaşımı Çerçevesinde İncelenmesi. https://www.researchgate.net/publication/304494548 Erişim Tarihi:12/11/2017.

Negiz, Nilüfer. Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi: Farkındalık, Yararlanma ve Değerlendirme Açısından Bir Araştırma. Süleyman Demirel İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2011, cilt:16, sayı:2, ss:323-341.

Oosterlynck, Stijin, Kazepov, Yuri, Novy, Andreas, Cools, Barberis, Eduardo, Wukovitsch, Florian, Sarius, Tatiana, Leubolt, Bernhard. The Butterfly and The Elephant: Local Social İnnovation, The Welfare State and New Poverty Dynamics. İmprove Discussion, cilt:13, sayı:3, ss:1-45.

Ökmen, Mustafa ve Parlak, Bekir. Yerel Yönetimlerde Yeni Vizyonlar. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2015.

Ökmen, Mustafa, Canan, Kadri. Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Kamu Yönetimi. Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2009, cilt: 16, sayı:1.

Öz, C. Selek. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Çocuklar, Gençler, Engelliler ve Yaşlılar. http://www.makalesistemi.com/panel/files/manuscript_files_publish/e61942b4897972dd6a60f8037db34c7c/48e77ed9027bd14a8c4b8cbccb4cd1ef/f307b67323bbef3.pdf Erişim Tarihi: 04.06.2017.

Öz, Cihan Selek ve Yıldırımalp, Sinem. Türkiye'de Kentsel Yoksullukla İlgili Mücadelede Sosyal Belediyeciliğin Rolü, 2009.

Özbek, Nadir. Osmanlı İmparatorluğu'nda Sosyal Devlet. İstanbul: İletişim yayınları, 2002.

Özer, M. Akif. Sosyal Ekonomi Politikaları Kapsamında Sosyal Belediyecilik Anlayışı. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 2015, sayı:35, ss:79-100.

Öztürk, Hasret ve Gül, Hüseyin. Sosyal Belediyecilik Sosyal Devlete ve Sosyal Haklara Bir Alternatif mi? 4. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu.

Parlak, Bekir. Avrupa Birliği Perspektifinden Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri. Tesam Akademi Dergisi. Cilt:1, sayı: 1 2014.

Parlak, Bekir. Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar. Bursa: Dora Yayınları, 2010.

Pektaş, E. Kadri. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel sorunlar. Akademik İncelemeler Dergisi, 2010, cilt:5, sayı:1, ss:4-22.

Pustu, Yusuf. Yerel Yönetimler ve Demokrasi. Sayıştay Dergisi, 2005, sayı:57, ss:121-134

Sevinç İsmail. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Kent Bilgi Sistemlerinin Kullanımı: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği. Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 2015, cilt:22, sayı:1, ss:201-218.

Sezik, Murat. Büyükşehirlerin Sosyal Belediyecilik Uygulamalarına Bir Örnek Olarak Madde Bağımlılığı ile Mücadele Çalışmaları. BEÜ Akademik İzdüşüm, 2017, cilt:2, sayı:1, ss:51-63.

Soyşekerci, Hülya. Bornova'dan Gün Rengi Sayfalar. İzmir: Heyamola Yayınları, 2012.

Sönmez, Mete Burak. Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Ümraniye Belediyesi Örneği. İstanbul: Filika, 2010.

Şahin, Yusuf. Kentleşme Politikası. Trabzon: Murathan Yayınevi, 2011.

Şataf, Ceyda ve Mermer, Bilgehan. Avrupa'da Sosyal Belediyecilik Anlayışı ve Türkiye. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, cilt:8, sayı:17, ss:13-33.

Şataf, Ceyda ve Toprak, Düriye. Türkiye'de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 2009, cilt:1, sayı:1, ss:11-24.

Şataf, Ceyda. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışına Yönelik Genel Bir Değer. Yerel Yönetimler Üzerine Seçme Yazılar, ed:Beşel, Furkan ve Yardımcıoğlu Fatih. Sakarya: Beşköprü Yayınları, 2017.

Tokol, Aysen. Günümüz Türkiye'sinde Temel Sosyal Sorunlar ve Sosyal Politika Uygulamaları. Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, ed: Mehmet Zencirkıran. Bursa: Dora Yayıncılık, 2016.

Toprak, Zerrin. Kent Yönetimi ve Politikası. İzmir: Birleşik Matbaacılık, 2008.

Toprak, Zerrin. Yerel Yönetimler. İzmir: Birleşik Matbaacılık, 2010.

Tortop, Nuri. Mahalli İdareler. Ankara: İlk-San Matbaası,1988.

Türkiye Belediyeler Birliği-Genel İstatistikler, 08.05.2017, http://www.tbb.gov.tr/belediyelerimiz/istatistikler/genel-istatistikler/

Uğur, Alparslan ve Bostan, M. Kemal. Sosyal Harcamaların Yerelleşmesi: Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Etkinliği, 2016, cilt:7, sayı:15, ss:39-60.

Urhan, Vahide Feyza. Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması. Sayıştay Dergisi, sayı:70, 2008.

Ünal, Feyzullah ve Caner Cantürk. Yerel Yönetimler ve Sosyal Politikalar: Sosyal Belediyecilik. Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi, 2014, cilt:49, sayı:2, ss:31-49.

Yalçındağ, Selçuk. Federal Almanya'da ve Türkiye'de Yerel Yönetimler. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları. Ankara: İlksan matbaası, 1992.

Yaman, Murat. Sosyal Devlet ve Sosyal Belediyecilikte Yaşanan Dönüşüm: Kütahya Belediyesi Örneği. Akademik Bakış Dergisi, 2014, sayı:42, ss:1-18.

Yazıcı, Nuri. Küreselleşme ve Sosyal Mozaik Politikaları. İstanbul: Yeni Yüzyıl Yayınları, 2010.

Yıldırım, Arzu. Belediyelerin Sosyal Politika Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme: Malatya Belediyesi Örneği. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2014, cilt:7, sayı:17, ss:485-510.

Yılmaztürk, Aysun ve Güler Tahsin. Sosyal Devlet Anlayışının Yerel Karşılığı: Sosyal belediyecilik ve Temel Sorunları. Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, cilt:6, sayı:1, ss:1-23.

Youngmin, Oh. Competing Values: Local Administrative Reform and Multiple Dimension Of Local Government Performans. The Florida University College Of Social Science. 2013.

Zencirkıran, Mehmet. Küreselleşme, Küresel Sosyal Sorunlar ve Çözüm Arayışları. Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, ed: Mehmet Zencirkıran. Bursa: Dora Yayıncılık, 2016.